BECHER
CHYMIA

VERSANTUR HIS TRIBUS

Joh. Joachimi Becheri,

Spirensis Med. Doct.
Sacr. Cæs. Maj. Consiliarij.

EXPERIMENTUM Chymicum Novum,

QVO

Artificialis & instantanea Metallorum *Generatio & Transmutatio* ad oculum demonstratur.

Loco *Supplementi* in Physicam suam subterraneam

ET

Responsi ad D. Rolfincii Schedas de non Entitate Mercurii corporum

Opusculum multis *experimentis practicis*, nec non præcipuis *Philosophorum dictis* explicatis refertum, Lectori Philochymico non ingratum futurum.

FRANCOFURTI,
Sumptibus JOH. DAVIDIS ZUNNERI.
Typis HEINRICI FRISII.
M. DC. LXXI.

Collationné le 29 juillet 1779

JOANNIS JOACHIMI BECHERI,

Spirensis Med.D. S.C.M.Consiliarii.

SUPPLEMENTUM

In Physicæ suæ subterraneæ priorem librum

Quo

Practicè demonstrantur, quæ citato loco circa generationem metallorum theoricè sunt posita, nempe

Metalla ex terra principaliter constare. Additis pro demonstratione experimentis, quibus apodicticè demonstratur

1. Ex limo communi, eo sc: unde lateres coquuntur, & quâvis pinguetudine, animali etiam & vegetabili, ex: gr: oleo lini, sine ullis aliis materiis, quatuor horarum spatio, manipulatione simplicissima, operante natura, obstetricante arte, verum & genuinum metallum, ferrum puta vel aliud, in sat notabili quantitate producere.
2. Terris quibusdam vulgaribus ac obviis, omnia metalla realiter transmutare.
3. Iisdem omnia volatilia sulphura, ut sulphur commune, arsenicum, cinabrium, ipsum etiam mercurium communem, figere, ne ignem fugiant.

Paradoxa Chymica nova, ab invidis Philosophis hactenus orbi celata, nunc verò pro defensione Nobilissimæ Chymiæ, ejusdemque fundamenti. Materiæ sc. Metallorum Universalis, seu Luti sapientiæ, Doctrinæ filiis communicata, omnia infallibilibus experimentis, sapientumque dictis confirmata.

Albertus Magnus libr. de transmut. cap. 2.

Prima materia metallorum, est humidum unctuosum subtile, quod est incorporatum terrestri subtili fortiter commixto, Ità quod plurimum utriusque, non tantum cum plurimo utriusque sed etiam in plurimo utriusque sit.

Reverendissimo Domino

CHRISTOPHORO SCHORRERO,

Societatis JESU Presbytero, SS. Theol. Doctori,

Patrono suo observandissimo.

Reverendissime Domine.

COgitanti mihi, cui potissimum nostri seculi Eruditorum naturaliumq; arcanorum Scrutatorum, Experimenta hæc mea, curioso orbi, ut spero, non ingrata futura, offerrem, ad manus venêre infaustæ illæ Rolfincij Schedæ, quas de nonentitate Mercurij corporum, nescio quo genio

 pulsus

pulsus, ex Chymiâ sua in artis formam redacta, repetiit, atque ad forum Reverendissimi Patris Kircheri, *Soc. Jesu (cui easdem dedicavit) provocavit, quibus visis, statim mecum sic argumentari cœpi, si homo acatholicus, materiam chymicam, peregrinam, theoricam, inanem, uni præclaro è Soc. Jesu membro, quocum illi tamen, quod sciam, nullum, neque literarum, neque de facie & colloquio commercium, unquam fuit, nisi forte Misochymicus Mysochymicum, Theoricus Theoricum quæsiverit, imo quod plus est, unde diu ante, causa entitatis Mercurij corporum decisa, atque Rolfincij non entitas in publico scripto damnata est, nihilominus isthuc provocare non erubuit, quanto magis mihi, homini Catholico, optimo jure id facere licebit, si non inanem, non theoricam, sed materiam realem,*

realem, practicam, multisq; seculis desideratam, pro demonstratione Chymiæ maximè facientem, Reverendissimæ, Væ. Paternitati, præclarissimo ejusdem Societatis membro, utpote multis in eâdem Societate perfunctis maximis assistentiæ Germaniæ, Provincialatus, Rectoratus, Professoratus, *muniis, intime mihi & quidem de facie, calamo, mente notæ, si inquam Philochymica Philochymico, & quidem tali, qui non hanc modo, sed multas alias quoque causas meas semper assumpsit, semper defendit, eâ quâ decet Reverentia, gratitudine & æquitate offerrem, ita ut oblationis hujus non una modo, sed multæ essent rationes & causæ æquissimæ? quem enim toto isto, quo Monachij hæsi tempore, alium frequentavi, quam Reverendiss. Vam. Paternitatem, in tanta literarum penuria, ditissimum me*

 existi-

existimans? Quis præter R.simam V. am Paternitatem erat, qui cadentem erigeret, stantem firmaret, quærenti consuleret, qui meam causam apud Serenissimum contra quosvis intrepidè, etiam cum damno proprio ageret, & quod maximum est, qui constans, licet tot invidis dehortatoribus impulsus, amicus maneret, nullum alium habui (paucos enim soleo amicos eligere, sed probatos & bonos) in cujus sinum effundere tutò liceret, quicquid vel gaudij vel mœroris contigit, nec honesta modo, sed etiam non inutilis erat nostra conversatio, R.sime V.æ Paternitatis instinctu enim, Methodum didacticam, Praxin supra Methodum, novum Organon Philologicum, Methodum gnosticam, seu discursum de acuendâ ratione & formando judicio, *elaboravi: Meo autem impulsu, nobilem illam*

illam expeditionem Christi, *ex primis fontibus maximo totius Christianitatis emolumento exponendam ac describendam R. sima V.a Paternitas suscepit, ego R. simam V. am Paternitatem variis experimentis Physicis, illa me sublimibus Theologicis cogitationibus recreavit, ut planè inter nos conveniat, quod Græcus noster Philosophus & Chymicus* Michaël Psellus *ad Xiphilinum, Patriarcham Constantinopolitanum scripsit*, Tibi præstantiora cõcredita sunt, ac tu de cœlo Deum deducis, & evehis animam & mentem, quæ in materiâ est, & applicas rei exemptæ à materiâ, ego verò humi jaceo, & naturæ contemplator sum, necdum contuli me ad rerum non adspectabilium speculationẽ, quoniam nondum mihi acutius lumen factum est, nosti igitur quid facie-

mus, mihi quidem terræ adita concredita sunt, Tu verò illa cœlestia es consecutus, impertiamus ergo invicem res, quas habemus, Tu mihi egregia spectacula, ego verò tibi naturales effectus, sed viden. quid ego tibi fecerim, cum enim minerarum fontes aperuerim, nec Atho concussi, nec Pangeum cnmmovi, nec venas quasdam subterraneas reclusi, sed lapides inter se conterens, & herbas quasdam miscens, ingenuè tibi ac utiliter, metallum valde preciosum elaboravi. *Suscipe ergo Patrone fidissime, opusculum hoc, in conversationis nostræ tesseram, in amicitiæ mnemosinon, in exhibitorum beneficiorum gratum Characterem. Sed cur inquis hac me potius, quam alia donas materia? dicam, quoniam gratitudinis meæ signum erga te, perpetuum esse volui, atque*

que plurimis notum, ideo hoc opusculum elegi, quod ut spero, nunquam interibit, sed in multas curiosas veniet manus, multisque ansam altiora speculandi dabit. Superest ergò, dedicationem hanc meam, quam ex candido corde profluere scio, æquibonique consulas, mihique & communi bono, diutissimè vivas. Vale, Jesuitarum decus, & me amare perge, qui sum

Reverendissimæ Vestræ
Paternitatis

*Viennæ ultimâ Decembris
Anno* 1670.

Observantissimus Servus

Joannes Joachimus Becherus, Spirensis Doctor.

Supplementi in Physicam subterraneam.

CAPUT I.

Propositio.

VEtus eſt inter Phyſicos controverſia, *utrum Alchymia vera ſcientia* (aut ſi mavis ars) vel *utrum ſola theoria deceptoria ſit*? controverſia hæc eo plus aucta eſt, quod ipſi Alchymiſtæ, perpetuum ejus fomitem alerent, cum enim nulla controverſia decidi poſſit, niſi vel theoriâ, vel praxi, Alchymiſtæ verò utramque fugiant, facilè adverſarii campo potiuntur, inquiunt enim Alchymiſtæ, ſe claris verbis theoriam tradere non poſſe, niſi maximis ſceleribus & perturbationibus anſam dare velint, nam quid futurum cenſes, ſi omnibus auri copia, *ut furioſus habens gladium ſic dives malitioſus* fureret etiam in ſe ipſam Alchymia, quæ nunquam ſui perſecutionem magis maturaret, quam ſi improbis indiſtinctim artem promulgaret, certè non deforent, recenſente *Suidâ*, *Diocletiani*, qui non ſcripta modo, ſed & ipſa Chymicorum corpora, Vulcano conſecrarent, & quidem merito in tales ſævirent, qui homines ab omni ſervitute liberare ſtuderent, nihil enim eſt, quod omnes ad primum naturæ ſtatum & æquitatem reducere poſſet, quam ſufficiens bonorum poſſeſſio, excul-

pandi

pandi ergo Chymici, quod theoricè ſe defendere non liceat,ad praxin itaque veniendum, quamvis & illa periculoſa, noſtri enim temporis Magnatum non pauci auro inhiant,& non niſi ſtultus, vel talis,qui ſponte incarcerari velit,veritatem artis, eis in praxi monſtraret,ita ut Chymicis, omnis ad defenſionem via,tam theoricè, quam practicè præciſa ſit,ediderunt quidem multos libros, in quibus theoriam hieroglyphicè & tectè docuerunt, nec non multa projectionis ſpecimina hinc & inde, clam practicè,ſed & plurimi libri ſuppoſititij, nec non plurimæ impoſturæ practicæ, in projectione ſeſe intermiſcuerunt, ita ut hoc demonſtrandi genus, adverſariis plus profuerit, quam obfuerit, plus incertitudinis quam veritatis Chymiæ attulerit, *infelix Alchymia,quæ ſi ſe veritate tam theorica quam practicâ clare defendat, de vita ſi id non faciat,de fama periclitatur*, adeo ut hoc tempore Alchymiſtæ & Nebolones quaſi Synonymi ſint, nec Alchymiſtæ modo, verum omnium naturalium rerum Scrutatores, qui naturam igne aut deſtillatione examinant,tales audiunt.

Et hoc quidem nomine, non ſponte, ſed coactus hanc Spartham defendendam ſuſcepi, cum enim naturali inclinatione, itaque divinâ vocatione ad naturalium rerum perſcrutationem ferar, atque quaſi ab incunabilis eisdem operam dederim,variiſque ſcriptis chymicis orbi innotuerim, non potui effugere, quin ex cauſis prædictis, Alchymiæ ſtigmate inurerer,quod equidem delendum

dum non aliter suscipere potui, quam cum Alchymiâ communem causam faciendo. Res ardua, neque enim ut audivistis, Alchymia vel theoricè vel practicè clarè defendi potest, adversarij vero, evidentia & certa desiderant, certe *non tam de defensione, quam de defensionis modo labore*, planè enim heic loci in scyllam incidit, qui charybdin vitare velit, volens Alchymistas clarè defendere, illos perdo, & si illos non clarè defendo, potiorem materiam accusationis adversariis do, sed quoniam hanc defensionem non nisi cum Viris doctis Philosophis & Chymicis suscipio, facilè id evincam, ut *in certam quoddam defendendi genus* compromittant, quod se taliter habet.

Satyricus ille *Cornelius Agrippa, de Alchymiâ dicere solitus est, quod Theologiæ Soror esset, nam sicut illa hominibus, falsis insomniis & fabulis post mortem, æterna gaudia spondendo, imponeret, ita hæc inanibus theoriis & processibus, in hac vitâ, longævam sanitatem & divitias promittendo, eundem luderet*, sed hæc Athei potius, quam Philosophi vox est, & Theologia enim & Alchymia ens reale est. *Alchymia quidem definitur, quod sit pars Physices, agens de metallis, & quidem ars*, quare præsupponitur, quod naturalibus Principiis mineralibus utens, aliquid circa metalla efficiat, quod natura sola efficere per se non potest, *ita enim distinguitur natura ab arte, quod natura opus suum per se sine arte faciat, ars verò ope naturæ aliquid efficiat, quod natura sine arte efficere non potuisset, nec efficere solita*

solita est, Exempli gratia, cum suapte sponte, in Sylvâ, crescunt Cerasa Sylvestria, tum est opus naturæ merum, cum verò illa sylvestria inseruntur in arborem hortensem & fiunt domestica, hoc est opus artis, *itaque natura sine arte, sed ars non sine naturâ operari potest*, natura incipit, ars perficit, *jam hoc tenetis, bonum est, nunc isthuc animum advortatis velim*, ut cognoscatis, tria in hoc puncto arti esse licita, tribus nempe modis naturam arte adjuvari posse, primò in generatione, deinde in purificatione, tertio in alteratione, seu ut paucis dicam, *in conceptione, generatione, & educatione*, Exemplum dabo, circa conceptionem vini, plurimum ars facit, fimatione, pampinatione, & similibus, circa generationem & purificationem ars naturæ obstetricatur, vindemiando, torculando, separando, alias enim suapte, uvæ nunquam mustum fierent, aut fermentarent, tertiò circa educationem vel alterationem, ars fœces vini separat, vinum à fœcibus abstrahit, in dolia reponit, sulphure perfumat, & vel in vinositate conservat, vel in acetum, aut spiritum ardentem mutat, vides ministerium artis, in uno tantum subjecto, nullum enim fere est corpus, circa quod non ars occupetur, id si mihi concedere in aliis corporibus cogaris, cur in metallis & mineralibus artem ministerio privabis? nullum enim vel paucissimum ferrum, naturâ ita generatur & producitur, ut artem non pro liquefactione & refinatione imploret, id de omnibus mineralibus & metallis intelligendum, nullum

nullum vel paucum metallum ita purum & solidum est, ut separatione & reductione non indigeat, hinc artis filij, scorea, strictura, stomoma, palea, regulus &c. Concludimus ergò Alchymiam esse artem realem & veram, fundatam super subjectis naturalibus veris, nempe omnibus metallis & mineralibus, quod evidentissimum est sed hoc elucidatione indiget, *utrum in omnibus tribus punctis nempe generatione refinatione, & transmutatione ars alchymica, naturæ subvenire possit?* de refinatione, de quâ jam egimus, nullum est dubium, hinc enim tota ars docimastica, liquefactoria, quæ ut mechanica hinc & inde publicè in ærariis & officinis monetariis exercetur, verum duas extremitates quod attinet, nempe *generationem & transmutationem metallorum, utrum arti alchymicæ possibile sit extramineras eas ingenio imitari, & naturæ assistere*, in hoc versatur quæstio.

Non me quidem latet, circa animalium generationem multifariàm artem occupatam esse, ita arte excluduntur ova, absolvitur bombycum metamorphosis, variant colore columbæ, equi, producitur mulus, variaque monstra, ex cinere cancrorum regenerantur cancri, ex carne vitulinâ putrefactâ, bombyces, ex aliis alia insecta; Circa vegetabilium genesin, ars colores, sapores, figuras notabiliter alterat, & in fictilibus ante fenestras, item in hypocaustis ad id paratis & calefactis, adhibitis principiis naturalibus id citò absolvit, quod natura in terrâ, in dissitis locis & provinciis elabo-

rat,

at, sed nunquam legi, nec audivi, *posse arte extra mineras in quovis loco & tempore ex rebus ubique reperibilibus etiam non mineralibus paucarum horarum spatio verum metallum generari*, in nullo inquam Chymicorum, excepto solo *Divo Thoma*, id legi. qui in Commentario supra tertium librum *Aristotelis* de meteoris, sequentibus hanc artificiosam genesin innuit, *considerandum autem est, circa principia materialia metallorum, quæ sunt in duplici differentia, quædam enim sunt materia remota, sicut est vapor inclusus in locis lapidosis terræ, alia autem sunt materia propinqua, & hæc sunt sulphur & mercurius, itaque in prædictis locis lapidosis terræ, per virtutem mineralem generatur sulphur & mercurius, deinde ex ipsis generantur diversa metalla secundum diversam eorum commixtionem, unde etiam ipsi Alchymistæ per veram artem Alchymiæ, per prædicta principia, vel potius per principiata, aliquando* VERAM GENERATIONEM METALLORUM *faciunt.* Quæ ultima verba, hanc artificialē metallicam genesin indigitare videntur, per generationem enim, *Divũ Thomam*, heic loci transmutationem non intelligere, antecedentia docent. *Borellus* in observationibus suis, *Andreas Solea* in tractatu de incremento & decremento metallorum, augmenti metallici mentionem quidem faciunt, sed de generatione metallorum ex principiis primis, de novo, cujus *Divus Thomas* heic meminit, nemo vel verbulum scripsit, *experimentum certè magni momenti*, unum enim metallũ in

in aliud transmutare, non adeo rationi repugnat, nec difficile est, cum salvo manente genere, facilè species ejusdem mutari possint, sed principia metallica ubivis locorum etiam extra mineras, quovis tempore reperire, ea conjungere, & paucarum horarum spatio, verum exinde metallum producere, heîc opus hic labor, qui id invenerit, atque in magno in praxin deduxerit, næ talis gloriari poterit cum *Prometheo ad Æschylum*, *Quid proferam? quot commoda per me educta sint humi latentia, ferrum vel argentum vel aurum vel quis æs, ni mentiatur, reperit, quis me prior? nemo profectò? ni velit mentirier.* Occasio quæ ad hoc experimentum inveniendum me impulit, ea fuit, *quod de veritate Alchymiæ semper dubitaverim*, sic enim mecum ratiocinabar, Transmutatio radicalis seu realis metallorum, quomodocunque illa contingat, non potest sine alteratione principiorum metallicorum accidere, at illa alterari aut tractari nequeunt, si ab artifice ignorentur, proinde ante omnia opus erit, ut cognoscantur, cognita autem vel possunt ad manus comparari & haberi, vel non possunt, si hoc posterius, irrita erit tota Alchymia, quæ fundamentum suum super res ponit, quæ haberi nequeunt, sin prius, necessum est, *ut habitis & conjunctis principiis metallicis, in momento metallum, etiam extra mineras, generetur*, quoniam generatio fit in instanti, testibus omnibus Philosophis, & præcipuè *Gebro*, qui ait, *Etsi dicant, perfectionem in instanti dari, & præparationem nostram non*

non in instanti fieri, & concludunt, ex hoc non perficietur per artificium, ergò nec ars; dicimus capita illorum fatua, vacuaque esse ratione humanâ, eosque magis bestiis quam hominibus assimilari, concludunt enim ex præmissis, nulla se habentibus habitudine, ad id, quod illatum est, tantum ergo tenet hac argumentatio, asinus currit, ergò tu es capra, quantum & ipsorum, & hoc ideo, quia etsi non fiat præparatio in instanti, non prohibetur tamen hoc, quod forma vel perfectio non possit præparato dari in instanti, non enim præparatio est perfectio, sed habilitatio ad suscipiendam formam. Proinde semper existimabam *illum artificem metalla radicaliter transmutare non posse, qui non arte metalla producere possit*, ex principiis puta naturalibus actu metallum non existentibus, hæc est enim principiorum definitio, *ut sint id, unde aliquid fit, non id, quod inde factum est*, proinde *Democritus* libr. 3. physicorum cap. 3. de meteoris expresse ait, *glorientur & exultent Alchymistæ quomodocunque velint, nisi metalla in primam eorum materiam reducant, non transmutabunt ea*, ratio quidem hujus axiomatis evidens & in promptu est, prima enim metallorum materia, constat ex principiis metallorum, ex quorum perfectione vel imperfectione, puta qualitate & quantitate, materiam primam metallicam, & quod inde producitur corpus metallicum, diversificari & specificari necessum est, quoniam specificatio metallica non per accidens, sed per essentiam principiorum fit, sine quorum alteratione, crasis mixti, radicaliter ac

essentialiter alterari aut transmutari nequit, si enim in quâcunque conceptione, Exempli gratia humanâ, prima materia, quæ est utrumque semen, masculinum & fœmineum, ita arte tractari, purificari, exactari, & juxta proportionem misceri possent, ut id natura mixti humani, in extremo gradu requirit, nonne eventurum putas, ut homines generarentur perfectissimi? Scripsit curiosum de hâc re tractatum quidam *Anglus*, quem *Regina Sueciæ*, *Christina*, olim dedicavit, sed non est Typis editus, etsi ad generationis humanæ perfectionem valde necessarius. In regno vegetabili nota mihi est frumenti seminalis imbibitio, quam *illustrissimo Domino*, *Baroni de Perneij*, *Heroi curiosissimo*, communicavi, quique successum in praxi vidit, magno nempe cum lucri frumenti augmentum & bon tatem, possunt quoque quorundam vegetabilium semina adeo exaltari, ut quod antea in mense vix faciebant, adjutâ arte, horæ spatio, super mensâ progrediantur, ac visibiliter ex terrâ succrescant, posito vase super modicum calorem, non loquor de resuscitatione florum ex cineribus, sed de reali vegetatione seminis, Exempl. gr. lactucæ, quæ sub initium prandij sata, sub finem ejusdem eo usque crevit, ut inter bellaria poni & edi possint, quid igitur dubitandum, si principia metallica, quæ multo reliquis tractabiliora sunt, arte purgentur, exaltentur, conjungantur, nonne fœtum metallicum

cùm excludi adeo necessum est, ut ex ovo, si rectè processeris, pullum, si enim in semen humanum qualitas morbosa introducatur, utique Proles morbosa erit, hinc morbi hæreditarii, & si semen vegetabile, certarum rerum imbibitione tractetur, juxta eas producti flores & fructus, colore & sapore alterantur, ita si in semen metallicum, qualitas bona introducatur, bonum id producet metallum, hinc doctissimè *Lullius* cap. 32. *Recordamur nos dixisse in nostro testamento, quod nullum argentum vivum promptius convertitur in substantiam sulphuris, quam illud in quo sulphuris qualitates per dissolutionem sunt sufficienter introductæ, nec ullum sulphur promptius congelat argentum vivum, quam illud, in cujus naturæ substantia, ipsum argentum vivum existit, per artis ingenium jam conversum, quia tunc natura naturam complectitur propriam, & amicabilius gaudet in ea, quam extranea.* Quæ profectò clarissima & aurea verba sunt. Salvâ ergo theoriâ hâc, quam nemo inficias ire potest, firmam in sequente capite statuemus metallicam artificialem genesin, hoc enim posito fundamento, transmutatio ut superius demonstravi, per se liquet, quodcunque enim principium verum metallicum, metallo vel demas vel addas, metallum essentialiter in mixto alterabit, *in hoc ergo experimentum, ut sub initium hujus capitis dixi, compromittemus* si enim hoc veritate clareat, quod ars ex materiis

universalibus ubique reperibilibus, ubique locorum, paucis in horis possit verum metallum generare, & verum mixtum metallicum producere, poterit et iam pro diversitate illarum materiarum seu principiorum metalla alterare & transmutare. Hinc illud Philosophicum, *qui metalla construere nescit, ignorat etiam illa destruere*, ita enim Bernardus. *Quicunque ignorat radices minerarum & simplices & compositas, ignorat principia naturæ ergo & artis, quare Sophista potius est, quam Philosophus.*

Hoc ergò solum nobis demonstrandum est, tanquam transmutationis fundamentum, & veritatis alchimicæ argumentum, ita enim doctè *Lullius, Si in Alchimiâ essent principia auri & argenti & post commixtionem non transmutarent primam quidditatem per primam localitatem* (id est nisi in instanti fieret metallum) *natura esset falsa, quia si sequeretur, quod esse possit aliquis locus in natura, ubi principia naturaliter possent esse vacua* (id est non operari) *quod natura sufferre non posset, quia esset contra suam definitionem, cum natura sit id, per quod omne naturale sit plenum.*

Hæc ergo demonstratio plurimum pro veritate Alchymiæ tam theoricè quam practicè facit atque ita comparata est, ut omne id præstet, quod sub initium hujus capitis ab Alchymistis desideratum est, ut nempe *sine periculo politico, veritatem physicè defendere possint*, quibus enim DEUS intellectum

tellectum illustrabit, multa ex his eruent utilia, sed qui neglecta bona intentione aurum quærunt, hi sciant in hoc libro nihil scriptum esse, præter pauperem & nudam veritatem, *ferrum in exemplum propono, non aurum, experimentum etsi non sit lucriferum, est tamen luciferum*, qui vero veritate non contenti, sed formales processus, aurum faciendi desiderant, atque alienis manibus laborant, his tres processus communicabo, primum ex *Avicenna* dicente, *Qui accipit quod debet, & operatur sicut debet, procedet inde sicut debet.* Secundum ex *Isaaco Hollando*, scribente, *Novisti omnia mineralia, quæ in fodinis crescunt, ex illis elige id, quod proposito tuo convenit.* Tertium ex *Arnoldo Villanovano*, *Quicunque velit ad hanc scientiam pervenire, & non est Philosophus, fatuus est, quia hæc scientia non est nisi de occultis Philosophorum, hinc qui per alienum ingenium & manum mercenariam operatur, aliena à veritate opera videbit, & vice versa, qui alteri servilem præstat operam, uti Servus in arte, nunquam ad Reginæ Misteria admittetur.* Nunc ad secundum caput properandum, & curiosis Philochymicis, Experimentum ipsum exponendo, satisfaciendum est.

Supplementi in Physicam subterraneam.

CAPUT II.

Experimentum.

CUM doctrinam de principiis metallorum omnimodè necessariam viderem, diu noctuque operam dedi, ut ejus particeps fierem, proinde statum quæstionis in quinque partes redegi, ut clarius eum resolvere possem.

Primo itaque quæritur, utrum metalla principia habeant.

Secundo si principia habeant, quod illorum numero sint?

Tertio cujus substantiæ & aspectus juxta externa accidentia?

Quarto utrum ex metallis actu axistentibus, elici possint?

Quinto utrum ex mineris vel aliunde, adhuc in primo statu sine mixtione, quodlibet per se haberi, ex arte tractari possit?

Primum Punctum quod attinet, stolidum videtur dubitare, utrum metalla prinicpia habeant, sed modernorum quidam scrupulosi Critici, ne videantur nihil dicere, hoc dubium in medium proferunt, dicunt *ipsum metallum esse principium à natu-*

ram

râ in instanti sic productum, ita ut metallum ante sui existentiam nullum aliud potentiale habuerit, non pauci sunt, qui omnem metallicam compositionem negant, asserentes, *quicquid metalli in mineris reperitur, â primâ creatione illic conditum esse.* Cujus etiam opinionis S. Augustinus fuit, sed hi omnes multum errant, primi quidem, qui ipsum metallum principium sui esse asserunt, ita enim sequeretur, quod metallum non posset inter mixta censeri, cum tamen omne corpus sublunare, sit mixtum, mixtum autem dici non posset, si ex unitate constaret, *cum mixtio definiatur, quod sit duorum vel plurium conjunctio*, ad hæc sequeretur, quod omne metallum in instanti esset absolutum metallum, sed jam videmus in mineris metalla successivè, & tractu temporis generari, defectu conjunctionis principiorum, illis enim præsentibus, concedimus in instanti fieri metallum, sed jam persæpe unum principium alterum expectare debet, quod principiorum pluralitatem demonstrat: deinde si unum tantum principium esset, non daretur vel reactio, aut successio, sed hanc in genesi minerali dari, sequentes Authores probant, eos quoque refutantes, qui post primam creationem generari metalla negant. *Albertus Magnus* recenset suo tempore in Sclavoniâ contigisse, ubi cum Metallarii incidissent in metallum minus perfectum, occlusisse fodinas per triginta annos, ut major maturatio fieret. *Mathesius* inquit, si metalla ad perfectionem suam pervenerint, casu aliquo superve-

 niente

niente, consumi iterum, & quasi comburi, unde tum Metallarii dicunt, se serò nimis venisse, idem testatur *Andreas Solea* in tractatu suo de incremento & decremento metallorum. *Fallopius* notat, sulphuris mineram, quæ Nutrix est caloris subterranei, fabri seu archæi fontium & mineralium, infra terram citissimé renasci, testantur historiæ metallicæ, sunt enim loca, è quibus si hoc anno sulphur effosum fuerit, intermissâ fossione per quadriennium, redeunt fossoros, & omnia sulphure ut antea rursus inveniunt plena. *Plinius* refert in Italiâ, Insulâ *Ilva*, gigni ferri metallum, *Strabo* multò expressius, effossum ibi metallum semper regenerari, nam si effossio spatio centum annorum intermittebatur, & iterum illuc revertebantur, fossores reperisse maximam copiam ferri regeneratam, cui historiæ non modo patrocinatur *Fallopius* ex vectigalibus, quæ istius insulæ ferrum, Magno Duci Florentiæ suo tempore ferebat, sed eandem multò disertius in rem nostram commemorat *Cæsalpinus*, vena, inquiens, ferri copiosissima est in Italiâ, ob eam nobilitata Ilva, Tyrrheni maris insula, incredibili copiâ, etiam nostris temporibus eam gignens, nam terra quæ eruitur, dum vena effoditur tota, procedente tempore in venam convertitur, & *Agricola* scribit ad *Sagam* Oppidum Germaniæ, in pratis erui ferrum, fossis ad altitudinem bipedaneam actis, addens decennio renatum, denuò fodi, non aliter ac Ilvæ ferrum; *Broccasius Certaldus*, compertissimum

mum esse scribit, Fessularum montem in Hetruria Florentiæ Civitati imminentem, lapides plumbarios habere, qui si excidantur, brevi temporis spatio, novis incrementis instaurantur; *Gerhardus* Medicinæ Professor, attestatur, aquam cæruleam *Annaberga* inventam esse, ubi erat adhuc in primo ente, quæ coagulata redacta est in calcem fixi & boni argenti, plura vide in *Roberti Boylai* Chymistâ sceptico. Ex his & similibus casibus, cuivis liquet, metalla etiamnum generari & regenerari, generatione successivâ, quæ contingere non posset, si metalla ex uno tantum principio constarent, quocunque enim illud veniret, ibi statim metallum esset. Concludo ergò, quod metalla ex principiis constent, & quod talia principia non actu sint metalla, alias enim principia esse non possent.

Ad secundam quæstionem me converto, quot nempe numero sint principia? dixi in præcedente quæstione, quod plura sint quam unum, omnes veteres Philosophi in unò concordant, qui est bifidus inquit *Albertus*, Aquila volans per aërem, & Bufo gradiens per terram est magisterium, indigitat *Avicenna*. Arnoldus *de Villanova* commendat Matrimonium Chabricij & Bejæ, *Thomas Aquinas* expressis verbis ait, ex sulphure & argento vivo, ut natura sic ars producit metalla, *Lullius* inquit, Corpus Infantis ex masculo & fœminâ procedit in actum, qui omnes numerum dualem principiis metallicis adscribunt, sed *Theophrastus*

Paracelsus, falsior Philosophus, tertium nempe solem addidit, cui plures & fere Neoterici omnes adstipulantur. Videtur etiam *Hermes* hanc Trinitatem probare, cum ait, Sol est ejus Conjugii Pater, & alba Luna Mater, tertius succedit ut Gubernator ignis, & *Maria Prophetissa*, Fumus complectitur fumum, & herba alba in monticulis, caput utrumque. Omnium optimè *Albertus Magnus* hanc triplicitatem principiorum exposuit, cum inquit, *Prima materia metallorum est unctuosum humidum subtile, quod est incorporatum terrestri subtili, fortiter commixto*, sed de hoc dicto postea. Concludo itaque, quod sint duo principia, habentia se ut masculinum & fœmininum, sed tertium est Matrix, vas, nutrimentum, seu illud, quod principiis accrescit, atque hoc quidem ad principia numerari potest, quia est de naturâ principiorum.

Tertio cujus substantiæ & aspectus juxta externa accidentia præfata principia ante sui mixtionem sint, varia est Authorum opinio; quidam fumum vocant, ut *Maria Moysis Soror*, quidam vaporem unctuosum, ut *D. Thomas*, quidam aquam, quidam terram, *Albertus* unctuosum humidum nominat, *Aristoteles* lib. 3. cap. 6. vocat primam materiam metallorum halitum humidum, sed cum mixtum metallicum omnino sit terreum, nihil aquæ eorum compositionem radicaliter ingredi potest, quare per humiditatem Authores Mercurialem, & sulphuream, manus non

non madefacientem fluxum intelligere, nullum dubium eſt, neque etiam cogitandum, principia in communis Mercurii, ſulphuris, & ſalis forma apparere, etſi ſubinde ſub his larvis nobis imponant, commune enim ſulphur, argentum vivum: & ſal, ſunt mixta & compoſita, ergo prima & pura metallorum principia eſſe nequeunt. *Petrus de Zelanto* in explicatione vocabuli, *Brumazar*, de generatione metallorum dicit, fumor ſulphuris & argenti vivi (id eſt ſulphuris albi & rubri, aquæ & terræ vapores) ex profundo terræ exhalare, ſe invicemque complecti, in quorum mutua complexione, continuo calore agente, generari pinguedinem quandam unctuoſam, quæ vocetur *Brumazar*, hoc eſt illud, quod non agnoſcitur in mineris, licet videatur, quia eſt exiguæ quantitatis, eſtque fermentum totius operis, ſine quo nulla fermentatio fieri poteſt, *de hoc Brumazar clangor declarat, panis fermentatus, & coctus, eſt perfectus in ſuo ſtatu vel eſſe, & ad ſuum ultimum finem pervenit, ſic eſt in auro, aurum purum deductum eſt per examen ignis in corpus firmum & fixum, & eò amplius fermentare eſt impoſſibile, niſi habeatur Brumazar, id eſt prima materia metallorum, in qua reſolvitur in primam materiam & in elementa miſcibilia, recipiamus ergo illam materiam unde erit aurum, & mediante artificio deducatur in verum fermentum philoſophicum, & mutetur hoc cum ingenio in materiam perfectam, & tunc demum incipiamus operationem.*

Metal-

Metallicolæ nostrates materiam monstrant axungiæ instar, quã germanicè Berggubr nominant, in qua re vera sunt principia metallica, sed mixta, & non omnia, & liquore aqueo perfusa, qui congelationem impedit, utpote heterogeneus hinc in præcitata cærulea aquâ Annæbergensi notandum, quod evaporatione aquositatis coagulari debuerit, alias in argentum nunquam mutata fuisset, ergo concludo *principia metallorum tres terras esse, siccas & manus non madefacientes*, in vaporem resolubiles, & si conjungantur in substantiam unctuosam, postmodum in Metallicam concrescentes, *una* est alba, quæ dat metalleitatem, *altera* est rubra, & dat colorem, *tertia* est sui coloris, & dat corpus, sed de his specialius in sequentibus capitibus, de sale, sulphure, & mercurio.

Nunc ad quartam quæstionem accedo, & dico, quod ex metallis ipsis hæc principia difficillimè elici possint, salvâ manente metallorum potestate seminali ignis enim & solventium ope alterantur, & per se difficillimè metalla, ob fortem mixtionem, eamque homogeneam, in principia dissolvuntur, adeo ut concludere cogar, *sive per se, sive ignis aut solventium ope, principia ex metallis haberi non posse*, nisi principiorum additione, metallorumque in primam materiam reductione, ut antea de *Brumazar* & auro in *clangore* audivistis, unde *Bernhardus* expresse ait, nullum solvens metallis convenire, nisi quod eis adhæreat, ac essentialiter illis concrescat in materia & forma, & quam metalla

soluta

soluta recongelare possint, & hoc sensu *Geber* ait, Ex qua re metallum vel minimum verum augmentum sui assumserit, in illa re te dicimus esse ante fores Philosophorum.

Ultimo seu quinto, utrum hæc principia ex mineris vel aliunde haberi, ac arte tractari possint, respondeo, principia in mineris reperiri & in mineralibus, & *virtutem seu potentiam mineralem universaliter disseminatam esse, ac ubique reperiri*, proinde etiam Philosophorum elixit universale vocatur, quasi ex omnibus rebus parari ejusdem materia possit, ita enim *Hermes* in dictis sapientum, *Lapis ille est secretum totum, & vita uniuscujusque rei, & omnis homo indiget eo, & hæc est aqua, quæ est in tritico frumentum, & in oliva oleum, & in persicis gummi, & in omnibus arboribus fructus, & principium generationis hominis, & ex ea est vivum, quod non moritur, quam diu mundus est, quia est caput mundi, id est humor*, & Rozinus in libro ad Sarratantam Regem, *hic lapis projectus est in valles & in montibus & in aëre habitat, & in flumine pascitur, & in cacumine montium quiescit, est in aquis omnibus, habentque eum tam divites quam pauperes, est simul vilissimus, carissimus, cujus Mater virgo est, & pater non concubuit, idem lapis in sterquilinus calcatur pedibus, & sæpe stulti fodiunt, ut eum extrahant, & non possunt eum invenire quam pretiosus omni cognoscenti illum?* Rhasis in libro Divinitatis inquit: *Scias res naturæ subtili artificio ita colligatas esse, quod in quâlibet re sit res qualibet potentiâ*

quam

quamvis actu non videatur. Omnes quoque Philosophi in hâc universalitate, de qua postea singulari capite ulterius conveniunt, quæ certè impossibilis videtur, & captu difficilis, quæ multos ab arte arcessit, imo pluribus ac mihimet ipsi multis annis rationem occæcavit, ut cum *Gebro sub desperationis umbracula delitescere* diu coactus fuerim. His itaque quinque punctis sic præmissis, generalem exinde conclusionem feci, nempe, *illa est prima metallorum principia, quæ metallis essentialiter specialissimè miscentur, ut nihilominus juxta mentem omnium Philosophorum cum hoc universo generalissimè conveniunt, id est ut potentia sua ubique in omnibus corporibus, actu vero nullibi nisi in mineralibus sint, seu quæ dispersim in omnibus corporibus vagantur & latent, conjunctim vero illicò metallum producunt*, hac posita Cynosura, vastum illud Experimentorum mare tranare ausus sum, imprimis observavi, nihil metalla magis afficere, alterare, ingredi, quam salem, sulphur, Mercurium. Per Salem intelligo, ut capite quinto demonstrabo, omnem terram, lutum, limum, saxum, lapidem, silicem, calcem, arenam, glaream cum salia inde constare experientia me docuerit, scio enim omnia salia in terram reducere, scio silices, toto pondere solo igne & aqua in salem alcali convertere, etiam calcem vivam in olleum fixũ alcali, neminem autem artis fusoriæ gnarum latebit, quanta metallis in fusione, per terrarum aut lapidum vel calcis additione, metamorphoseos accedat, ingrediuntur enim compositionem seu mixtum illorum essentialiter, transmutant id in vitrum

ſtrum, ſcoreas, extenuant mirabiliter, alterata educuntur notabiliter, ita ut nihil ferè ſit, quod raſin metallicam ſic alteret, videmus quoque metalla in terris & lapidibus generari, quare non immerito *herba alba in monticulis creſcens utrosque fumos recipiens*, à Mariâ Prophetiſsâ vocantur. Obſervavi varias terras ita metalla ingredi, ut homogeneum mixtum cum eis, verumque in omnibus probis augmentum faciant, nota eſt terra, quæ liquefacto argento injecta, in mixtum ejus ingreditur, cupellam ſuſtinet, in aqua forti argento ſoluto, eadem in priſtinâ formâ ad fundum decidit terra, fixa ut antea, nec in reductione, talia calx auri in metallum reducibilis, ex quibus omnibus concluſi, terram ſub quo nomine ante dictas ſpecies comprehendo, unum ex principiis metallicis eſſe. Secundo in *Sulphure* obſervavi, quod omnia metalla penetret, eſſentialiter alteret, & in terram, demptâ aduſtibilitate converſum ac metallis injectum, ea re verâ augmenter, unde & illud unum ex principiis eſſe concluſi. Obſervavi tertio *Mercurium communem* corporibus metallicis amicabiliter & ſympathicè uniri, ac poſt ſublimationem frequentem abſtractionem ſuper metallis ac præcipitationem cum ipſis, veram alterationem relinquere, unde concluſi, eſſe in Mercurio terram, quæ metallis pro principio ſit, *neque enim totum corpus Mercurii pro principio ſumi, cum illud decompoſitum ſit, quod etiam de ſulphure & ſale ſeu terrâ intelligendum volo*, ita enim *Albertus*, ut antea notavi, ait: *Prima materia metallorum eſt unctuoſum, humi-*

humidum, subtile, incorporatum terrestri subtili fo-titer commixto, ita ut plurimum utriusque non tan-tum cum plurimo utriusque, sed etiam in plurim-utriusque sit, quæ verba si *Hobbesius* audiret, no minus insana judicaret quam illa *Suaris*, quæ inte deliramenta citat, in suo Leviethan, de homin cap. 8. sed audiemus jam esse profundissima & cl-rissima, per *unctuosum* intelligit terram sulphuris per *humidum* terram Mercurii, per *subtile* indica nec crudum sulphur, nec argentum vivum, sed illo rum subtiliores partes pro principiis metallic habendas esse, *incorporatum terrestri subtili fortit commixto*, per terrestre subtili fortiter commixti intelligit purissimam terræ vel lapidis speciem, qu sæpius subacta & æqualissimè mixta, leviter in ign fluit, cujus speciei omnes istæ terræ & lapides sun in quibus bona metalla generari solent, *Incorp-ratum*, ubi vult, ut duo principia metallorum hoc tertio incorporentur, id est, ut corpus metall cum accipiant, ita Hermes *Potentia ejus perfec. est si in terram mutetur*, item *Nutrix ejus terra* *Mater omnis perfectionis*, quod verò terra vi figentem omnium mineralium spirituum habea audietis sub finem hujus capitis, adeo ut hoc te restre subtile non cruda terra, sed re verâ primu Ens terræ sit, ita ut *plurimum utriusq;*, per hoc in telligit, rem non in eo sitam esse, ut multum su phuris & mercurii communis ad genesin metall cam veniat, sed ut *plurimum* de *utriusque subt essentiâ* concurat, illa enim requiritur non corp-

reit

[f]eitas crassa sulphuris & Mercurii, quæ ex decom-[p]ositione adustibilis & arsenicalis terræ constat, [n]*on tantum cum plurimo utriusq;*, hic quantitatem [s]eu mixtionis proportionem, sicut præcedente [p]*lurimo*, qualitatem indicat, naturale autem est, si [p]*lurimum utriusque seminis* ad generationem con-[c]urrat, fœtum produci fortem, *sed etiam in plurimo* [u]*triusq;*, per hoc tertium principium, nempe Ma-[t]ricem, seu terrestre subtile, indicat, quod herma-[p]hroditicæ naturæ, sulphureæ nempè & mercuria-[li]s, adeoque de naturâ utriusque seminis, deinde [q]uod non terra aut lapis communis, sed plurimum [e]jus essentiæ esse debeat, re verâ enim, ut capite [s]equente audietis, pro qualitate matricis, quantitas [m]etalli in hâc generatione tam naturali quam arti-[f]iciali acquiritur, & videmus indies in mineris, de-[f]ectum lapidum aut terrarum bonarum, sterilitatis [m]ineralis causam esse. *Sumptis igitur & conjun-[ct]is his tribus terris juxta præcedentem Alberti Ma-[g]ni doctrinam, necessario metallum generari debere* [e]*videns mihi fuit*, quâ verò praxi plurimum harum [t]errarum comparare, atque ex in volucris suis va-[ri]arum de compositionum liberare potuerim, [p]rorsus adhuc mihi reconditum erat, itaque de fa-[ci]litate practicâ solicitus cepi tentare, utrum non [i]n aliis & quidem juxta Philosophorum opinionẽ, [i]n universis corporibus, hæ tres terræ laterent, [q]uæ non juxta externum aspectum (possunt enim [o]mnium elementorum formâ larvari) sed juxta [e]ffectum, id quod desiderabam, præstarent, levio-

rique negotio nudari possent. Huic ergò fini, & ut alteram Cynosuræ meæ superius præfixæ partem quoque examinarem, Observavi *primo*, tam in alimali quam vegetabili regno terram pro fundamento esse, observavi spiritus, imò etiam liquoris formâ, virtutem quandam terrestrem osseificantem, indurantem & lapidificantem, hinc & inde in omnibus corporibus vagari, Solis radios in terreas atomos reduci, & ipsas flammas nostri materialis ignis in terram figi, ipse vidi, adeoque totum orbem atomis terreis repletum esse, ratione microscopio detexi, illud quoque observavi, terram, quo subtilior & rarior facta, hoc magis purificari, ac nobilitari, compertà ergò terræ universalitate, ad reliqua duo principia properavi, nempe sulphuris & argenti vivi, *præsuppono autem, quod nemo hoc supplementum leget, qui non physicam meam subterraneam probè prius prælegerit, mentemque meam circa principia metallica optimè intellexerit*, hoc enim fundamento posito, quæ hec proferam, facilè intelligentur. Observavi ad omnem generationem, requiri semen duplex, masculinum & fœmininum, agens & patiens, calidum innatũ, & humidum radicale, *utrumq; autem semen plurimum utriusque continere*, & naturæ sulphureæ, pinguis glutinantis, ac plasmantis esse, unum frigore alterum calore pollere, contraria enim agentia omnis generationis sunt principia, nec hoc in generatione modo, sed in hujus universi actione & reactione contingere, diligenter observavi

vidi in cœlo duo luminaria Solis & Lunæ, inveni in terra duo ſulphura, unum calidum alterum frigidum, ſiccum unum, humidum alterum, rubrum unum, album alterum, activum unum, paſſivum alterum, & præter hæc duo ſulphura, quorum unum ab altero lumen ſuum accipit, nullum aliud reperiri potui, ſed *hæc duo tanquam magnorum universalium duorum luminum Solis & Lunæ exempla & argumenta in omnibus hujus mundi ſubjectis latitare deprehendi*, omnia enim pinguedinem habent, omnis pinguetudo eſt duplex, aliqua pars flagrat, altera fumat, una comburitur, altera non, una rubificat, altera albificat, una combustione fit volatilis, altera fixa, dico itaque in veritate, quod mercurii ens æque ſit ſulphureum, ac ſulphuris ens, ſed illud album, hoc rubrum, illud externè frigidum, hoc calidum, illud fœmineum, hoc maſculinum, ex uno autem procedunt fonte, qui eſt univerſalis, inveni enim in quâvis pinguedine ens mercurii, ens inquam metallificans, albificans, unde paratur illa aqua alba, qua Latonem Philoſophus dealbare, de reliquo omnes libros rūpere jubet, deinde inveni ens ſulphuris, quod eſt forma rerum, juxta cujus nobilitatem etiam corpora nobilitantur, & hæc duo conjuncta, illud gummi efficiunt, ſeu fumos, per herbam albam figendos, clare heic loci ſcribo, quoniam ab improbis Sophiſtis & Philoſophicidis perſecutus, vix per horam vitæ tutus ſum, optatemq; ut aliqui ea ad finem perducerent, quorum

ego heic loci posui fundamenta, quamquam scian paucos futuros, qui laborem hunc immensum si scipiant, habilem enim reddere, & ex tot decom positionibus, & involucris reddere & liberai massam, heic opus hic labor, ego cum de hoc ce tus essem, quod in omni pinguedine hoc duple sulphur lateret, multa subjecta, tam animalia quai vegetabilia & mineralia examinavi, inter cæter *oleorum reductionem in terram valdè quæsivi*, prc inde inter varias enchyrises, *limum communem, ui de lateres coquuntur & furni parantur, ad aëren siccatum, ut cribrari posset, oleo lini ita perfudi, i globuli inde formari potuerint, pro capacitatis re torta colli magnitudine, idque in eum finem, ne fact destillatione ob exemptionem capitis, ut vocant, mor tui, retorta frangenda foret, sed usui alio servav deinde ut ignis potentia parvos illos globulos vehe mentius, quam si in una essent massa, penetrare posse replevi ergo ejusmodi globolis retortam, & per gra dus ex aperto igne distillavi, augendo sub finem, ignen fortiter, per horam unam vel alteram, finita destilla tione simile fere oleum in vase recipiente offend quam illud est, quod impropriè oleum Philosopho rum vocant, ex frigefacta retorta globulos exem qui quoniam in satis forti igne non rubificabantui sed valde nigrescebant, suspicatus sum illam nigri dinem ab oleo proficisci, cujus quadam partes terrea virtute limi fixata & sequestrata ibidem corpos a sumsissent, quod quale id fuerit, experimentandui erat, contusos itaque atque cribratos hos nigros globu*

l.

ps in patinam posui, & superfusa aqua communi povi, turbidum per inclinationem gradatim effudi, impidam novam denuo addidi semper materiam novendo, hoc tam diu feci, donec effusa aqua clarè lecurreret, atque in fundo patinæ grave nigrum edimentum maneret, quod ex gravitate & subitanea ubsidentia, nec non nigredine in aqua, metallica & uidem ferreæ naturæ esse, non nisi gaudeo suspicatus um, siccatum itaque ad chartam posui, adhibito ntra spem & metum magnete, qui à me hinc & inde n materia agitatus, pulvisculum ferreum, sed non nultum, una vice extraxit, repetii ergo, & extractũ ulvisculum tandem juxta proportionem copiosum ollegi, quem in omnibus probis optimum ferrum esse leprehendi, atque ita mei speculationis finem, vel otius infinitarum principium inveni, cum enim leprehenderim spiritus sulphureos, limo tanquam natrice figi, eundem modum cum omnibus mineralibus, sulphuribus, nec non ipso Mercurio instiui, in omnibus nova videns, perrexi deinde ad liquefactionem variorum mineralium corporum um variis terris & limis, adeo ut tot veritates ransmutationes, & possibilitates videns, temperare non poterim, quin hanc novam de principiis metallicis doctrinam, in physica mea subterranea oublicarem, atque eruditi orbis judicio exponerem, quoniam vero experimentum tum temporis non opposui, sed in secundum physicæ subterraneæ ibrum reservàvi, ille vero liber vix tam citò lucem idebit, multi curiosi & præclari viri me rogârunt,

(quorum quasdam literas sub finem hujus supple- menti apposui) ut hoc experimentum, quod tot Alchymiæ maximam lucem afferre possit, publi- carem, & Mysochymicis, qui hanc novam opi- nionem ringuntur, os obturarem; Et ita habeti non modo historiam theoriæ & praxeos, nec no[n] causam inventionis & publicationis hujus experi- menti. Vivunt qui de facto, occasione hujus expe- rimenti, divitem Alchymiam experti sunt, atqu[e] gratiarum loco mihi ipsi meam physicam subterra- neam recommendârunt, ita aliis lucem incenden- do ipsi consumimur & caligamus, faciliùs enim e[st] rem inventam prosequi, eique addere, quam d[e] novo invenire. Hactenus de experimento, de qu[o] dicet Zoilus, *parturiunt montes, prodivit ridicu- lus mus*, sed re vera hoc experimentum etsi lev[e] sit, docet tamen ex materia, ne minerali quidem verum ferrum facere, brevi spatio temporis, at[que] ita confundit omnium illorum subtilitates, qu[i] nescio *quot secula metallorum generationi assigna- runt*, ubi sunt jam tria Paracelsi principia? Com- munis *limus*, *commune oleum lini, generant verum ferrum*, fateberis ergo *vel hac Paracelsi principi[a] ad generationem metallorum non facere, vel si requi- rantur, in limo & oleo lini latere, quod si visa hac ve- ritate*, etiamnum de realitate Alchymiæ dubites Respondeo cum Comite Mirandulano, *eadem du- bietate etiam de te dubitari posse*, *utrum Genuinu[s] vel spurius, Suppositius, Patre vel incubo progenitus sis.*

Supple

Supplementi in Physicam subterraneam

Caput III.

Demonstratio Physica.

NUnc superest, ut propositum Experimentum physicè examinemus, eique causas physicas assignemus, præprimis autem tria præmittenda sunt. *Primo* utrum Experimentum hoc verum sit, *Secundo*, utrum ferrum inde productum genuinum ferrum sit, *Tertio*, utrum ferrum sic productum, non in limo vel oleo latuerit, atque sic imposuerit?

Ad primum Respondeo Experimentum verum esse & succedere, utpote multoties à me & aliis probatum, succedit etiam cum nonnullis aliis oleis, sed cum solo limo, non cum luto, si decem partes sulphuris vivi, & centum limi sumas, pastam ac lateres inde more communi facias, & vel in furno laterario, vel in figulino excoquas, lateres tundas ac lavando procedas, ut sub finem præcedentis capitis in expositione experimenti doctũ est, quoq; ferrum invenies, sed non tam bonũ, nec tam multũ. *Ad secundam quæstionem Respondeo*, ferrũ magnete ex pulvere extractum, si reducatur, verum metallũ & ferrum esse, quoniam verò non omnibus occasio est, id in corpus reducendi, quod magnũ ignẽ &

 appa-

apparatum talis reductio requirat, necessum est, u
interea illâ qualitate contenti sint, quæ ferri prim
& essentialis ac specifica est, nempe à magnete tra
hi, nunquam enim proditum vel observatum est
magnetem quid aliud præter ferrum, aut ferrum
aliunde quam à magnete trahi, si qui ergò sint, qu
hunc pulvisculum ferrum esse negent, & tamen fa
teantur, experientiâ cogente, à magnete trahi, i
inquam si evincant, nobis novum, nostro long
considerabilius exponent experimentum. *Ad
tertiam objectionem dico*, me magnâ diligentiâ li
mum levasse, vulgò geschlemmt/ut omnes particu
læ minerales, si quæ insint, separentur, limum dein
de per se sic tractasse sine oleo lini, ut experimen
tum docet, at ne atomum quidem ferri invenisse, it
ut in limo nullus fucus esse possit, deinde suspica
bar, quoniam oleum lini à Mercatoribus plerumq
vendi solet, qui simul ferrum vendunt, forté ato
mos quasdam ferreas in oleum lini irrepsisse, ita
que à restiariis illud oleum emi, sed idem effectus
etiam cum aliis oleis, & quibusdam sevis animali
um, sumpsi etiam oleum lini, & posui id solum in
retortam, abstrahendo ad consistentiam vernicis,
tandem ad carbonem, quem magnete examinavi,
& inveni nihil, *concludo ergò, quod neq; in limo, neq;
in lini oleo sit ferrum actuale*, de potentiâ non dis-
putabo, quam præsertim mineralem, universalem,
omnibusque subjectis inesse, præcedente capite
demonstravi, & si non esset in potentia, nunquam
veniret in actum, hoc addere volui, me observâsse

nimiâ

nimiâ hujus ferri extractione, magnetem debilita-
ri, id est satiari, cum enim pulvisculus hic multas
procul dubio adhuc spirituales atomos ferri (atq;
ejusdem quasi primum ens in se) habeat, quæ tam
pauco tempore figi non poterant, magnes illis re-
pletur, sed post aliquot dies, cum uempe evaporâ-
rint, redit ad pristinas vires: possent curiosi scru-
tatores fortè occasionem habere de directione
magnetis ad polum, si atmo-sphæræ motum ex
his recte investigarent, sed de his aliquando
alibi.

His præmissis venio ad *examen hujus experi-
menti physicum*, propter quod expresse hoc caput
posui, quod duabus quæstionibus absolvam, *pri-
mo* quæ sit in hoc experimento causa metallifi-
ca in genere, *secundo* quæ sic causa ferrifica in
specie?

Ad primam quæstionem Respondeo, produci
hoc experimento effectivè corporale verum Fer-
rum, adeoque necessum esse, ut productionis hu-
jus ferri naturales sint causæ, & ut hoc ferrum vel
ex limo vel ex oleo, vel ex utroque proveniat, ex li-
mo per se, ut & ex oleo per se, id non produci, su-
pra demonstravi, ergò ex utriusque conjunctione
prodire certum est, nihilque accedit, quam mo-
dicus calor, de quo postea, qui non tum ad sub-
stantiam, quam ad præparationem ferri facit, ha-
betque se ut causa instrumentalis, non ut materia-
lis, *Totum ergò quod provenit, ex limo & oleo venit*,
considerandum proinde, *quantum unumquodque*

de utroque ad genesin hanc metallicam contribuat, ferri proprium est, ut ignem non fugiat, sed eum sustineat, olei proprium est, ut inflammetur, & ignem fugiat, si itaque oleum in ferrum mutari debet, primum est ut figatur, id est ut fiat siccum, terreum, ignem ferens, id quidem illo modo contingere potest, ut oleum lentâ destillatione in retortâ densetur ad vernicem, tandem in carbonem comburatur, certum enim est sulphureitatem seu pinguedinem omnem, lentâ digestione aquearumque seu tenuiorum partium abstractione concentrari, ingrossari, ac in terram, oleum verò tandem in aquam elementalem redigi, quod in omni ligno videmus, cujus pars igne inflammas agitur, quâ abactâ reliquum pinguedinis in carbonem mutatur, & notandum carbonem quemcunque nunquam putrescere, ob summum concentratum ignem, à putredine præservantem, & nunquam comburi, etiam si mille annis in occluso ingentissimo igne stet, sed in aperto rare fit ob atomos igneas eum penetrantes, & si cinis remaneat, in quo non modicum sulphuris, ut postea audiemus, ne ergò hic olei carbo, seu pars sulphuris contentrata, rarefieri possit, etiam extra in aperto igne, additur limus, qui poros ejus satiat, qui adstringentiâ suâ volatile retinet, quique mutuo amplexu, conjugium hoc facit admirandum, nam notabile est, *nec carbonem olei, nec limum à magnete trahi, sed quam primum juxta leges experimenti hujus connectuntur, arripiuntur avidè à magnete, accedit ergò aliquid de limo ad sulphureitatem lini, cujus accessu completus fit ille magnetis-*

gnetismus, quod quale id sit, postea audiemus nunc olei lini necessitatem plenius examinabimus. Certum est nihil trahi à magnete præterquam ferrum (cui subjungo chalybem) ferrum autem verum metallum esse experientia docet, ita enim Geber meus de naturâ Martis, capite octavo, libro secundo, *si verò fuerit sulphur fixum terreum, argento vivo fixo terreo in naturâ commixtum, & hæc ambo non puræ sed lividæ albedinis sint, cujus superantiæ quantitas sit sulphuris magna, generatur ex his ferrum, &c.* quod itaque *sulphur & mercurium* habet, definitur *esse metallum*, cum ergo magnes ferrum trahat, trahit id ut metallum, & trahens ut metallum, trahit id ex causâ, quod sulphur habeat & mercurium, nisi enim hæc principia haberet, non esset metallum, per consequens non ferrum, *definienda ergo est attractio magnetis, quod contingat ferro tanquam metallo, constanti ex mercurio & sulphure*, hoc enim est quod inferre volo, *nam neque mercurius, neque sulphur Martis quodlibet solum sine altero à magnet trahitur, quod ab experimento liquet, cum neque limus neque oleum à magnete trahatur.* Nunc hac lite contestatâ, progredior & interrogo, *in quo subjecto sulphur, in quo Mercurius Martis lateat?* si utrumque in utroque lateret, quodlibet subjectum & limus & oleum lini per se à magnete traheretur, ast cum hoc non contingat, necessum est, hic sulphur, ibi Mercurium latere, quæ cum conjunguntur, metallum producunt, quod à magne-

à magnete trahitur, *dico itaque in oleo lini mercurium, in limo sulphur martis latere*, mirum aliquid & magnum, & ut credo hactenus in auditum, nec à quovis Philosopho unquam proditum pronuntio, nempe *latere in oleo lini Mercurium* sed *dictum puta*, Mercurio ab omnibus Philosophis ad scripta semper est, *metalleitas, illa enim propria metallum reddit malleabile*, quæ specifica metallorum proprietas est, & sine quâ metallum dici nequit, illud ergo quod rebus hanc metalleitatem affert, illud inquam mercuriale est, paucis autem verbis repetam definitionem mercurii communis, ut philosophicum ab eo discernere sciatis, *Philosophicus* seu verus mercurius, qui principium metallicum est, & metalleitatem dat, est certum genus albificans sulphuris, metallificans, sed mercurius *communis* constat ex terra antimoniali, arsenicali vitiosa, juncta cum vero mercurio, ita ut verus mercurius si terra simplex & metallorum principium communis vero mercurius decompositum (si arsenicum fluidum nominem, non inpropriè loquerer) mercurius ergo communis cum sit decompositũ, ejus ens non appetit aliud sulphur, quam id quod in sua decompositione habet, neque nisi illo separato, quicquam boni operabitur, sed principium mercurii, si sit nudum, illico operatur ut principium, si suo sulphuri jungatur, producitque matallicum corpus, juxta sui & additi sulphuris quantitatem & qualitatem, puritatem & impuritatem, unde doctè & paternè Arnoldus Villanovanus movet,

Totum

Totum tuum ſtudium intendatur in digerendo & coquendo ſubſtantiam mercurialem, pro ſua n. dignitate corpora dignificabũtur, quæ nihil aliud exiſtunt, quam ſubſtantia mercurialis decocta. Mercurius vero metallorum differt à communi, quod principium hoc noſtrum mercuriale, loco ſulphuris aut alterius terræ vitioſæ metallicum corpus aſſumſerit, penetraverit, atque in ſtatum currentem deduxerit, fluidumque metallum redderit, cum quo, juxta additi metalli qualitatem, rurſus congelatur, quod memorabili exemplo teſtatur, Nicolaus Bernaudus à Chriſtâ, in commentariolo ſuo ad ænigmaticum illud famoſum epitaphium, Bononiæ legibile: Ælia Lælia, Criſpis &c. (ubi pag. 18. narrat, fuiſſe virum Anglum, magnæ authoritatis ſui (authoris) tempore etiamnum ſuperſtitem, qui aurum vulgi, liquore ad id parato, in mercurium vertit, & ex eo tandem & terrâ ſolis, tincturam paravit, cujus inquit Author, egò fructus aureos, cum apud Dn. Doct. Thaddeum Hagetium Pragæ agerem, centies vidi, & manibus geſtavi, placentulã nempe, ſive maſſulã ex auro puro puto ſex unciarũ pondere ab ipſo D. Hagetio ex mercurio vulgi, projectione grani unius pulveris rubri momento factam, quibus Roſarius adſtipulari videtur ſequentibus, Argentum vivum per ſe nil valet, cũ vero mortificatur cum corpore ſuo occulto, tunc valet, & vivit vita incorruptibili, & hoc corpus eſt de natura Solis, ideo neceſſe eſt, quod totũ argẽtum vivum convertatur in naturam ſolis, ſicut fermentum

mentum totam partem convertit in naturam fermenti. His assentitur Paracelsus lib. 1. de natura rerum, *Regeneratio, inquit, & renovatio metallorum fit ita quemadmodum homo redit in terram, ex qua primò fuit desumptus, & ita rursus in die novissimo regenerabitur, sic & metalla iterum possunt in mercurium (ex quo primo nata sunt) abire, & cum illo solvi, & mercurius fieri, & iterum per ignem (qui etiam judicabit mundum) renasci & clarificari, hac via, inquit generantur lapides & tincturæ speciales argenti & auri*, sed de his capite hujus supplementi ultimo, nunc ad continuationem nostri mercurii veniamus paucis recensendo, quæ me causæ impulerint, ut crederem ens mercuriale seu mercurificans, & metallificans, in quâvis pinguedine latere, id quod candidè, ne quis me extra rationem quid tentâsse suspicetur, exponam. Movit me *primo* omnium adustorum pinguium fumus valdè nocivus, confirmavit illud carbonum vapor prorsus arsenicalis ac mercurialis effectus, *secundo* observavi, carbones ferro se miscere, idque in Chalybem mutare, item ferro aliisque metallis varios colores affingere, processi ulterius, sumendo fuliginem & tractando cum metallis, observavi miram alterationem, carbones in liquefactione, metalla volatilia reddere observavi, item deprehendi cineres cuprum dealbare, caput mortuum nigrum tartari, id est fœces elixatæ ex tartaro nigræ, quibus Chalcotypi pro impressione utuntur, auro colliquefactæ, id albefacere, & friabile reddere, processi ulterius

ulterius, & *in solventibus alcalibus, in alcalibus volatilibus talem larvantem dealbantem terram inveni, mediante quâ mercurium corporum feci*, tandem manifestum experimentum, quod & me convicit, apponam. *Si smegma, Sevum, oleum, vel quodcunque pingue arsenico misceas, & per retortam destilles, urgente igne sublimabitur in collum, arsenicum insigniter antimonii instar metallisatum*, credebam primò arsenicum esse in metallum reductum, absorbente pinguedine corrosivos salinos spiritus, sed deceptum me deprehendi, positum enim sub campanam hoc metallisatum arsenicum, addito igne, flammare cœpit, in quâ flammâ ens mercurii abiit, & arsenicum pristinâ veste in campanam se sublimavit. Deinde & hoc notatu dignũ, quod arsenicum taliter metallisatum intra paucos dies etiam optimè reconditum nigrescat, concidat tandẽ, ac suâ sponte pulverisetur, quod manifestum signũ est, deesse huic mixto etiamnum aliquod principium, quod ex aere quærat, *fortis enim inter mercurii & sulphuris ens, magnetismus est*, atque ita, de uno experientiæ gradu ad alterum me contuli, donec tandem impulsus, concludere coactus sum, stupente me ipso, *latere ens metallicum mercuriale, in omnibus hujus mundi sulphureis corporibus, atq; liberrimè, in ipso etiam aere spatiari*, unde non immerito à Sendivogio, *Chalybs*, qui à magnetico sulphure arripiatur, vocatum est. *Metallificantem ergò causam Mercurio, & mercurii principium oleo in hoc processu, causis precedẽtibus motus, tribuo.*

Nunc

Nunc ad secundam mixti partem progrediemur; dixi principium mercurii nec per se metallum esse, nec per se à magnete trahi, ergò secundum requiritur quod sulphur est, & cujus domicilium *limo* adscribo, antequam autem hanc demonstrationem incipio, necessum est, omnis generationis processum paucis verbis præponam. *Ad conjunctionem seminis masculini requiritur fœmininum, & ad hæc duo nutrimentum*, quod posterius est de natura fœminini, fœmina enim non solum semen suum addit, sed & illud dat, quod utriq; semini accrescit nempe nutrimentum seu menstruum, in vegetabilibus est semen, cui sociatur humiditas terræ, utrique tandem accrescit portio sulphuris terræ, quæ nutrimentum est, ita in genesi metallicâ mercurius est & sulphur, tanquam mas & fœmina, est quoque, ut *Albertus* noster loquitur, *nutrimentum terrestre subtile fortiter commixtum*, id est non unumquodque terrestre est metallorum nutrimentum, sed illud quod subtile, quod fortiter subactum, nempe quod *plurimum utriusq;* habet, sulphureum & mercuriale sit, cum itaque heic loci de *limo* ago, dico in eo non solum sulphur, sed etiam hoc terrestre subtile accrementum seu nutrimentum metallicum latere, quod *cum mercurio conjunctum, mixtum efficit, quod metallum vocamus*, tantum ergò, in hâc genesi, *metalli fit, quantum in oleo entis mercurii, & in limo sulphuris & terrestris subtilis est.* Quod verò statuam in limo sulphur latere, non velim ut quis cõmune sulphur (quod

(quod decompositum ex acido universali & bitumine est) intelligat, principium enim sulphuris volo, quorum unum ab altero viribus & naturâ tantum distat, ut prorsus alterius sint naturæ, posse tamen acidorum solutione, ex limo vel luto, sulphuris decompositum fieri, non nego, nam id experimentum me ad limum deduxit, cum ex ipsâ calce vivâ, sulphur flammans fieri possit. Deinde observavi limum in corrosivis solvi, & mercurio communi præcipitari, formâ valde subtilisatâ & exaltatâ, præcipitatum illud metallis delectari, atque ingressum habere. Notavi lapides extractione quâdam in limum mutari & Ambergæ in superiori Palatinatu, magnam mineræ ferri copiam; quæ aeri exposita, nec tam citò ob furnorum, bello germanico destructorum, defectum, in corpûs reducta est, pauco tempore in purum, omnis metalli inexpertem limum, mutatam esse, propriis oculis vidi, quæ res mihi multum persuasit, *metallis, profundamento limum esse*. Tabernæ Montanus testatur, *aurum in terram sigillatam mutatum esse*, & certam terræ speciem auro ita conjungi, ut vix & difficillimè, nec communi modo ab eo separari possit, superius notavi, & in mineris clarè liquet, certum quoddam terræ genus vulgò **bstig** (de quo in physicâ subterraneâ sub principio sulphuris) metallis pro principio & nutrimento esse. In Oppido *Blomberg dictionis Fürstenbergicæ* penes sylvam Hercyniam, ferrum erui vidi, paucis pedibus infra terræ horizontem, vena limi instar est,

 à reli-

à reliquâ terrâ facilè notabilis, crassitudinis circite trium pedum, infra venam terra arenosa est, in qu ne granum metalli reperitur, *idque quia limus de ficit, tanquam vaporum subterraneorum sulphu reorum receptaculum.* Autopsia liquet, juxta bo nitatem lapidum, terrarum, & luti, varia metall generari, nam in lapidibus crudis vix quicquar crescit, & si quid fit, exiguum est, terris enim & si lices adscribo, quoniam illi in calcem & sulphu mutari possunt, in quibus tamen plurimum metall generantur, hinc non incongruè *Democritus* me talla ex calce & lixivio, ac *Egidius Mauritanus* e ex cineribus generari prodit, qui limus & lapides i cineres, calcem & lixivium arte mutari possunt, un de etiam his additis extra mineras, mineræ matu rari & augeri, nec non infusione alterari possunt Non ergò sine sufficiente & prægnante ratione, li mo in hac genesi sulphuris & subtilis terrestris nempe nutrimenti metallici ens, atque ita *consum matam metalleitatem oleo lini & limo*, oleo lini me talleitatem & malleabilitatem, limo colorem, fu sionem adscripsi, sed de his postea, nunc absolut hoc puncto, ad alteram quæstionem me conferam

Quæ nempe in hac artificiali genesi, sit causa ferri fica? in priori enim quæstione generaliter metalli ficationis causam proposui, heic verò specialite ferreificationis ratio exponenda est. Causa seu for ma ferrificans vel adscribenda est oleo lini, vel li mo, vel utriq; *non oleo lini*, dabo enim limi speciem cum quâ tractatũ oleũ lini non ferrũ, sed aliud lon gè nobilius metallum producit, *neq; limo* assignar potest.

poteſt monſtrabo enim certum quoddam oleum, quōd eidem limo (unde alias experimentū cū oleo lini, ferrum fieri ſolet) ſuperfuſum non ferrum, ſed aliud metallum elicit, *ergo utrique forma ferri aſſignanda*, quod ut clarius iutelligatis, per exemplum depromptum ex regno animalis generationis, hanc quæſtionem illuſtrabo. Si ſemen maſculi virtute ſuâ excellat fœmininum, id quod producitur, partes maſculi æmulabitur, & hoc de ſemine fœminino intelligendum, bonum ſemen maſculinū corrigit vitioſum fœmininum, & bonum ſemen fœmininum, corrigit vitioſum maſculinum, vitioſum verò utrumque vitioſum fœtum producere neceſſe eſt & naturale, quale enim ſemen, talis fructus; oleum ſe habet ut fœmina, limus ut maſculus, bonum oleum ex limo etiā impuro aliquid boni producit, bonus limus ex oleo ſeu Mercurio vitioſo è contra aliquid boni elicit, unius enim bonitas ſuperat alterius vitioſitatem, ſin vero ambo cruda & imperfecta ſint, crudum & imperfectum metallum inde produci conſequens eſt è contra ſi ambo bona, perfectum metallū generari, eâdem conſequentiâ neceſſium eſt. Audiviſtis paulo ante Gebri definitionē ferri, quod ex immundo terreo ſulphure & mercurio conſtet, pergit ille citato capite libro ſecundo, *ſuperatio ſulphuris fixi, fuſionem impedit, nā quo plus corpus de fixo ſulphure habet, hoc tardius fluit.* vocat etiam *corpus terreum, lividum*, & libro primo, parte tertiâ, cap. 27. definit Martem, *quod ſit corpus metallicum multum lividum, albedine impura participans non fuſibile fuſione*

recta, & ideo durissimæ tractationis , videtis quod duram fusionem tribuat sulphuri terreo limi, quod non sit sufficienter subactum commixtum, adeoque non terrestre satis subtile, sicut etiam re vera communis & omnis limus & lapis, unde ferrum fit, crudus & grossus est, ergo vitium in limo, deinde de livore & terreitate Mercurii conqueritur, quod vitium oleo, unde mercurialitatem procedere supra demonstravimus, adscribendum est, quid igitur mirum? Si vitiosi parentes vitiosam producant prolem, licet ferrum in sua specie æque metallum ac aliud, & ferrum hoc modo productum longe perfectius naturali, nullumque dubium sit, quin purgatione principiorum nobilitas Martis ad extremum exaltari possis, & hæc est ratio, quod ex hoc experimento ferrum prodeat. Possem hâc occasione per plura experimenta addere, quomodo cætera metalla fiant, sed quoniam prudendes omnes, id per se colligent, totum nempe negotiũ in olei & limi, seu argenti vivi, & sulphuris nec non terræ bonitate consistere , supervacaneum foret, eos de re, ipsis æque benè ac mihi perspecta, ulterius erudire, qui omnium Phylochymicorum Discipulus potius quam Doctor sum. *Proportionem mixtionis* quod attinet, videtis naturam suaptè operari, teste *Rosario* dicente , *Aqua nostra est pondus sapientia, & calor*, nihil juvat circa hanc genesin, nisi quod reliquas partes separet convenientes misceat, figatque, *tempus* hujus operationis, paucis horis absolvitur, nam nisi natura cogeretur , principia ferri

ferri in hac generatione excraſſis illis involucris limi & olei colligere, ſed arte collecta, ſeparata, & pura conjungerentur, admiranda hæc geneſis utique in momento, in majori copia, ac perfectione fieret.

Supplementi in Phyſicam ſubterraneam.

CAPUT IV.

Authorum Conformitas.

NUnc opinione noſtra, non modo clariſſimo experimento, verum etiam rationibus firmisſimis defenſa, ſuper eſt, ut Lectori demonſtremus, non paucos Authores nobiſcum convenire, ita ut non praxis & Theoria modo, ſed & veterum ac recentiorum Authoritas pro nobis ſtet, duodecim autem Teſtes in medium proferemus, quorum quatuor fatentur, mineralium generationẽ ex terrâ procedere, quatuor naturam interdum extraordinario modo, etiam extra mineras metalla in meteoris produxiſſe teſtantur, quatuor id arte fieri concedunt.

Primus qui terram pro Matre metallorum aſſignat, eſt ſacer ille Scriptor Eſdra, qui lib. 4. cap. 8. v. 2. expreſſè fatetur, terram quidem copioſam humum pro fingendis fictilibus, parvum autem pul-

rem producere, unde aurum fit, sive ergo cum vocabulo, parvum, denotet quantitatem, certum est, naturam plus ferri quam auri producere, sive intelligat qualitatem, id est, quod pulvis, unde aurum fit, parvus tenuis, subactus, subtilis, fortiter commixtus, ut Albertus ait, esse debeat, in hoc tamē sensus clarus est, quod terram pro principio auri ponat.

Secundus est antiquus ille Morienes, cujus verba in Rosario citantur sequentia, ô charissime, hæc intellige, & non errabis sperma metallorū est aqua viva, terra est corpus imperfectum, quæ terra merito Mater dicitur, quia est mater omnium elementorum, ideo quando sperma conjungitur cum terra corporis dissolvitur in aquam spermatis, & fit aqua sine divisione una, secundum est conceptio cū terra in nigrum pulverem solvitur, & incipit aliquantulum de mercurio secum retinere, tunc enim agit Masculus in fœminam, id est Azoth in terram. Quæ verba si rectè consideres, adeo hanc nostram metallicam artificialem genesin indigitant, ut prorsus nulla ex licatione indigeant.

Tertius est Augustinus Pantheus, Philosophus Venetus, qui in arte sua transmutationis metallicæ, in Voarchadumia hebraicum quoddam vocabulū Dovorechad ad Alchymiam multum faciens, pro communi argilla explicat, in quâ explicatione etiam, ut hactenus audivistis, non fallitur.

Quartus

Quartus eſt anonymus quidam Philoſophus, ſub *Philaletha* nomine latitans, cujus opuſculum nuper, curante *Ioanne Langio* nobis innotuit, de quo tamen ſcripto, *Georgius Hornius* in præfatione ad *Gebrum* valdè ſiniſtrè judicat, cum ſcribit, *prodiit nuper Anonymi introitus apertus ad occluſum Regis palatium ante multos annos ex Anglia Mſſ. ad me tranſmiſſum, opus planè Sophiſticum & commentitium, quod experientia multis, qui exactè probarunt, cum damno temporis & ſumptuum cognitum fuit.* Optandum fuiſſet, *Hornius Gebrum* correctius edidiſſet, & aliorum labores intactos reliquiſſet, an ideo anonymus ille ſophiſticus? quia ante multos annos opus ſuum conſcripſit, eâdem ratione & *Hornij Geber*, qui multò antiquior eſt, ſophiſticus erit, nec bene *Hornio* poſteritas vertet, quod eam tam diu tanto theſauro privârit, plus debemus *Dn. Langio*, qui illo nos beavit, deinde cur ſophiſticum, cur commentitium ſcriptum vocat? ideò, quia multi cum temporis & ſumptuum jacturâ, nihil inde elaborare poterant, hoc certè nomine, omnes Chymicorum & imprimis *Gebri* libri, ſophiſtici erunt, neminem enim communium laborantium (inter quos ne Hornius quidem numerandus venit, utpote qui nihil practicè laboravit) unquam quicquam utilitatis ex Gebro hauſiſſe certum eſt, adeo ut ipſe *Comes Bernardus*, vix & ne vix quidem, illum pro Sophiſtâ plenè pronuntiet. Sed redeamus ad noſtrum *Philaletham*, cujus ſcriptũ non juxta literam

intelligendum esse, ipse monet cap. 18. de reliqu si in toto libro nihil esset præter secundum capu de componentibus principiis Mercuriisophici, & undecimum caput de inventione magisterii, omnes tamen Alchymistæ, æternum huic Authori obligati essent, si vel minimum lucis veræ habeant adeò enim omnia clarè posita, adcò praxi respondent, ut nec ipsus aliter tradere scirem, sed ex c. 22 istius scripti producamus, quod nostro proposito inservit, nempe sequentia. *Quidam abducti in plumbo, spe maxima, at fructu minimo sunt operati at scias, plumbum nostrum quovis auro dignius esse est limus, in quo auri anima cum mercurio jungitur* &c. Quid hoc aliud est dicere, quam est *terrestre subtile, cui incorporandum humidum unctuosum*, quam difficilis verò hic limus inventu sit, fatetur noster Author subnectendo, *Deum roga frater, ut hac te benedictione dignetur, quia non est ex currente, nedum ex volente, at à Patre luminum solo, hæc benedictio dependet*, unde sacer textus, inter benedictionis formulas ponit, *det tibi Deus de rore Cœli, & pinguedine terræ*, re verâ enim id *quod pinguedo terræ dicitur, est ejus ens, nempe terrestre subtile, Matrix, Nutrix, Vas, Sapientiæ lutum, sigillum Hermetis, Magnes, &c.*

Quintus & inter illos primus, qui testantur naturam etiam extra mineras metalla producere, est *Gasto Claveus* in Apologiâ, contra *Erastum*, qui sequentia notat. *Si in nubibus ex duplici illa inhalatione frigore densata ferrum gigni, & in terram decidere*

decidere verum eſt, quantò magis ſubtus terram ex eâdem exhalatione frigore denſata metallum gigni, veriſimile eſt, & hoc contigiſſe teſtatur.

Sextus noſter teſtis *Albertus Magnus*, qui ex *Avicennâ* recenſet, *decidiſſe cœlo, imbre maſſam ferri, centum librarum, unde acuti acinaces cuſi*, ita, *Grimmæ in Miſnia*, tanta ferri moles cœlo decidiſſe perhibetur, ut loco moveri non potuerit.

Septimus eſt Petermannus Eterlin, qui in Chronico ſuo Helvetico prodit, *magna tempeſtate cum projectu multorum lapidum Cœlo molem ferri decidiſſe, quæ in longitudine ſedecim, in latitudine quindecim, in craſſitie duos pedes habuerit*, quam molem ſi geometricè juxta cubum dimetiamur, invenies pedes quadratos 480. ſi ſingulum pedem pro centenario ſumas, ponderavit hæc moles 48000. libras, quæ cum in nubibus prognata ſit, quid mirum, ſi tale in terrâ contingat, crederem Helvetos non iraſcituros, ſi tale fruſtum auri aliquandò cœlo decideret, ſed vereor ne propter poſſeſſionem fundi, bellum moverent.

Octavus eſt Paulus Merula, qui in Coſmographiâ ſuâ ſcribit, *ſex ſecures ferreas Cœlo decidiſſe*, non quidem exiſtimo fuiſſe ſecures, ſed ſecurium formam habuiſſe, cum etiam lapides, qui Cœlo dejici ſolent, talem figuram habeant, unde idiomate germanico Donneraxte vocantur.

Nunc ad illos progrediemur, qui tale quid arte fieri profitentur, quorum primus, ſed in ordine.

Nonus est, *S. Joannes Evangelista*, de quo Romanum Breviarium, quod utique errare nequit, sequentia cantat, die D. Joannes Evangelistæ, sacro mense Decembri, Authore Adamo à S. Victore, cujus initium, Gratulemur ad festivum &c.

Inexhaustum fert thesaurum
Qui de virgis fecit aurum
Gemmas de lapidibus.

Ex lapidibus Gemmas facere, sive naturales, sive factitias, non adeò absonum, cum lapides & gemmæ sub uno genere lapideitatis comprehendantur, sed ex virgis aurum facere, ex vegetabili metallum, id primo intuitu valdè durum, semper enim & diu à me ipso creditum est, non dari transmutationem unius regni in aliud. *Quidam ex Societate Jesu*, in summâ confidentiâ, timens suos superiores, quoniam regula Societatis, Alchymiam prohibet, pulvisculum dedit, quem ex regno vegetabili factum esse testabatur, quem rogabat, ut in corpus reducerem, feci id, & aurum inveni, rogabat per omnes sanctos tacerem, quoniam carceris periculum, & sui persecutionem ad mortem usque incurreret. *Idem Jesuita* pro certo narravit, circa tamariscum, id est in solo, ubi Tamariscus crescit, semper aliquid auri reperiri, quod facilè crediderim, tamariscus enim circa littora crescere solet &

let & in locis udosis, ubi aquarum alluvies, ita enim *D. Jonstonus* in Dendrographiæ suæ libro 9 cap.5. art. 2. pag. 448. *Nascitur tamariscus ad amnes & fluenta, inque locis, quæ ab iis inundantur, ad Rhenum, prope Brisacum & Neoburgum, juxta Danubium ad Viennam, arenosis locis, quæ pontibus longis adjacent, in Tyrolensi comitatu, in Italia, in Hispania juxta Iberum, & Silesia &c.* Credibile ergo est in udosâ Pathmo Insulâ, ubi *S. Joannis* in exilio erat, non defuisse tamariscum, unde virgas sumeret, cum illud lignum præ cæteris virgultosum sit, sic enim citatus Authore de illo, *virgulta plurima fragilia in plures ramos divisa habet.* Quâ vero ratione ex his virgis S. Joannes aurum fecerit, cuivis obvium est, qui experimentum meum de ferro probe intellexerit, lignum faginum appositum baculis ferreis, in occluso, paucarum horarum spatio, quam primum sufficientem ignem expertum sit, ita tamen ne fluat, illud in optimum chalybem mutat, atque ita consequentia ad alia fieri potest, sufficiat liquere, hanc facturam auri S. Joannis ex virgultis, nec impossibilem esse, nec rationi & experientiæ repugnare. Cur enim S. Joannes veritatem circa terrestria non sciverit, cui Cœlestia arcana atque intima à Deo communicata sunt, non video.

Decimus est Michaël Psellus Philosophus Græcus, citatus in præfatione hujus supplementi, qui expresse

expreſſè *ad Patriarcham Conſtantinopolitanum Xiphilinum fatetur, ſe lapides quoſdam contriviſſe & herbas quaſdam miſcuiſſe, atque ita utiliter & valdè pretioſum metallum*, ſeu ut quædam verſiones habent, *aurum confeciſſe*, quæ omnia cum præcedente, S. Joannis aurifacturâ conveniunt.

Undecimus eſt Divus Thomas, qui loco ſupra citato expreſſè fatetur. Alchymiſtas per veram artem Alchymiæ, aliquando veram metallorum generationem facere, & alibi ſcribit, ex ſulphure & argento vivo, ut natura, ſic ars producit metalla.

Duodecimum locum ſibi vendicat Dominus de Rochas Chymiſtica Gallicus, mirabile experimentum orbi proponendo, ſequentibus, *Viſis, inquit tot mirabilibus naturalis operationis aquæ beneficio, ſcire avebam, quid eadem poſſit efficere, artis naturam imitantis adjumento. Quare accepta aqua, quam non eſſe compoſitam, probe noveram, nec ulla re alia quam ſpiritu vitæ* (de quo ante ſermonem habuerat) *mixtam adhibito artificiali, continuo & proportionato calore, mediante ſupradicta coagulationis, & fixationis limace, eam parabam & diſponebam, donec in terram verteretur, quæ terra animalia, vegetabilia & mineralia, producebat, non refero, quænam animalium, vegetabilium & mineralium ſpecies illæ fuerint, hoc enim alii loco reſervatum, ſed animalia ſe movebant, edebant &c. & probæ Anatomiæ de iis à me facta, adminiculo, ea ex multo ſulphure, pauco mercurio & pauciori ſale compoſita deprehen-*

prehendebam, mineralia crescere incipiebant, atque in naturam suam, unam partem terræ ad id disposita, vertendo augeri, erantque solida & ponderosa, atque scientia hac rerè demonstrativa, scilicet Chymia, ipsa ex multo sale, pauco sulphure & pauciori mercurio composita esse reperiebam. Quod experimentum apud Aristotelicos, Peripateticos, aliosque Mysochymicos, & Rolfincianos nonentistas paradoxum videbitur, omnemque fidem excedet, mihi vero valdè rationabile apparet, possemque, si vellem, & loci angustia ferret, clare demonstrare, quod æque verum, & possibile sit, quam superius S. Joannis experimentum, ex virgis aurum faciendi, quod enim in hac de Rochos operatione, aqua in terram mutata sit, non mirum est, cum *Helmontius & Boyleus* multa ejusmodi producant experimenta, estque jam antiqua opinio: ex Orpheo unus priscorum nempe Athenagoras, hoc citat testimonium.

Ἐκ τοῦ ὕδατος ἰλὺς κατέστη.

Ex aqua limus factus est,

Huic subjungit Scholiastes Apollonii, Græcus quidam Author.

Ἐξ ἰλύος ἐβλάστησε χθὼν αὐτή,

Ex limo terra producta est.

Cum sententiæ subscribunt Thales, Homerus, Zeno, Hesiodus, multique alii. Quod vero ex hac terrâ

terrâ varia animalia & vegetabilia vita sint, præsertim cum spiritu vitæ (mundi, de quo capite sequente) impraegnata fuerit, nullum dubium, videmus enim terram arefactam omnisque seminis inexpertem, per aliquot tempus aëri, syderumque radiis expositam, variis vegetabilium animaliumque seminibus impraegnari, fertilemque reddi, quod sæpius in solo rore majali probavi, unde terram & inde varia animalia ac vegetabilia produxi; hoc concesso, jam in promptu metalla habemus ubicunque enim animale vel vegitabile est, ibi etiam pinguedo vel oleum reperitur, at habito oleo & limo, metalla produci, hic liber ostendit in experimento ferrifero, quodque ex pinguedine terræ & limo non suaviori ac naturaliori modo quam in meo experimento ferrifero metalla produci queant non nego, sed lubens concedo, cum mihi ipsi longè alia methodus operandi nota sit, hinc citata Domino de Rochos, limax artificialis, non adeo heteroclita est, sed suo sensu sumenda, verum de illa aliquando latius. Etiamnum in vivis est, ac Venetiis vivit, amicus meus singularis & sedulus naturæ indagator, *Don Marco Antonio de Castagnia minerarum Reip. Venetæ supremus Præfectus, & Societatis Pantleticæ fundator*, qui coram quovis attestabitur, esse arti possibile, in quâvis domo & laboratorio, variis modis perpetuam mineram extruere, unde statutis temporibus metallum verum non secus ac ex minera erui possit, nec sane hoc

mirum

mirum est, si præcedentia consideremus, nempe sulphur figi limo, ex quo fundamento multæ mihi viæ notæ sunt, plus ex mineris, si arte tractentur, quam more communi, acquirendi. Bruchsellæ, non procul à patriâ meâ *Spira*, subditione *Reverendissimi Principis Lotharii, Episcopi Spirensis, non literatorum modo, sed & curiosorum Patroni summi, Domini mei Clementissimi*, Helvetus ni fallor natione vixit, qui lavandæ arenæ, pro seligendo auro Rhenano operam dabat, & licet indoctus, præclaras tamen suæ artis rationes & experientias reddere sciebat, is expressè defendit, aurum, quod ex arenâ Rheni colligitur, non aliundè ex venis subterraneis illuc provenire, sed in ipsâ aquâ, littore præsertim, in arenâ, mediante sole generari, quod experimento demonstrabat, arenam enim, unde aurum lotione semel separaverat, soli exposuit, & post aliquot tempus, factâ lotione, denuo aurum invenit, idque multoties, adeo, ut hujus arenæ varios cumulos fecerit, quos permutativè & per vices lavit, & sic non opus habebat toties locum, recentis arenæ causâ, mutare. *Jesuita quidam* erat, qui in museo suo, varia vitra arenæ & aquæ plena habebat, pro certo asserens, se certis vicibus aurum inde lavare, & si *Glauberi novo lumini Chymico fides*, omnis arena aurea est. Ex nive, cicinde larum alis, sanguine humano, aliisque multis rebus, aurum & alia metalla facta, olim mihi *D. Rapp, Archiater Moguntinus ostendebat.*

Quibus

Quibus *Albertus Magnus* consentit, expressè in libro mineralium scribendo: *Non est res ex quatuor elementis elementata, in quâ non inveniatur aurum naturaliter, in ultima subtiliatione.*

Ex his omnibus ergò manifestum est, *posse per artem metalla, extra mineras, brevi tempore ex omnibus rebus generari*, & falsum esse, tot tempus generationi metallicæ competere, aut planetas illorum generationi concurrere, cum quoq; id, quod metallis accrescit, homogeneum sit, nec in partes dissimilares (ut in mixto animali & vegetabili necessum) mutari opus habeat, nulla est repugnantia, cur non habitis requisitis principiis, *generatio in instanti fiat*, sed principia præparare, purificare, ab involucris separare, exaltare, & perficere, is reverâ *Philosophi labor*, est, interim ex his omnibus apparet, me in Physicâ meâ subterraneâ verum scripsisse pag. 196. *Metallorum principia terras esse, quas indies pedibus quasi calcamus, facileq; negotium, si Deus oculos alicui aperire velit, ut in maxima copia arte parari possint, ut in magno fierent, quæ nos in parvo probavimus*, & pag. 399. *Inest ejusmodi solventibus quædam vis & mineralis potestas, quæ cum metallis maximum magnetismum & similitudinem habet, & ut paucis verbis magnum secretum, & praxin supra hunc totum librum aperiam, dico, in variis speciebus, & in his solventibus, vera metallorum & mineralium, tam simplicium, quam decompositorum principia latere.*

Supple-

Supplementi in Physicam subterraneam

CAPUT. V.

Consequentia.

ATque ita Experimento nostro candidè proposito, rationibus physicis, nec non Authoritatibus Authorum confirmato, hoc loco, ut speramus, Lectori satisfecimus, & cum ejusdem bonâ veniâ concludere possemus, ne verò quis objiciat, me classicum canere, & ferreum orbi seculum renovare marti sacrum, aut tempus trivisse, & Lectori nullam utilitatem reliquisse, juxta illud *Chrysostomi, peregrina doctrina, multas jactans nugas, & multa detinens Auditores loquacitate, vacuus tandem dimittit inanibus, neque magnum neque parvum lucratos emolumentum*, non tam talibus momicis objectionibus, quis enim illis satisfaciet, quam doctrinæ filiis gratificari, atque materiam hanc paulo luculentius pertractare volui, semotâ, ut quilibet videbit, omni invidiæ larvâ, ego enim præsentis vitæ pertæsus, ut ex tuguriolo suo moribundus quondam amicus noster *Emericus Stahl Emerita Hercynius* scripserat, aurea aliis secula non invideo, cui mundus etiam ferrea invidet, ut proinde Philo chymici, omnium prædictorum consequentiam capiant, caput hoc in duas partes

 dividam,

dividam, *prima demonstrabo*, dari in naturâ universale quoddam ens conservativum, unde omnium corporum Spiritus, vis, & vita. *Secunda parte exponam*, quomodo hoc ens arte acquiri possit. *Ultimo vero capite docebo*, quæ hujus entis in medicinâ & Alchymiâ vis, interim vos Philochymici,

Pectore qui infracto tolerastis tempora brumæ,
Et pluvia maduistis aquâ, fuliginem olentes,
Fumo excæcati, flammis crepitantibus usti.
Durate, en redeunt peramœni tempora veris,
Quo tellus vario ridebit picta colore,
Promittunt verni prægnantia semina flores.

Primam ergò hujus capitis partem quòd attinet, propositæ universalitatis connexionem & consequentiam necessariam, eleganter & doctissimè nobis ob oculos ponit, Excellens ille Medicus & Chymicus, *Bernardus Penotus à portu S. Mariæ Aquitanus*, libro de medicamẽtis, de quo scopticè *Horstius*, *nihil se in hoc Penoto præter animam observare potuisse*, qualis autem ejus fuerit anima, jam jam audietis ex profundissimis ejus conceptibus quibus curiosi naturæ Indagatores plus delectantur, quam ullo auro, cui sitibundi illi medicastri Horstiani inhærent, *bipedes talpæ, altâ semper tellure sepulti*, ut bene illos *Palingenius depingit*. Sed ut ad rem veniamus, *Penotus* noster tria generalia fundamenta, pro defendendâ universalitate ponit, *primum est*, Nihil Deus creavit in veritate superi-

superius, quin ejusdem aliquod simulachrum creaverit inferius, ut per simulachrum apparentis inferius, perveniamus ad veritatem existentis superius. *Alterum fundamentum est*, Nihil Deus creavit in spiritu invisibiliter, quin idem in corpore aliquo adumbraverit visibiliter, ut per corpus umbræ patentis, perveniamus ad veritatem spiritus latentis. *Tertium fundamentum ponit*, Nihil Deus creavit in infinito invisibiliter dispersum, quin idem quoque in uno aliquo finito visibiliter creaverit collectum, ut per hoc, quod finitum est, & comprehensibile in uno, perveniamus ad illud, quod infinitum, & incomprehensibile est in pluribus: creavit autem Deus infinita propter se infinitum omnia, finitum autem propter hominem finitum creavit omnia, ut & principium suum habeant omnia à quo sunt, & simul finem suum testentur omnia ad quem sunt, *his sic positis argumentis, pergit rem exemplo demonstrare sequentibus*, Omnia quæcunque sunt, à Cœlo proveniunt, & cœli naturam participant, nihil enim tam naturale est, quam quod genitum Genitoris participet naturam & substantiam, cum autem universalis Genitor omnium inferiorum Cœlum sit, necessarium est, quod omnia inferiora Cœli naturam & substantiam participent, & sic Cœlum est in omnibus rebus occultatum interius, quod extra omnes res manifestatum est exterius, & sicut corpore suo patens est in superficie mundi latissimè, sic spiritu suo contractum in centro mundi arctissimè, sum-

mum igitur omnium rerum corpore suo Cœlum, est in alto positum, & rursus profundissimum omnium rerum est cœlum, in imo spirituoso absconditum, & sicut corpore suo claudit & regit omnia sic spiritu suo transit & implet omnia, ubique enim Cœlum visibiliter est in forma suâ, & rursus Cœlum est in omnibus rebus virtute suâ, & ut Cœlo nihil est per omnia manifestius, sic rursus in omnibus Cœlo nihil est occultius, Tu autem, qui Cœlum extra omnia semper vides, Cœlum in omnibus absconditum intelligas, & hoc absconditum Cœlum fac ut pateat, tunc nulla virtus manifesti Cœli, te unquam latebit, hoc Cœlum seu lapis Philosophorũ, in omnibus rebus est, & per omnes res totius mundi transit, & est spiritus quidam vivificans, substantivus, essentialis, omnibus Creaturis hujus mundi, vitam, substantiam, essentiam largiẽs, quoniam ex ipso, in ipso, & per ipsum, sunt, vivunt, vegetantur, crescunt, ac omnia moventur, & virtute ejus plena sunt omnia, & nihil vacuum essentiæ, & virtutis ejus. Hactenus Penotus, cui Gerhardus Dorn, Nuyssement, multique alii subscribunt. Ego profundam hanc doctrinam in pauca reducam, dicendo, prout Deus universam naturam conservat, invisibiliter & immaterialiter, ita natura se ipsam conservat visibiliter & materialiter, conservans est spirituale, conservans conservatum materiale, seu ut clarius dicam, Dei proxima imago est Sol, Solis idea ignis, ignis exemplum materia Philosophicum, de quâ *Rosarius*: *Aqua nostra est fortior*

tior igne, quia facit de corpore auri, merum spiritum, quod ignis communis facere nequit, qui respectu nostri ignis sicut aqua est, ideo dicunt Philosophi, *Comburite æs nostrum igne fortissimo*, & Anaxagoras Clazomenius, *Sol noster est rubeus & ardens, qui conjunctus est animæ albæ & naturæ lunæ spiritus medio, quamvis totum sanè nihil aliud sit, præter argentum vivum philosophicum*. Sed ut institutum prosequar, Dico substantiam divinam nobis invisibilem, solis quidem esse visibilem, sed incognitam, unde & cujus materiæ sit ignis communis substantia est intactilis sed visibilis, ignis Philosophorum est tactilis & visibilis, quoniam est ignis concentratus, sicut communis ignis est rarefactus, porro Deus conservat universam naturam benedicendo, Sol omnia vegetat & vivificat irradiando, ignis omnia fovet & digerit calefaciendo, materia Philosophorum vegetat, conservat, atque perficit ingrediendo, & penetrando, re verâ enim illa materia Brumazar vocari poterit, quod perpetua syderum, tanquam sulphurum, circulatione, exorta & generata sit, ita enim Hermes: Pater ejus Sol est, mater luna, ventus in utero portavit, Nutrix ejus terra est, potentia ejus perfecta est, si in terram mutetur, in hoc à terrâ in Cœlum ascendit, & de cœlo rursus in terram descendit, atque ita Superiorum & inferiorũ potentiã in se recipit, ut latius in tabulâ Smaragdinâ, clarum autem est, esse in naturâ subtile quoddam unctuosum humidum terrestre, calidum innatum humidum radicale, spiritũ rerum vitalẽ &

vivificantem cujus præsentia vita, cujus absentia mors est, qui in microcosmo omnia conservat, sicut in macrocosmo omnia digerit, alterat, ita enim *Expedocles:* Naturam igne adjuvare possumus, præterea enim nullum aliud habemus auxilium, hic ignis naturæ suscitatur ab igne externo cujus fœtus est, inde perpetua illa rerum harmonia, Sympathia, & magnetismus, paucis, hic humor est caput mundi, ut supra notavimus. Optimè de eo Hermes loquitur, Cœlum seu lapis aut spiritus ille est sécretum & vita unius cujusq; rei, & omnis homo indiget eo, & hæc est aqua, quæ est in tritico frumentũ, & in olivâ oleum, & in persicis gummi, & in omnibus arboribus fructus & principium generationis hominis, & ex eâ est vivũ, quod nõ moritur, quamdiu mundus est, quia est caput mundi, id est humor, humor inquam, in quo omnium syderum influentiæ sulphureæ & salinæ, igneæ & aqueæ, subtilissimæ terrestreitatis vinculo, dulci viscositate conjunctæ, & ubique reperibiles sunt, quam verè & quamdiu enim corpus quoddam conservatur, tam vere & tamdiu hâc essentia excellit, & quam verè sol mundum hunc illustrat, tam verè hic vitalis spiritus fons & principium vitæ ac omnis generationis est, *Hic est ille spiritus, qui in aere habitans, omnia etiam insecta terra vivificat, fluminum aquas fermentat, ut postea audietis, in venis sanguinẽ movet, & tingit, in mineris metalla producit, in vegetabilib. in flores & fructus excrescit, omnib. omnia in omnib. in nub. tonat, pluit, ningit, in terris crescit,*

floret

floret, germinat, in animalibus vivificat, alterat, digerit, in mineris fumat, penetrat, figit, arte applicatus vitam conservat, morbos curat, metalla transmutat, in volatilib. volatilis, in fixis, fixus, in animalib. animalis. in vegetabilib. vegetabilis, in mineralib. mineralis, Philosophicus Chamaleon, in omnibus autem natura perfectissima, proprietatis penetrantissima, substantia tenuissima. Sed nunc decantatum & sufficienter hoc Ens universale probatum, ulterius Lectori ob oculos ponemus, *qua nempe ratione visibile, qua tractabile, & ad manus comparabile* sit: quod jam secunda hujus capitis parte demonstrandum aggredimur. Ante omnia verò necessum est, *ut signa quædam* curiosis naturæ Indagatoribus exponam, juxta quæ tam Artista præparans operationem suam dirigat, quam præparatum, tanquam ad lapidem Lydium conferat, alioquin ipsum errare certissimum est, cum spiritus hic ubique reperibilis, à paucis cognoscibilis sit. *Primum autem signum à substantia sumitur*, cum enim hoc Ens universale definiatur, quod sit omnium corporum substantia intima, purissima, conservans, necessario sequitur, illam essentiam rerum esse, nempè id, unde corpora intrinsecè & essentialiter componuntur, componuntur autem consentiente universa Philosophia ex quatuor elementis mixtis unde definiri potest corpus, *quod si mixtum ex quatuor elementis*, ergò id quod in hoc corpore intimum seu assẽtiale est, subtilissima pars istius elementaris mixti est, id est, ex mixtione, circulatione & alte-

ratione quatuor elementorum, aliquod *quintum*, quod de *Zalenta* ut supra notavi, *Brumazar* vocat, unde *quinta essentia* vocatur, quia quatuor elementorum in quovis corpore commixtorum purissimum *ens quintum* est, hinc *Scaliger* exercit, 307. Sect. 20. *Omnis forma cujusque perfectè mixti, etiamsi non sit anima natura tamen est quinta, longè alia à quatuor elimentis.* Constat tamen hoc ens universale ex quatuor elementis, est ipsorum, & quæcunque inde producuntur corporum quinta essentia. *Secundum signum est*, quod cum essentiæ rerum proprium sit, ut suâ mixta & corpora conservet, sequitur *essentiam omnem penetrativam, subtilem, & spiritualem esse debere*, alioquin hæc munia præstare, nec in omnes mixti partes influere posset. *Tertiò* quoniam omnium corporum *mixtorum conservatio* in eo consistit, ut neque internâ humiditate, neque innato suo calore destituantur tota vis istius essentiæ conservativæ *in calido & humido naturali* consistet; adeoque hæc essentia in humido calida, propter humiditatem fluida, propter calorem & unctuositatem viscosa erit, nempè unctuosum humidum, summè volatili, summè penetrativum. *Quarto* quoniam à duabus extremitatibus non datur transitus nisi interposito medio, id est, spiritus non agit in corpus, nisi certo quodam vinculo, nullo autem alligari potest, nisi subtili terreo, subtili ut naturam æmuletur spiritus, *terreo*, ut accessus sit ad naturam corporis, concludimus ergò ex præfatis quatuor punctis, *quod hoc Ens universale*,

versale, si unctuosum humidum terrestri subtili fortiter commixtum proprietatis conservantis, penetrantis, complexionis calidæ & humidæ. Ne verò existimetis, hæc ita obiter dicta vel intelligenda esse, sciatis per vocabulum unctuosum, non butyraceam unctuositatem, sed illam intelligi de qua expressè Morienes scribit, *Nostrum sulphur non est sulphur vulgi, sed fixum, & non volat, & est de natura mercuriali & incombustibili, si enim sulphur vulgare velles dicere esse materiam metallorum, non esset natura homogenea, quod est contra omnia dicta Philosophorum.* Neque existimetis, per *humidum* aliam humiditatem intelligi, quam illam *Gebri*, de quâ testatur *nos omnia experti, & magna ratione speculati sumus, sed nihil invenimus in prælio perstans, præterquam humiditatem unctuosam in igne permanentẽ,* neque credatis *terrestre subtile fortiter commixtum* esse terram cribratam communem, sed est illa quã sæpius ventilatam ventus in utero portavit, & quæ Solis ac Lunæ est, Mater omnis perfectionis, ut scitè *Hermes* eam vocat; Quod si *proprietatis conservantis,* non est sumendum, ut in conservâ rosarum sacharum rosas conservat, quanquam & hoc, virtute sui interni balsami hanc qualitatem conservativam habeat, sed est illud, quod in animali facit vivere, in vegetabili florere, in minerali metallescere, adeoque causa conservans vitam, vegetationem & metallescentiam, unde rectè *Hermes* ut supra notavi, *quod sit vita uniuscujusque rei, quod sit in tritico frumentum, in oliva oleum, in persicis gummi, in*

 arborib.

boribus fructus, principium generationis hominis, quod ex hac materia vivum sit quod non moritur; deinde per *propietatem penetrantem*, non intelligi debet, quod corpora penetret, ut aqua chartam, Mercurius coreum, sed est vis penetrans dans corpori citra augmentationem ponderis penetrantiam, id est actionem citra reactionem, ut sub finem hujus capitis audietis, est *complexionis calidæ* non activè sed potentialiter, & ignis naturæ non artis, denique est *humidum quod manus non madefacit*, paucis, est *mercurius Philosophorum, materia quam solam illi admirantur, & circa quam soli ipsi occupantur tanquam nucleo rerum, relictis plebi siliquis*, Mercurium autem vocant, quod Mercurij instar in varias figuras mutetur, & ut Protheus ille sub variis larvis reperiatur. Definitionem ergò hanc secundariam ideo addidi ut primaria eò clarius intelligatur, nempe *ens universale, est unctuosum humidum, terrestri subtili fortiter commixtum, conservans, penetrans, calidum humidum*, eandem enim definitionem habetis, si oleum commune cum aqua communi injecta calce viva misceas, prodibit enim mixtum unctuosum humidum terrestri subtili fortiter commixtum, conservans, penetrans calidum & humidum, quanquam quoque revera Philosophicum illud mixtum, aliud nihil sit, præter *Philosophorum oleum, aqua & calx viva, simul mixta.* Præmissâ ergò hâc universali definitione, superest ut Lectori *illud quod omnibi est*, & ab imprudentibus *nullibi* videtur, *ullibi*, nempe in *quibusdam*

busdam subjectis, tanquam exemplis demonstremus. In *igne* talê quiddam latere etiam in ipso sole, incredibile fortè esset, nisi ejus rei exempla exstarent, Solis enim radios vegetabilibus misceri ac in corpus figi, naturali processu evidens est, ut in tertiâ meæ metallurgiæ parte, & in Physicâ subterraneâ capite de fermentatione probavi, idque etiam arte contingere, *Dygbæus* tractatu de immortalitate animæ parte primâ.c.7.p.46.§.8. sequentib. testatur. *Subit animum hâc occasione memoria rari admodum experimenti, quod nobilis quidam Vir fidei sincerissima, mihique amicitiâ conjunctissimus, vidisse se affirmavit, vasorum vitreorum sc. ope, peculiari quodam modo factorum, & artificiose dispositorum collectos solis radios, in pulverem fusci coloris, aut purpurei in rubrum vergentis præcipitatos fuisse, fraus nulla huic operationi subesse potuit, nihil enim in vasis, antequam disponerentur, continebatur, peragi etiam debuit in calidiori anni tempestate, ut talis effectus sequeretur, hac porrò operatione aliquibus diebus, duæ ferè unciæ colligi potuerunt, natura illi erat mirè subtilis, quæ ipsum etiam aurū, corporum omnium, inter quæ versamur, gravissimum ac solidissimum, vi sua ut sic dicam spirituali penetraret.* Flammas verò ignis vulgaris, corporibus misceri ac in corpus reduci, crocus martis, & inter alios D. Tacchenius in Hippocrate Chymico testis est, qui ait, acidum flammarum à ferro absumi & figi, taceo de igne lucente animalium, piscium, vegetabilium, lapidum, qui nihil aliud, quam ignis con-

centratus est, seu luna Philosophorum, unde Aristoteles spiritum seminalem animalium cum elemento stellarum respondere, asserit 2. de generatione animal. c 3. Inest inquit, seminibus facultas quædam fœcundativa seminis, seu spiritus qui in semine spumosoq; corpore continetur, & natura quę in eo spiritu est, proportione respondet elemento stellarū. In aëre hoc ens universale latere Borellus in observationum suarum Centuriâ prima obs. tertia, hisce verbis annuit, In aëre est quædam substantia quinta, aquæ vitæ summè rectificatæ, cœliq; naturam retinens, quæ sic à Sole sine individuorū læsione accenditur, optimum spirituum nostrorum pabulum, & occultus vitæ cibus, ut cū Heroe Cosmopolitano loquar & sequēte observatione sexta, sub titulo curationis febris malignæ, auro soluto curatæ, docet præparationem Magnetis, ex astris hanc essentiam attrahendi, destillandi, atque eâ aurum solvendi, præmemoratus Dominus Dygbæus in dissertatione sua de plantarum vegetatione, cū nutritionis plantarum artificialis & grani hordei sic præparati, 249. caules & 18000. grana habentis, mentionem faceret, subnectit sequentia: *An verò existimas tantummodo esse salnitrum, quod attractum in semen aut radicem, hanc fertilitatem adfert, minimè gentium, illud extemplo exhauriretur, nec tam immensæ progeniei materiam subministrare posset, salnitrum est ibi instar magnetis, quod attrahit similem salem, quo aer redditur fœcundus, & hinc Cosmopolita ansam arripiebat, ut diceret, quod in aere* *occul-*

occultum quoddam vitæ alimentum sit, in tali aëre, qui hoc benigno igne, maximè imprægnatus est, salubrem producimus vitam, in eo verò, qui terrestribus exhalationibus & marinis vaporibus abundat, parumque balsamini salis in se continet, insalubrem ducimus vitam, hic sal est alimentum pulmonum & nutrimentum spirituum vitalium, Cornelius Drebbel contracta magna hujusce salis quantitate, in angustum quoddam spatium, suos animo deficientes hospites in sua angusta domo sub aqua, postquam omne balsamum in secluso aëre, in quo ipsi seclusi erant, consumpserant: aperiendo quandam phialam, quæ per istum vetustum, depravatum & exhaustum aërem novos infundebat spiritus, recreare & refocillare potuit, hic igitur spiritus, qui in aere est, attrahitur veluti per quendam magnetem, per salinum liquorem &c. cui rei correspondent experimenta nuper extractione aëris ex variis vasculis in Angliâ detecta, inter quæ observârunt, aerem ab homine semel haustum illicò suâ substantia hac privari, ita ut reliquis attractionibus nihil valeat, nisi novo spiritu mundi repleatur. Metalla attractiva facta & aëri exposita tractu temporis in Mercurium verti, ipse vidi, alias quæ Glauberus de mercurio solis ex aëre facto, in pharmacopæa spagyrica parte quarta, p. 47. 48 scribit, non credidissem. In aqua hanc nobilem essentiam latere, nullum dubium est, spiritus calidus fontium & scaturiginum, spiritus maris & stagnorum satis testantur. Aqua pluvialis putrefacta & destillata ardentem præbet spiritum

qui suo sali junctus idem ferè præstat in solutioni juri variorumque morborum curatione, quod superius Borellus de suo dixit, de *nive* legatur Bartholinus. De rore expressè Author de la Chambre in dissertatione suâ, de caussis inundationis Nili, testatur *in rore, quem Ægyptij guttam vocant, vim fermentantem latere, quæ massam aeri expositam, adeoque ipsum Nilum seu nitrum, quod in Nilo est, fermentet*, de spiritu roris aurum solvente, videatur supra citatus Borellus. Novi artificem, qui ex corpore elementari, salem conficiebat, qui sal cum quocunque corpore metallico liquefactus, corpori metallico ita inhærebat, ut nullâ amplius arte ab illo separari potuerit, in terrâ talem spiritum latere, communis cærulei luti destillatio, & rubri limi elixatio, ac elixati destillatio docet, elicitur enim inde spiritus aurum solvens, multarumque virtutum medicarum, adeo ut hic spiritus in omnibus quatuor elementis lateat. Nunc ad magis mixta veniamus, & quidem ad animalia, inter quorum urinam & aurum tanta Sympathia, ut sine illâ aurum vix solvatur, vivax illud animal Cervus, magnam hujus spiritus copiam cornibus, sicut & omnia animalia in pilis reliquisque excrementis gerunt. D. Tacchenius Venetiis mihi fassus est, se ferè per integrum annum viperas in vitro, sine omni pabulo aluisse, nec aliter observare potuisse, quam quod ex aeris attractâ substantiâ vivant, unde etiam illorum caro ad longam vitam conservandam, spiritusque vitales roborandos, tantum facit. Nobilem

illum

lum perlarum fœtum ex coitu roris prodire compertum est, quanta autem vis restaurativa perlis insit, pro angustiâ hujus chartæ dici nequit, Ambram gryseam, quam eruditè *Fidus Klobius* tractatu de illa, avium excrementum esse testatur, hâc nobili essentiâ adeò turget, ut spiritus vitales ad ebrietatem usq; repleat. Vos itaque Protomedici, pro Patronis vestris divitibus in longâ vitâ, vobisq; in amplo salario diu conservandis, alio nullo utamini restaurativo, quam *sal volatile Cornu Cervi, & viperarum, in perlarum & ambræ spiritibus omnimus per se sine additione factis, solvatis*, ac usui servetis, hæc nobilis medicina ex regno animali prodit, quâ re verâ quoad restaurationem spirituum nobilior dari nequit, In *vegetabilibus* nobilis ille Vini spiritus essentiâ hâc universali plenissimus, plurimi alij fragrantissimi spiritus, seu olea volatilia hujus essentiæ receptacula sunt, incorruptibilis Mercurius vini, de quo *Ripleus*, *vidisse se Bufonem rubram, tantum de uvarum succo bibisse, donec intestina crepuerint*, nec uvarum succus solus hoc præstat, percepistis in Experimento nostro metallifero, hanc essentiam mercurialem in omnibus oleis latere & reperiri. Ad *regnum minerale* progredior, in quibus teste *Helmontio* pag. 460. *Sulphura sunt, quibus correctis, tota morborum cohors auscultat, utpote quorum pluralitas in unitatem Archæi tanquam in pugnantem pugnum contrahitur, hoc pacto in ipsa animæ sede combinatoque duum viratu, amentias, apoplexias, caducos, paralyses, vertigines, asthma-*

asthmata, atrophias, immanesque defectus annihilari vidimus, stupente sc. ipsa natura. Hortor itaque Tyrones addiscant sulphura spoliare vi peregrina a virulenta sub cujus nimirum custodia abditur ignis vitalis, archæum in scopos desideratos placidissime ducens. Salium substantia hâc assentiâ adeo plena est, ut universum mare tanquam salsum virtutem mercurificantem, ac igne Philosophorum lucentem habeat, prout postea audietis, nec lapides hâc assentiâ vacuos esse, experientia docet, quoniam in alcali converti possunt, quod hujus essentiæ promus condus est, ipsa metalla & mineralia suum existere huic essentiæ debent, eâ enim præsente metalla sunt, eâ avolante,, in terram rediguntur, e nimiâ quantitate accedente, liquida ac Mercurius fiunt, non secus si metallis terra lapidis addatur ea in vitrum, si terra sulphuris superveniat, in terram mutantur, satis enim superque in Physicâ mea subterranea, sub titulo, de principiis matallicis demonstravi, esse arti impossibile, ob fortissimam mixtionem, quicquam ex metallis elicere, quod eorum simplex principiũ constituat, sed quicquid in hoc negotio arti conceditur, in eo tantum consistere, ut principia metallis superaddi, atq; ita metalla in hoc vel illud principium, nova decompositione reduci possint, hanc decompositionem inprimis Mercurii vivi, nobis negat D. Guernerus Rolfincius, Professor Ienensis, missis nuper in lucem, de non entitate Mercurij corporum schedis, nescio quæ larve virum, *alias prudentem*, *doctum*, *& circumspe-*

um ſpectum ſtimularint, quod odioſam hanc materiam defendendam ſuſceperit, proter quam ſanè peritiſſimis Chymicis eludetur ſeque proſtituet. Etſi verò pro loci hujus anguſtiâ, propoſiti mei non, ſit præfatas ſchedas refutare, non poſſum tamen non tribus verbis earum nullitatem Lectori monſtrare. Omnis autem demonſtratio vel *ab authoritatibus, vel à rationibus phyſicis, vel ab experientia* dependet: *authoritates* eorum quos *D. Rolfinc* pro negativâ affert, illorum authoritatibus numero pluribus convincemus, qui affirmativam tenent, ſed inſtar omnium, eſto ille ipſe ad quem *D. Rolfinc* deſperans de ſuis proſelytis provocavit, cujus deciſioni ſe ſubjecit, *quem ſupra omnem laudem* adeoque omni exceptione majorem eſſe in præfatione ipſe fatetur, atque is eſt *P. Athanaſius Kircher*, cui ſchedas ſuas dedicavit, is ipſus inquam eſt, qui in tractatu ſuo de magnetiſmo corporum phyſico, expreſſe fatetur, ſolâ aqua falſa plumbum in Mercurium currentem verti, quod etiam verum eſt. Verba Authoris ſunt, In libro ſuo, cui titulus Regnum naturæ magneticum ad Alexandrum Fabianum, Romæ Typis Ignatij de Lazaris 1667. latinè in quart. pag. 67. ſect. 3. cap. 1. lin. 15. 16. *Plumbum perpetuis aquis ſalſuginoſis damnatum in hydrangyrum ſolvitur*. Quid ad hæc *Rolfincius*, an putat ſui cauſa P. *Kircherum* palinodiam canturum, minimè gentium, *niſi non ſupra ſed infra laudem eſſe velit*, aut P. *Kircherum*, tanquam Mercurij metallici entitatem ſtatuentem, quoque *Traſonicis*

gloriator illus, ostentatoribus, ebuccinatoribus, deceptoribus, ut omnes Mercurium corporum asserentes vocat (quos ipsi titulos jure retorquemus) *adnumerabit?* quid facias hic, nunc illud *Plautinum* occurrit, *quo ibo aut non ibo, quid dicam, aut non dicam?* vide quo provocaveris miser, ad forum, in quo causa tua, antequam proposita quidem fuit, damnata est, oportet te paucæ lectionis esse in scriptis *Kircheri*, qui hæc non observabas, ne it impingeres. Nos jam inferemus, *aut Mercurius Saturni juxta P. Kircherum est verum ens, aut juxta Rolfincium falsum ens*, sin prius, damnata est causa Rolfincij, sin posterius, non video, quomodo *Rolfinc Kircherum* à deceptoribus separet, quorum eum numero assignavit, sed viderint hi duo, quomodo inter se conveniant. Simili infortunio *Tacchenium* citat, immemor illum Authorem pag. sui Hippocratis chymici. 48. & seq. entitatem Mercurij lunæ statuere, & pag. 229. *Mercurij metallici signas & differentias cum communi apponere.* Ego jam ad secundum demonstrationis genus, nempe *rationes physicas* venio, quarum ne unam quidem in schedis *Rolfincij* invenio, quæ non entitatem Mercurii corporum probet, atque evincat, impossibile esse, ut metalla fluxu Mercuriali fiant liquida, cum in contrarium firmissimæ rationes dentur, *primò* videmus tale subjectum à natura & quidem in tanta copia dari in Hydria, ut Præfecti mineræ Imperatori, prout ex rationibus patet, annis 1661. 1662. 1663. Mercurij ex fodinis extracti 695334. libras tradi-

tradiderint, cujus 667666. libræ Mercurii communis 26668. verò Mercurii virginis fuêre, *differt autem Mercurius virginis à communi, quod aurum amalgatum cum Mercurio Virgine & igni expositum, omnino à Mercurio tollatur, id quod communis præstare nequeat,* argentum itaque vivum à naturâ elaboratum videmus, quod nisi esset, meritò de existentia tam mirabilis subjecti & aquæ, manus non madefacientis dubitari posset. Secundò, videmus metalla cum hoc Mercurio tantam sympathiam habere, ut cum illo copulentur, naturam currentem in ducant, atque cum Mercurio tandem per corium ac ignem transeant, suumque fœdus in omni necessitate servent. *Tertiò* videmus metalla sua sponte in hunc mercurialem fluxum deduci, ergò nullum dubium, si hæc ignis externus agat, atque corpora metallica, liquefaciat, ignem internũ multò fortius acturũ, atq; corpora liquefacturũ, ita enim de eo *Paracelsus. Spiritus meus (Mercurii) calidus est, habens potestatem emolliendi omnia congelata membra meorum fratrum.* *Quartò* videmus metalla levi negotio emolliri, ac in Ceræ & metallicorum foliorum fluxum reduci posse, quod si possibile sit, cur non statuamus posse in totum emolliri, ipse *D. Rolfincius* p.8. argumentum hoc sua luce radiare asserit, interim concessis præmissis, contra omnem rationem pag. 16. conclusionem negat, sui semper quasi oblitus. *Quatuor ergò sunt rationes physicæ firmissimæ, pro existentia & possibilitate* Mercurii corporum, contra quas Rolfincius,

ne unam quidem afferre poteſt, puta, quæ probe *impoſſibile eſſe, ut metalla in fluiditatem Mercur. deduci poſſint.*

Tertium demonſtrandi genus Experientia eſt quarum aliquas Rolfincius affert, falſas & non ſuc cedentes, ego verò ipſi totidem afferam ſuccedentes: quam aliam deſiderat? quam quæ à P. Kirchero loco citato proponitur, cujus longam naturalem plumbi macerationem in aquis ſalſuginoſis ego cum ſale communi, paucarum horarum ſpatio arte abbrevio; quam aliam? quam quæ in D. Tacchenij Hippocrate Chymico pag. 40. citatur: quam aliam denique? quam quæ Abeguino communicatur. Claveus in Apologiâ ſuâ de quibusdam loquens experimentis, quorum adjumento Mercurii metallici in metalla nobiliora figi poſſunt, ſubjungit, ſe loquutum de Mercurio vivo à metallis prolicito, quod vulgare ob nimiam frigiditatem & humiditatem nimiùm concoctioni ſit contumax, cui operationi licet paulò antè Mercurios corporum metallicorum in genere præſcribat, præcipuè tamen Mercurium arte ab argento extractum commendat, atque alibi, eodem libro nobis refert, ſe ipſum expertum eſſe, nudâ coctione argentum vivum ex ſtanno prolicitum poſſe quâdam causâ efficiente ut loquitur in purum aurum mutari, atq; expertiſſimus Alexander von Suchten alicubi nobis narrat, certo quodam modo quem innuit fieri poſſe Mercurium ex cupro, non qui colore ſit, ut ceteri Mercurii, argenteo, ſed viridi, cui ego adji-

ciam

iam (inquit *Robertus Boyle*, qui hæc in Chymista suo sceptico, pag. 173. & 174. notat) virum quendam Illustrem cujus nomini peregrinationes ejus & erudita scripta celebritatem conciliavere (*Dygbæum esse suspicor*) nuper mihi asseverâsse, se pluriesMercurium plumbi (quem quidquid etiamAuthores polliceantur, paratu valde difficilem, in aliquâ saltim notabili quantitate deprehendes) in perfectum aurum fixatum vidisse, cumq; eum rogarem, quisvisne alius Mercurius ejusmodi mutationem, earundem operationum adminiculo subiret, negativam sustinuit, *hactenus D. Boyle.* Scio ante triennium in splendidissimâ urbe Germaniæ vicinissimâ venditum in monetariâ officinâ seu pro 10000. pistolettis immutatum esse aurum chymicum ex Mercurio metallico paratum, cumque ejus laborantem seu Amanuensem interrogarem, qualis esset Mercurius, respondit Antimonii, simul vasa ostendit, magnumque apparatum pro conficiendo tali Mercurio, modum quidem parandi in *Experimentis Dygbeaniis* pag. 146. habemus, sed hactenus non nisi grana aliquot illo modo elicere potui, quæ tamen paucis diebus in aurum coagulata fuêre. *Glauberus* quartâ parte pharmacopeiæ spagyricæ in octavo mihi pag. 44. 45. 46. narrat, se nunquam ex tot mille processibus Mercurium corporum parare potuisse, ideoque semper credidisse, ubicunque Mercurii metallici apud Philosophos mentio fieret, tropicè intelligendum esse, donec apud magnum Dominum laborâsset (*credo fuisse*

Principem Zulickoven) cui ab alio Domino re commendatus Saturni Mercurius, atque in ejus si gnum uncia prædicti Mercurii, cum fixationis mo do transmissa esset, cujus cum probam sumeren in optimum aurum mutatum esse, sed mortuus e ille alter Dominus, qui Mercurium dederat, Glauberus cum suo Domino eundem parare, et iam exhausto biennii labore non poterant, mor tuus deinde etiam est Glauberi Dominus, Glau ber verò semper in spe mansit nanciscendi Satu ni Mercurium, quem tandem longè postea se ac eptum esse fatetur, communicasse aliis, in parv quidem, qui & ipsi veritatem confessi & expert eandemque attestarentur, sed in parvo processu ponit, in tractatu suo de tribus principiis, sub titul Mercurii, pag. 54. & seq. quorum aliquos probavi sed ut dixi in parvo succedentes, causas facilè *Ro fincius* inveniret, cur in magno non succedant, *si po tius ipsi rerum naturalium veritas quam desiderat Plebeja aureitas cordi esset*, insuper scio quid sit, ne gat *D. Rolfinc* experientias has, & benè quidem nam non sunt ita comparatæ, *ut sua sponte se elabo rent*, tales enim, D. *Rolfinc* desiderat, admovea manus, & videbit, *non esse scopas dissolutas, sed con junctas* quæ ferulam componunt, qua petulante illi Mysochymici, veritatique refragantes, casti gandi sunt. D. Rolfinc Methodum observat pla nè Philosophiæ legibus contrariam, Chymico enim vituperando eò cogere vult, ut ipsum mo dum Mercurios corporum præparandi doceam

cui

tum alias precibus, ſtudiis laboribus, & ſumptibus multis id explorari debeat, nec ulli reveletur, niſi à parte Dei ipſi manifeſtetur. Non eſt quod Chymici cenſuram veriti hanc enchyriſin indiſtinctim communicare nolint, ſed quoniam artem celare leges omnes jubent, hinc Mercurificatio, tanquam clavis artis omnino de celanda eſt, ne horrendam Philoſophorum omnium maledictionem & excommunicationem incurramus, quante enim poteſtatis tam medicæ quam metallicæ, Mercurij corporum perfectorum ſint, dici nequit, ut Mercurius communis venenoſa ſua acida terra antimoniali & arſenicali, quæ in ejus præcipitatione per ſe patet, totum humanum corpus reſolvit, ac pauciſſima quantitate, conſtricto balſamo vitali, univerſam corporis humani fabricam liquefacit, ac in confuſionem agit, ita Mercurius corporum fixus, contrarium facit, pauca nempe quantitate introſumptus, acidum vagans, ut D. Tacchenius loquitur, imbibit, omnes corporis humani errores, furores, reſolutiones, liquefactiones blanditer ſiſtit, ac in requiem ducit, unde merito à *Cornelio Agrippa* libro ſecundo de occultâ Philoſophiâ, in ſcalâ unitatis, *ſubjectum omnis mirabilitatis* vocatur, *illud tibi communicare Rolfinci, qui id contemnis, & quidem typi evulgatione, piaculum eſſet.* Vos autem doctrinæ filij, ne exiſtimetis *metallicum hunc Mercurium præcipitatum rubrum eſſe*, ſciatis *Mercurii metallorum proprium eſſe, ne in pulverem præcipitetur*, ut docte quoque D. *Tacchenius*

pag.229.notavit, ita enim *Helmont* de Lithiasi cap 8.§.5.*prout nullum sulphur est metallum, ita omni Mercurius metallicus est verum metallum*,per consequens in præcipitatũ arsenicalem, sulphureum pulverulentum, heterogeneum mutari nequit: quibus consentit *Claveus* in apologiâ contra Erastum pag. 46. sequentibus. *Neque verò existimandum est, argentum vivum, quod solvendi aurum obtinet facultatem, esse illud vulgare, quod palam à pharmacopolis aut mercatoribus venit, cum enim à corpore, quod similitudine totius substantiæ aurum referat, & temperamento sit calido & humido, solutionem ejusdem auri præstare oporteat, illam quidem similitudinem argentum vivum commune obtinere negari non potest, temperamento autem esse frigidissimo certum est, & maximè indefinito, sed aliunde argentum vivum nobis arte ingeniosa proliciendum & educendum est, à corpore paucissimis noto, quod natura concoxit, quod etiam similitudine totius substantiæ aurum magis referat, quam argentum vivum vulgare quodque nulla arte, sed primo quoque contactu & attritu cum auro non minus coeat & misceatur, quam aqua aquæ. Jam contemplare altius quodnam sit illud corpus.* Occasione hujus dicti experimenti recordor, quod nuper *Monachij* adstante meo Amico *Gerhardo Gorisio Roterdamo* peregi: singularem Mercurij vivi speciem habebam, quam cum auro amalgamare volui in patellâ vitreâ, Mercurius ad contactum primum auri ita excaluit & efferbuit, ut periculum fuerit, ne pa-

ne patella vitrea rumperetur, manus enim, quâ eam tenebam, præ calore amovenda erat, porrò ex hac insigni reactione ingentissimus odor, nucis myristicæ fragrorem accuratissimè referens, ortus est, qui totum hypocaustum ita repleverat, ut omnes quasi penetrantissimo vapore inebriaremur, timui primum, recordatus Historiæ *D. Tacchenij* in Hippocrate suo pag. 213. ubi se suavissimum fragorem ex arsenico accepisse, sed posteà pessimè habuisse recenset, sed nihil ex hoc Mercuriali vapore mali subsecutum est, nisi quod gravedine capitis, quâ tum laborabam, illicò solverer, tum recordatus dicti *Helmontiani*, de Mercurij reactione in aquam vermes necantem, ubi ait, *sic nempe scholæ etiam invitæ addiscant, quod quædam agentia citra passionem aut reactionem patientium liberè semper indefessisq; viribus agant, & perstante eodem semper sui pondere*, quod in hoc amalgammate observavi pondus suũ servante, etsi tantâ spirituum copiâ emissâ totum evaporâsse præsuppofuissem. *Est itaque Mercurius Philosophorum longè aliud mixtum, quam Mercurij communis*, quod Philaletha noster sincerissimè declarat, verbis ferè aureis, ita enim capite secundo de componentibus principiis Mercurij sophici ait: *Intentio quorundam in hac operantium arte est hæc, ut Mercurium diversimode purgent nam per salia adjuncta sublimant, alij â variis fæcibus, nonnulli per se tantum vivificant, sic repetitis operationibus Mercurium philosophicum factum esse autumant, & errant, quia non in natura operan-*

tur, quæ sola in sua natura emendatur: sciant itaque aquam nostram componi ex multis, esse tamen rem unam diversis substantiis, unius essentiæ concretis factam. est nempè in aquâ nostrâ requisitus primò ignis, secundo liquor saturniæ vegetabilis, tertio Mercurij vinculum, ignis est mineralis sulphuris, & tamen non propriè mineralis est, nedum metallicus, ac medius inter mineram & metallum, neuter, utriusque particeps, chaos sive spiritus, quia Draco noster igneus, qui omnia vincit, tamen per odorem Saturniæ vegetabilis penetratur, cujus sanguis cum succo Saturniæ concrescit in corpus unum mirabile, & tamen corpus non est, quia totum volatile, nec spiritus, quia in igne metallum liquatum refert, est itaque reverâ chaos quod ad omnia metalla se habet ut Mater, ex eo enim omnia extrahere novi, etiam Solem Lunamque absq; elixire transmutatore, quod qui pariter vidit, potest attestari, &c. Et supra citatus *Anaxagoras Clazomenius: Sol noster est rubeus & ardens, qui conjunctus est animæ albæ, & naturæ lunæ spiritus medio, quamvis totum sanè mihi aliud sit, præter argentum vivum Philosophorum.* Non dico in communi Mercurio non plurimum hujus essentiæ latere, sed fateor difficillimè inde separari posse ob mixti tenacitatem, *sunt etiam qui Mercurium metallicum etsi vivum & verum videant, sophisticum pronuntient*, sed hos ad sufficientiam in Physicâ meâ subterraneâ, pag. 462. & seq. refutavi, quemadmodum & illi errant, *qui Mercurium ex metallis productum, pro principio aliquo, & parte metalli statuunt*, uti Helmont

Helmōt facere videtur, cum in tractatu de potestate medicaminum §.40. inquit, *sensi cruditatem Saturni, pinguedine fixorum salium solubilem, sicque dividi partes compositi, ut argentum vivum currere permittat*, sed hoc refutavi in physicæ meæ subterraneæ lib. 1. sect. 3. cap. I. *Certè Mercurius currens sive communis, sive ex metallo factus, non est ullius metalli principium, sed ejus ens, seu id, quod metalla currere facit, eisque metalleitatem dat, est omnium metallorum verum principium*, nihil ergò in Saturno respectu Mercurii crudum, cum quodlibet metallum & minerale tota sua quantitate Mercurius, & si is factus sit, bonum metallum inde fieri possit, non secus ac tota libra cupri in vitriolum decompositione resolvitur, quod vitriolum reductum alteratum cuprum exhibet, vide *Gebri & Clavei Mercurium Iovis*, Nec in mercurificatione separatio partium, sed additio pro decompositione detur, quemadmodum spiritus sulphuris ex quovis metallo vitriolum facit, sed id vitriolum pro varietate metalli diversæ est qualitatis medicæ, ita Mercurius corporum pro varietate sui subjecti, diversæ est qualitatis metallicæ, ut id experientia docet, *communis enim Mercurius, & Solis Mercurius, & ens Mercurii, seu decomponens Mercurium*, adeo differentia sunt, ut Sol & terra, medicina & venenum, saccharum & acaciæ succus, unū enim digestione in melius, alterum in pejus mutatur, unum in medicinam, alterum in venenū, unum in aureolum nepenthes, alterum in lethiferæ

ræ hypercatharseos causam degenerat, ut *Heslingii Azoth* similiumque. Sed nunc ne curiositatis vento in amplissimum quæstionum & experimentorum Oceanum, ex succinctæ brevitatis portu, præter intentionem rapiar, vela mihi, Deum testor, invito contrahenda esse video: tot jam res loquutus fui quam verba, prout practici observabunt, in secundâ enim hujus capitis parte, *existentiam universalem philosophicæ essentiæ, in omnibus elementis & elementatis seu mixtis* adeò demonstravi, ut bardum esse oporteat, qui hæc non intelligat: sed video Lectorem secundæ hujus partis finem desiderare, nempe præparationem, acquisitionem, & tractationem hujus essentiæ, quæ etsi sufficientissimè in præcedentibus tradita & edocta sit, Tyronibus tamen paucis verbis eam candide, & quantum licet exponam. *Morienes*, ait, *hoc accipe, quod in sterquiliniis suis calcatur, si non absque scala ascensurus, cades in caput*, id est, separa essentiam, in quantum possibile, à siliquis, quod, quâ id ratione fiat, intellige, Primò cujusvis corporis quamlibet externam formam mortifica & dele, deinde reduc ad universalitates formam, quæ salina est, ex hoc salo piscare Philosophorum Echneidem, seu fac ex corporibus alcali volatile & fixum, & habes mare Philosophicum, in quo linea horizontalis, vel recipe ex quovis corpore, vel pluribus corporibus sal urinosum, nitrosum, acidum, salinum, sulphureum, his quinq; junctis orietur chaos philosophicum seu solvens, in quo calx metalli magnetica, quintam essentiam

facilè

facilè attrahet, & Mercurius fiet, à quo furtum exiges, & ut vitam redimat, perlarum te liquore beabit. Quæ omnia non modò multoties practicè, sed toto hoc discursu etiam theoricè firmis rationibus probavi, nec mihi philosophorum authoritas circa hanc Enchyrisim deest. Audite, quid antiquissimus pariter & doctissimus Philosophus Gallus, Gratianus, citante eum Rosario antecedentem nostram praxin conferat, apertè scribendo, atque universalem existentiam entis Mercurialis probando, sequentibus: De omni re potest fieri cinis, & de illo cinere potest fieri sal, & de illo sale fit aqua & de illâ aquâ fit Mercurius, & de illo Mercurio per diversas operationes fit sol, Res enim naturæ, ut superius ex Rhasi notavimus, subtili artificio ita colligatæ sunt, quod in qualibet re sit res quælibet potentia, licet actu non videatur. Et Albertus expressè fatetur, Non dari rem elementatam, in cujus ultima substantiatione non reperiatur aurum, quãto magis Mercurius, utpote sine quo aurum fieri non potest. Helmont brevibus longa dicit, cum ait, calcinata acerrima, cum sale armeniaco resoluto & tartaro putrefacto, dulcorantur, seu in Mercurium non acidum & corrosivum, ut communis est, vertuntur, hujus Mercurii spiritus, astrum vocatur & electrum immaturũ, & id, de quo hactenus egimus, atque ita clarè exposuimus, ut neminem mortalium id unquam fecisse arbitremur, neque ego clariùs scribere potuerim, nisi prorsus perlas Suibus proijcere animus esset, quod Deus avertat.

Supple-

Supplementi in Physicam subterraneam

CAPUT VI.

Finis.

MUlti reperiuntur, qui *Entis hujus universalis finem & usum* ignorant, his hoc capite satisfaciam, sciant itaque *duplicem* esse, *unum ad medicinam, alterum ad artē metallicam transmutatoriā.* Medicinam quod attinet, omnes Philosophi testantur, *hoc ens, talis naturæ esse, ut corpus humanum in longa sanitate conservet, morbos quocunque curet, in super etiam metalla omnia in perfectissimum aurum transmutet,* uterque effectus ab hostibus Chymiæ atrocissimè semper disputatus ac negatus fuit, sed hoc loco rationes physicas, veras, ac novas adducemus, quibus veritas hujus duplicati effectus, omnibus ratione pollentibus eaque uti volentibus, clarissimè patefiet, nihil enim sine causis naturalibus proferemus, unde *D. Thomas ad fratrem Reinaldum, Ne cures de verbis Philosophorum modernorum & antiquorum de hac scientia differentium, cum in capacitate intellectus, & in demonstratione experimentali Alchymia sibi sedem constitueret.* Prima autem difficultas circa existentiam Panaceæ seu medicinæ universalis inde oritur

britur, quod diversis morbis diversa & sæpe contraria remedia quærenda, his resolventia, illis adstringentia, his calida, aliis frigida præscribenda sint, quæ diversæ qualitates in uno subjecto medico simul & semel esse nequeunt, & hæc est opinio *pluralistarum, humoristarum, Galenistarum & communium scholarum* existimantium, hanc objectionem quovis nodo gordio implicatiorem irresolubilioremque esse, sed quam fallantur, postea videbitis, si pauca quædam præliminaria de hominis fabricâ audictis. Cum enim omnipotenti Deo placuerit, mixtum animale & quidem humanum producere, ordine, quem in omnibus suis creatis observavit, id fecit, pro fundamento ergò ossa posuit, sed quoniam hæc suâ sponte se movere non potuissent, nervos illis addidit, qui motu & nutrimento opus habebant, motu, ut subtilis spiritus eos penetraret & moveret, nutrimento, ne quotidiano motu siccarentur, & contraherentur, seu atterer ẽtur, hinc musculos illis substravit, musculisq; venas indidit, ut cruore continuo humectarentur & nutrirentur, ne verò hic sanguineus humor deficiat, opus fuit quotidiano potu & *victu*, ejusque in sanguinem & spiritus transmutatione & circulatione, inde intestinorum ventriculi, hepatis, cordis, cerebri necessitas, ut verò quid esset, quod alimentum quotidianum in sanguinem & spiritus alteraret & digereret, inditus est homini ignis vitalis, cujus ope victus cum potum sanguinem, sanguis in humorem nervosum, spermaticum, & spirituosum

rituosum digeritur, ipse verò ignis vitalis perpe tuâ aeris refocillatione indiget, unde pulmonum officina, ex quibus cuivis obvium est, *principale negotium humanæ fabricæ*, ejusque conservationis, in digestione seu alteratione alimenti in sanguinem & spiritus consistere, pro hujus enim alterationis bonitate vel vitio, humores generantur in corpore vel probi vel vitiosi, unde quod illis nutritur, vel validum, vel morbosum esse oportet, hanc verò alterationis causam *unicè à spiritu vitali profluere* adeo certum est, ac claret solem cuncta in macrocosmo alterare & digerere, & errant Galenistæ quod his digestionibus varias causas differentes affingant, ut *facultatem chylo hæma-sperma pnevma-poitikin, item facultatem retentricem, expultricem, separatricem*, nugæ istæ sunt, & conceptus metaphysici, æque ac si dicas, est *facultas carbo-cineri-fuliginificans*, & has facultates facias ratione ortus diversas, certum enim est illas omnes ab igne venire, sic *unus est Sol*, qui omnia fovet, in radice radificans, in caule caulificans, in floribus florificans, sic etiam in corpore humano & quovis animali *est ignis seu spiritus vitalis* digerens in ventriculo & intestinis cibos, alterans eos in hepate, corde & venis in sanguinem, mutans sanguinem in cerebro, nervis, & venis spermaticis in liquorem album, nervosum, spirituosum, ille solus est digestionis, excretionis, retentionis, Chyli Chymi sanguificationis fons & causa. Ipse *Sennertus* non nisi in agone Chymicorum amicus in libro tamen suo de consensu

onsensu & dissensu Chymicorum cap.11.sub prin-
ipiis Chymicorum fateri cogitur de hoc spiritu
niversali sequentia : *Actiones autem à tota sub-
antiâ dicta & occulta proprietates huic spiritui,
anquam proprio subjecto tribuuntur, qui in venenis
st veneficus, in purgantibus purgans*; Quemad-
nodum enim *ignis culinarius in una olla* diversas
oquit carnes & olera, maturatq; & digerit, quod-
ibet juxta suam qualitatem, ita in universo corpo-
e humano hic ignis vitalis omnia membra con-
ervat, omnes digestiones peragit quamlibet jux-
a sui continentis & contenti exigentiam, etsi in
ino horum deficiat, illicò error in naturâ animad-
ertitur, hoc est quod in peste conquerimur, ignẽ
nunc vitalem adeò debilitari, ut venenum vel dige-
ere, vel foras pellere nequeat, inde apostemata, in-
erna & vomicæ viscerum, inde cruditates sangui-
nis, & hinc tot morbi, in cerebro catharrum, in
anguine serum, nunc acre, nunc aqueum nimis, in
ventriculo & intestinis adipepsia, ut sequentibus
doctè *Caspar Barlæus* in dedicatione ad *D. Adria-
num* Toll supra praxin auream *Stokeri*, expressit,

Quisquis in humano defigis corpore vultum
Sospes ab humano corpore disce mori.
Vivimus & vita miseri torquemur ab ipsa,
Et dolor haud una nos ratione necat.
Iam caput afflictum est, jam tinuit iniquior auris,
Nunc oculos grando, nunc premit ava gulam.
Hic gemit, hic arcto gravius sub pectore tussit,
Ille putrescentes bajulat æger aquas.

His titubans lingua est, aliis vestigia nutant,
Hic riget, hic flammis æstuat, ille tremit.
Nunc natura foris, nunc intus fracta laborat,
Et Domino adversa est, pars sua quæque sui
Corpus iners trahimus, sed tot cruciabile morbi
Membraque diversus singula tortor habet.

Sed diversi hi Tortores effectus potius unius tortoris sunt, qui exacerbatus in universum corpus furere incipit, non secus ac ignis extra modum agitatus, in subjectum suum flammabile fortius agere, idque citius consumere incipit, eadem prorsus est ratio cum hoc igne vitali, *variat enim pro natura sui pabuli* seu nutrimenti, si ipsum *suffoces*, supprimetur, ut in apoplexiâ, & strangulatione, Plethorâ Pleurisi, aliisque videmus; si nimium *agites* se ipsum consumet, ut in febre hecticâ, causon aliisque inflammationibus, si nutrimentum nimium rarescibile, tenue, subtile, oleosum sit, citò rarefiet atque ab igne consumetur; si densum nimis & crassum, reactioni ignis hujus, inidoneum erit si nutrimentum sit purum, ignis vitalis erit purus; sin secus tetricis vaporibus replebitur, *nutrimentum verò seu paubulum hujus ignis* partim in aere consistit, unde sal quoddam attrahit, sicut flamma sulphuris in præparatione olei sulphuris, *aciditas enim illa non à sulphure, sed ab ambiente resoluto aëre venit*, ut alibi probabimus, multum ergò qualitas aeris ad hunc ignem conservandum, imò plurimum facit, cum solo odore rerum bonarum vel malarum

ıalarum refocillari aut exſtingui illico poſſit, ut ẹpè vidi, *ellychinium hujus ignis ſubtiliſſimi ſangui-ısſpiritus ſunt*, quos tetricis, melancholicis, aut eſtilentibus, contagioſis atomis, vel variis animi athematum exacerbationibus refertos eſſe mini-ıè convenit, juxta ejus enim puritatem & flamma rdebit, ſicut ellychnij communis alteratione, ammæ quoque alterari poſſunt, nutrimentum hu-ıs ignis *quotidianus victus* eſt, quis, qualis & uantus eſſe debeat, diætæ methodus docet, adeo t heic loci apponere ſupervacaneum & contra ntentionem ſit, *qui non medicinam, ſed ſupplemen-um Lectori promiſi*. Nunc ut vela contraham, atque niverſalem doctrinam dari poſſe probem, dico *irca corpus humanum duo conſideranda eſſe*, unum uod eſt alterabile, digeſtibile, nutrimentum, alte-um quod eſt alterans, digerens, & agens, *primum* ı ſex rebus ut vocant non naturalibus conſidera-ur, & in hoc fateor methodum diæteticam pluri-ıum poſſe, ſi nempe qnalitatem & quantitatem rei lterandæ probè obſerves, ſed hoc non eſt corpus urare, verum illud præparare, ut ſit curabile, niſi nm *ſecundum*, id eſt univerſale illud alterans, di-erens, & conſervans, conſideres, atque ad ignem itale reſpicias, omnis tua nutritio & medicina in-tilis erit, hinc optimè Arnoldus, *Hoc egerunt qui-am Veteres Medici, eorum unica intentio fuit, vigo-are naturam, quæ alleviata & vigorata, perficit mnia, ut expedit*, quid enim mortuo medicina vel ictus prodeſt, utpote inalterabilis ob defectum

 ignis

ignis vitalis, cur frequens coitus, & venæ secti
ventriculum, aliaque interna viscera debilitant
quia hoc modo multum vitalis ignis perditur, c
in his medicina citò, in aliis tardius operatur, c
hi ex vitioso & crudo nutrimento optimum hab
tum, alij ex optimo victu pessimum nutrimentu
conquirunt, cur hi vulnerati citò, alij tardè cura
tur & consolidantur? cur inquam, nisi quod ign
vitalis in his fortis, in aliis debilis sit, non tam erg
ad subjectum quam ad objectum respicite, atqu
vitalem hunc ignem confortate, *eumque ex plura
litate vestrarum facultatum, potentiarum, & dig
stionum* in unitatem reducite, ut *Lullius* patern
monet in theoricâ sui testamenti cap. 32. sequent
bus, *Benedictus sit Deus gloriosus omnipotens, qui hu
mano generi dedit intellectum ad conjungendum e
integrandum particularitates, confusas totius med
cinæ, cum universalitate reali, per quam remanebu
rectificata omnino. Et ideo fili, monemus te, si des
deras esse perfectus medicus, non ponas te complacen
tiâ particularitatum medicinæ, quia confusæ sunt, e
non integræ, natura enim eas pati non potest propte
confusionem nimiam, sed complacere in unicâ medi
cina, quia non est nisi una sanativa totius malitiæ
pravitatis, & infirmitatis, & confortativa spiritua
lium virtutum, & paulo post, qui multas & plure
particularitates sciet, ad universalitatem reducere
inter alios erit melior, in particularitatibus sunt vir
tutes confusæ, & in universalitate sunt reales virtu
tes in unum congregatæ & excitatæ, sicut totius na
turæ*

turæ cursus manifestat, est medicinarum medicina qui eam habet, donum Dei habet, qui a thesaurus est incomparabilis, hactenus ille. Fatebimini ergò igne vitali confortato & existente salvo omnia totius œconomiæ humanæ tranquilla & tuta fore, illo in furorem acto, omnia sævire, illo confortato omnes digestiones benè absolvi, puros humores generari, obstructiones reserari, atque omnia membra suo officio fungi, illo alterato autem vel extincto, quid aliud, præter morbos & mortem sequi necessarium est & consequens? *hic enim spiritus vitalis per universum corpus diffusus, centrum sine circumferentia, ignis sine foco est*, quanquam hujus ignis focum cor esse, eumque ibi primùm accendi & ultimò manere credibile sit. Cum itaque fateri cogamini, esse in corpore humano unicum quiddam, quod se ut agens erga omnia nutrimenta, humores, medicinas habeat, quo uno omnes digestiones, alterationes, ac transmutationes quæ in corpore humano, cursu naturali contingunt, absolvuntur, eâdem etiam necessitate fateri cogemini, dari medicinam quandam, quâ hic ignis vitalis purificetur, conservetur, & confortetur, quo purificato, conservato, & confortato, omnes ejus actiones in corpore humano, recte procedere necessum est, *hanc vero medicinam spiritui huic, seu igni vitali conformem esse* debere necessarium est, alias venenum esset, quicquid enim huic igni contrariatur, venenum est, quicquid illi assimilatur, medicina, videtis, quam paucâ veneni dosi, vitalis hic ignis agitari & tandem extingui possit. Cur ergò dubitatis pau-

ca eum etiam dosi refocillari & accendi in ipsis extremis posse, si pauca grana Mercurij præcipitati totam naturam in salivationem resolvunt, cur hujus præcipitati contrarium, non contrarium effectum præstaret, & resolutam restringerer, vagantem reconciliaret, quod de omnibus venenis eorumque contrariis intelligendum velim, neque enim, ut *Basilius Valentin* Monachus Benedictinus scribit, *Natura in tantum cecidit, & à Deo maledicta est, ut mala tantum ei contingere necesse sit, quia Deus in omni tam animæ quam corporis affectu solamen ei concesserit & remedium.* Dixi autem, quod medicina talis huic igni quam simillima esse debeat, nempe quoad *substantiam* aerea, ignea, limpida, spirituosa, penetrans, *qualitate enim penetrativa* hic spiritus omnes obstructiones referat, nervos & membra influit, digerenda digerit, quia omnis digestio & alteratio per penetrationem fit, unde Philosophus, *requirit alterationem ante mixtionem, & penetrationem ante alterationem*, temperamenti etiam esse debet *æqualissimi*, ut putredini & corruptioni resistat, paucis, unctuosum calidum innatum, quo ignis vitalis conservatur, humidum permanens, & radicale, ne ab igne hoc consumatur, atque hoc unctuosum humidum terrestri subtili incorporatum est, ut materiale in materiale agat, cum juxta Galenicos, *qualitatibus metaphysicis homo nec constet nec conservetur, minus curetur.* Eleganter nobis hanc medicinam depingit *Arnoldus Villanovanus* in lib. de retardatione Senectutis, & rejuve-

ejuvenescentiâ acquirendâ cap. 2. *Et est sciendum*, inquit, *quod innnovatio & confortatio entis fit um potione aquæ auri purissimi propriè: ipsa namq; Alopeciam curat, & Tyriam, & transmutat corpus humanum, sincerat & innovat ipsum, & virtus multarũ rerum approximat huic operationi, sed ipsa est, quæ prædictum miraculum facit, & quæ non corrumpitur, & complexioni, humanæ est conveniens, & neque calefacit, neque infrigidat, neque humectat, neque desiccat, imo est omni temperamento temperata, omnemque rem excedit in temperantia & perennitate, quam habet: etiam subvenit stomacho frigido, timorosos facit audaces, cardiacos confortat; valet contra melancholiam & alopeciam, & calorem naturalem confortat & temperat, in quibus non est res aliqua, quæ stare possit loco ejus: & virtus ejus in sua manifestatur substantiâ, quia est in ea claritas, ideo clarificat, & in ea est magna temperantia, ideo magnum temperamentum efficit, super omnem rem, & quia in ea est perennitas, ideo conservat corpus humanum, & in ea est assimilatio complexionis humanæ & ideo incorporatur, si præparetur, ut decet, & in ejus præparatione est totum secretum, quod sapientes propter invidiam occultaverunt. Confirmat autem & sincerat cordis substantiam, & suæ puritatis impressione omnem dejicit impuritatem ab eo, & tuetur illud & clarificat spirituum substantiam, & movet sanguinem ad cutim, & inducit pulchritudinem juvenilem, & abstergit abstersioni levi.* Hactenus *Arnoldus*: Utendi autem modus hanc medicinam

 longè

longè alius eſt, quam vulgaris Medicorum Cohors exiſtimat, quæ ſibi perſuaſum habet, *medicinam hanc indifferenter ſumptum operari*, poteſt quidem omni tempore, in omni affectu, curativè & præſervativè, in omni ætate ſumi, ſemper naturæ ignem confortabit, ſed ſic, ut obſtacula ei removeas, ſuperflua demas, neceſſaria addas, *ignis enim nutriens, digerens, alterans eſt*, *non id quod nutriri, digeri, & alterari debet*, *combina ergo ſubjectum ad objectum*, & videbis philoſophos vera ſcripſiſſe, *eſſe nempe unum magnum digeſtivum catholicum*, ſic etiam vulgus exiſtimat, *medicinam hanc metalla alterare ſine pravia incorporatione, metallorumq́; purgatione & præparatione*, ſed quam fallatur, poſtea audietis, nunc ſcio omnes paratos, atque juxta illud *Virgilij*, *Intentaque ora tenere*: Quomodo hæc medicina præparetur, ſed quoniam preparationem ejus in capite præcedente poſui, nolui eam heic repetere, opponitur peſti, materiæ naturæ humanæ quarto modo contrariæ; ergò facilè colligetis medicinam hanc ex ejus contrario, *materia nempè naturæ humanæ quarto modo amica & ſimilari*, componi, peſtis conſtat ex atomis aereis corruptis extra temperamentum actis ſummè raris ſpiritus vitales agitantibus & exſtinguentibus, medicinæ hujus materia quoque *ex atomis aëreis ſed temperatis & incorruptibilibus ad extremum gradum digeſtis* conſtat, unde quicquid in corpore humano furioſum in errore vagatur modicè reſtringit, temperat, *ſpiritusque vitalis proximum pabulum eſt, non ſecus*

illum

llum ac ſulphuris flamma, vinum conſervans, ſed ne Lectori, longiori ejus deſcriptione tædioſus fiam, atque limites compendij excedam, de poteſtate medicâ univerſali noſtri entis in corpore humano heic loci finiam. Sciant ex his *Galeniſtæ*, plura eſſe, eaque diverſa corpora nutritioni & digeſtioni in Corpore humano convenientia, multa etiam eſſe medicamina in quantitatem & qualitatem nutrimenti agentia, *unum autem tantum univerſale digeſtivum*, unum ignem vitalem, ejusque conſervativum medicamen dari, *ſine quo & victus & medicina omnis in vanum tendit. Nunc ad alteram hujus capitis partem progredior*, defenſurus *metallicam transmutationem*, quæ hoc ente univerſali fit, nam de illâ, quæ per reductionem in principia per primam miſtionem contingit, ſuperius ſub experimento meo ferrifero, ſufficienter verba feci, additis talibus demonſtrationibus, quas nemo prudens negare, aut improbare poterit, *aſt transmutationem aliquam in inſtanti fieri, ſola projectione pauciſſimi pulveris*, multis creditu durum, & impoſſibile eſt, qui talem *panaceam metallicam*, æque ac medicam negant, ſed eodem modo, ut cum priori, convincentur. Duo autem circa hanc transmutationem obſervanda occurrunt, *primum tincturæ ſubſtantia, deinde ejus agendi, ſeu transmutandi modus*, ſubſtantiam audietis poſtea, præliminariter verò dico, eſſe eam ex unâ parte mercurialis & ſulphureæ naturæ puriſſimæ, fixiſſimæ & adſtringentis, id eſt, *fixoriæ qualitatis* non ſecus ac communis

limus, *qui junctus ipsi Mercurio, arsenico, cinabrio; ipsis volatilibus oleis partem eorum*, *imo tandem totum figit*, & terrâ vitrioli, aquę seu olei formâ, super quævis volatilia & adustibilia corpora, super ipsa etiam sulphure abstracta, ea ita figit, ut ingentissimum ignem sustineant neque inflammentur, ***aurum & argentum commune***, eandem figendi potestatem habent, Mercurius enim illis liquidis injectus, ex parte ab illis figitur. Novi argenti minerã, quæ nihil argenti in communi probâ dabat, sin vivo argento communi liquefacto iniiciebatur, bonum & multum argenti exhibebat, ***Mercurius communis*** singulari artificio argento commixtus & destillatus etiam in ingentissimo igne subsistit, & ***arsenicum*** convenienter argento mixtum, cum eodem cupellam sustinet & cineritium, aquâ forti auri instar ab eo solvitur, & in corpus grave, fuscum, plumbeum reducitur, quod per se in Cinericio probatum, à saturno absorbetur, argento verò recolliquefacto eidem resistit, quod manifestum signum est, latere in his corporibus perfectis virtutem figentem, ipsum ***aurum*** triplâ proportione argento mixtum id ab aquâ forti præservat, ut Docimastæ omnes norunt, hanc ergò ***qualitatem fixoriam tincturæ*** negare quis audebit, cum auro & argento communi nec non rebus viliorib. eam concedere cogamur, nec in dubium vocari potest, ***hoc figens quantitatem suam qualitate multiplicativa excedere***, cum enim communis sulphuris uncias quatuor sedecim Mercurij uncias, in corpus solidum

dum cinabrium puta coagulare, & ejusdem sulphuris quatuor uncias, libram olei in hepatis consistentiam reducere, & unam libram olei, decem lixivij libras in smegmatis soliditatem restringere videamus, quid implicat, si etiã *tincturæ talem vim figentem multiplicativam* concedamus? Audivistis à supra citato Comite *Dygbæo* unum granum hordei, certà quâdã imbibitione factâ, ita in seminali fœcunditate auctum fuisse, ut 18000. grana protulerit, & 249. culmos habuerit, quod miraculi instar etiamnum Parrhysiis apud Patres Christianæ Doctrinæ asservatur, quid mirum itaque, si semen metallicum ita in virtute suâ augeatur, ut tot mille partes postea in naturam suam mutet? non inquam mirum est, *cum metalla longè circa transmutationem tractabiliora vegetabilibus sint*, quod quidem jam Lectori Philochymico ad oculum demonstrabo, recensendo *veræ transmutationis processum*, qui duplex est, *alius* enim circa rerum generationem & mixtionem, *alius* circa res generatas & mixtas observatur, de *primo* sub initium hujus libri dixi, nempè res facile habitis eorum principiis alterari & immutari posse, cum principia digestione, purgatione & combinatione purgari, perfici, & ita immutari possint, ut in nova compositione, conjunctione, & copulatione longè aliud corpus producant, quare *semper facilius est mixta in principio suæ mixtionis alterare, quam jam plenè composita in forma sua mutare*, quod ut ad *secundam* transmutationis Methodum veniam, in quibusdam

dam corporibus ferè impossibile videtur, eò quod in generatione mixtio absolvatur, atq; interdum in partes dissimilares mutetur, ut in animalium & vegetabilium mixtione contingit, *quis enim jam formatum hominem vel arborem immutabit*, in cujus mixtione causa formans seu duplicatum semen, suum accrementum in tot partes dissimilares mutavit, *impossibile enim est hominem vel arborem, rursus in principia sua seminalia reducere*, atque hęc est ratio, quod vitia, quæ fortè circa has principales mixtiones contigerunt, mixto absoluto tenacissimè adhæreant, ut sunt morbi hæreditarij omnes: quare cum Physici viderint, quod impossibile sit, naturam concreti & commixti, atque jam incompositum mutati seminis immutare, tentârunt, num per *continuum accrementum*, quo corpus ad justam suam proportionem indiget, *etiam extra & post generationem* vitiositatem seminis alterare ac contemperare possint, hinc *Hipocrates*, Aph. sect. 5. aph. 7. qui hæreditario viro parentũ epilepsiâ laborant, nisi ante vigesimũ quintũ annũ curentur, incurabiles pronuntiat, ratio, quia circa id tempus potior accretio, absolvitur, quæ causa ansam dedit, quibusdam medicis, in adultis, *quotidianum victum*, unde sanguis & caro generatur, immutandi, hinc *cura lactis* nuper in usum venit non sine successu, alij verò medici, cum malum profundius mixto inhærere viderent, *transfusionem sanguinis* invenerunt, etiam non sine successu, *certum enim est pro varietate accrementi totum mixtum alterari*, quod in vegetabilibus

mani-

manifeſte videmus, ſylveſtres enim fructus terræ hortenſi impoſiti, domeſtici fiunt, & ſurculi alterius ſpeciei arbori inſiti notabiliter alterantur, hæc omnia autem, ut dixi, tantum eveniunt *ratione immutati accrementi*, quoniam ipſum ſemen duplicatum diffuſum & congelatum, in primam materiam, ac ſtatum homogeneum reduci nequit, quod ſi id fieri poſſit, longè fœlicius hæc transmutario ſuccederet, cujus rei exemplum in *vino* habemus illud enim, *quod aliqualiter homogeneè mixtum, ac ex partibus magis ſimilaribus conſtet*, in fermentatione multis modis, totâ ſuâ naturâ immutari & tranſmutari poteſt, quantò magis ergo in metallis homogeneis & continuis ex puris partibus ſimilaribus conſtantibus id fieri & ſuccedere poterit, ut nempe tam in ſemine, quam in accremento, atque ita *radicaliter* tranſmutentur, antequam verò ad ipſas tranſmutationem metallicarum ſpecialitates & particularitates veniam, præponendum erit *transmutationis metallicæ objectum*, quod corpus metallicum eſſe, nemo negabit. Jam verò occurrit prima quæſtio, quæ partes in corpore metallico transmutandæ ſint? Reſpondeo, ſi transmutatio vera eſſe debeat & radicalis quod corporis metallici partes eſſentiales intrinſecæ (& formales & materiales,) alterandæ ſint, illas puto partes, *quæ metallum componunt & ſpecificant, & propter quas metallum non tantum in genere eſt metallum, ſed etiam in ſpecie hoc vel illud eſt metallum*, ante omnia ergo, ne in

ne in causa transmutante erremus, sed illam juxt objectum transmutandum dirigamus, cognoscen dæ sunt partes metallicæ transmutandæ, atqui jan diximus illas esse, unde metallorum materia veni & forma, nempè partes essentiales metallum con stituentes, seu ut clarius loquar, *metallorum princi pia*, illa numero tria esse, in præcedentibus huju libri capitibus percepistis non modò, sed & universa Philosophia Chymica in illa compromittit, vocando ea *sal, sulphur, & Mercurium*, quanquam omnes Philosophi his nominibus propriis utentes semper protestentur, se per hæc vocabula, *neque commune sal, sulphur, aut Mercurium intelligere*, quoniam commune sal, sulphur & Mercurij decōposita, Philosophorum verò sal, sulphur & mercurius simplicissima principia sunt, cur verò hæc simplicia metallica principia per communia hæc, salis, sulphuris, & Mercurij decomposita indigitentur, & denominentur, nulla alia est ratio, quam figura Rhetorica *continentis pro contento, aut totum pro parte*, non enim negari potest in his tribus decompositis communibus, tria prima metallorum principia latere, verum hæc denominatio plus obfuit quam profuit, quia maximè tam Tyrones quam Chymiæ etiam peritos Veteranos confundit, ut propter hanc denominationem, quæ ut dixi orta est ex *similitudine interna*, sibi imaginentur & quærant quandam metallicorum principiorum cum hisce decompositis convenientiam quoad ad *formam externam*, hinc totam ætatem in variorum salium,

lium, ſulphurum, & Mercuriorum decompoſitione terunt, tempus cum ſumptibus perdentes, & quoniam hoc primum, maximum & periculoſiſſimum obſtaculũ in Alchymiâ ſeu arte transmutatoria eſt, non poſſum hoc loco non magnum ſervitium omnibus errantibus, reducendo eos ad veram viam, facere, qui ſequi nolit, erret, nam cum ad projectionem venitur, omnes ſpeculatores Univerſaliſtarum ceſſant, & ſolum *transmutans & transmutandum particulariter invicem congrediuntur*, quale transmutans eſſe debeat, poſtea audietis, ſi prius intelligatis, *cujus res transmutanda nempe metallica, eſſentiæ ſit & naturæ*, non ſufficit enim ut dicas, ſal, ſulphur & Mercurius metallorum, debent immutari & immutando perfici, *operatio hæc eſt practica, & verſatur circa materias materialiter, ideoq́; omnes conceptus metaphyſici, & non entia hic ceſſant*, proinde monſtrare debes, quale nam ſit hoc ſal, ſulphur, & Mercurius transmutandus, tinctura, quæ immutat, materialis eſſe debet, ergo etiam materia transmutanda, nempè ſal, ſulphur, & Mercurius, quæ principia ſi à Chymicis in medium proferantur, Deus bone! quam ridicula, quam nulla, quam non ſimplicia, ſed ſuper decompoſita ſunt hic vitriolum ſaccharum ſaturni pro ſale, ibi quodvis oleum & arſenicum pro ſulphure, alibi nullam non volatilem terram pro Mercurio monſtrabunt imo ſi hæc ex metallis magno ſtudio elaborarunt, & juxta ſuum ingenium in principia reduxerunt,

adeò

adeò in fœliciter operati sunt, ut proprium corp
sua principia re assumere, aut ipsa principia ob h
terogeneam decompositionem denuò coire pr
stinumque corpus restituere nolint, ex quibus o
mnibus patet, quanta circa transmutationis studi
ignorantia passim non ocurrat, unde etiam ta
paucos utiles effectus circa illā in praxi videri con
sequens est, sed ut juxta hujus supplementi comp
dium, brevitati studeam, dico Philosophos nul
re magis quā principiorum metallicorum varieta
te mundo imponere, sed qui erudiri velit, natur
Cynosurâ utatur, quam in omnium rerum genera
tione & mixtione observat, est autem illa, ut sit cau
sa agens & materia patiens, deinde nutrimentum
seu accrementum, Exempli gratiâ, in animalibu
est sperma masculi, semen fœminæ & sanguis men
struus ad uterum fluens accrescens & fœtus nutri
mentum seu accrementum, vel duplicatum Paren-
tum semen & sanguis accrescens duplicato semini.
In vegetabilibus natura semen masculū in quolibet
vegetabili producit, quod terræ commissū ejusdē
succū tanquā fœmineum attrahit, superveniente a-
quâ pluviâ æterræ portione tanquā nutrimento &
vegetabilium accremento in metallicis corporibus
est semen masculum, est fœmineum, vapor uter-
que, sulphur utrumque, unum rubrum, alterum
album, agens unum, patiens alterum, terra subtilis
utraque, quæ conjuncta unctuosum humidùm
facit, quod mercurium Philosophorum vocant
seu Brumazar, atque illud duplicatum semen
seu

seu mercurius duplicatus, certam quandam terram pro accremento habet, quod cum accedit, mixtum fit, quod *metallum* vocamus, ficut ex junctis prænominatis principiis *animale*, ex vegetabilibus *vegetabile*, & quemadmodum, fi duplicato femini animali aliud accrementum quam fanguinem, & vegetabili duplicato femini, aliud pro accremento quam aquam apponeres, nulla accretio nifi *monftrofa* fieret, ita certè fi aliud quid, quam convenientem terram duplicato mercurio, feu metallorum femini apponeres, nil inde generaretur, quod etiam intelligendum eft, fi femen vel mafculinum vel fœmineum unius regni *folum* fine altero fumas & accremento licet convenienti apponas, nihil enim inde orietur, quoniam medium uniendi deeft fperma cum accremento, quod medium in femine mafculino latet, ita quod fi folum fulphur mafculum, terræ licet genuinæ metallicæ apponatur, non accrefcet, quia Mercurius tanquam fœmineum deeft, medium quod accrefcere debet, potius maffam, aut aliud quid producet, nec accrementum per fe fine duplicato femine unquam in ullum effigiatum & fpecificatum corpus mutaretur, videtis ergò neceffitatem hujus principiorum *Trinitatis*, undè, quicquid utilis & curiofi, circa rerum in trino regno generationem naturâ vel arte producitur, procedit, omnimodè ergò ftudium circa hanc *Trinitatem principiorum* neceffarium eft, impoffibile enim foret, ut Agricolæ ullum vegetabile producerent, fi vegetabili-

um semen, si terram, si aquam ignorarent, no ergò in admirationem rapiamur, cur tam pau *Metallicolæ* optatos sui laboris fructus videant *cum plurimi in cerebro, sola speculatione semina velint quod materiali operatione in mineris crescer debet, duplicatum nempè semen metallicum junctu terra metallica*, concipiant Universalistæ quascur que subtiles speculationes velint, nisi principia me tallorum considerent, in vanum laborabunt, nu quā enim *rem, quæ extra materiam est, materia ap plicabunt.* Expositâ ergò principiorū necessitate trinitate, duo adhuc cōsideranda veniunt, *quomo nempè operentur, & quomodo propriè nominentu* seu quid materialiter in se specificè considerata sint? *Quomodo operentur*, satis superq; in Physic mea subterranea demonstravi, nempe *Omnipoten Deū* in Universo hoc, universale movens & mobil creâsse, movens esse Cœlū, mobile terrā, seu cœlu posse rarefieri, & rarefactionē omnes motus Me chanicos & Physicos perficere: quid per illud Cœl intelligam, ibidē sub initium fusius explicavi, pe terrā in creationis actu, intelligo globū terr. aque aereum, quam triplicem terrā voco, nempè terra opacam, aquam terram diaphanam, aerem terrā lu centem, quo plus corpus aeris habet, hoc magis e lucidum, quo plus aquæ, hoc plus diaphanum, qu plus terræ, hoc plus opacum, tria enim elemēta cre ata statuo, quoniā ignis productione tantum, nēp rarefactione elementum est, quod ex corpore terr aque-aereo rarefacto procedit, actus verius quam elemen

elementum,ex his ergò tribus terris, earumq; cõmixtione diversa,omnia constant,quæ in Universo hoc apparent, non jã huc spectat quæ omniũ Orbium,sphærarũ & planetarum Harmonia cum nostro globo,& qualis in nostro globo terr aque-aereo motus in seipsum fit, quoniam illa omnia in Physica mea subterranea explicavi, hoc tantum pro necessitate hujus loci inde repetã, quod in hoc globo omnes motus fiant à Centro ad circumferentiam Physicé, sicut deinde à circumferentia ejusdem omnes motus fiunt ad centrum Mechanicè,id est in microcosmo seu homine sanguis physico motu fertur sursum, sed mechanico id est naturali gravitate deorsum, in macrocosmo, id est in nostro globo, aqua fertur à Centro terræ ad circumferentiam sursum motu physico, sed labitur per flumina in mare propria gravitate deorsum, in motu physico impellitur calore interno, in motu mechanico labitur frigore externo, ex hoc ergò principio in physica mea solidissimè demonstravi, globum nostrum semper ideam sui primi motus & locationis servare, movebatur enim per spiritum, & ita erat locatus, ut subtiliora in superficie, crassiora circa centrum essent, unde ex terra,aqua & aere,subtilissimi gradus,sydera,deinde meteora, tum animalia, ex crassioribus vegetabilia, post lapides, ex crassissima verò terræ, aquæ & aeris portione, metalla orta sunt,ita sydera & meteora in supremo, animalia supra terrã, vegetabilia in superficie terræ, metalla in infimis visceribus terræ locum suæ

H 2 gene-

generationis sibi sumpserunt, dico itaque pro con-
clusione, si quis hæc antecedentia, imprimis ver
Physicam meam subterraneam probè intellexeri,
quod *universum mare sit adhuc idea aliqua isti*
primi Chaos seu materiæ universalis, habens in
commixtam terræ opacæ diaphanæ & lucentis, id e
terræ, aquæ, & aeris portionem & influentiam n
exiguam. Porro affirmo, aquam hanc marina
fundum suum transtillare, & concavum terræ cen-
trum instillare, ubi tanquam in magno vase desti-
latorio, variæ ejus separationes atque ad circum-
ferentiam terræ, per poros & rimas, ac ductus e-
jusdem, destillationes fiunt, partim liquidæ, par-
tim solidæ, partim aëreæ, partim aqueæ, parti
terreæ, partim simplices, partim compositæ, pa
tim decompositæ, ut omnia fusissimè & speciali-
simè in Physicâ meâ subterraneâ explicavi, & qu-
dem tali operatione, non syderum influxu aut ci-
culatione, ut quidam volunt, oriuntur inter alic
terræ vapores, *duo ad generanda metalla, à Deo pr-*
mo rerum ordinatore, destinati ex crasissimo aere &
aquâ subterranea constantes vapores (brumazar
quorum *unus* ob naturam aeris calidissimus & sic-
cissimus, *alter* ob aqueam naturam frigidissimus
humidissimus, unus masculi alter fœminæ vicen
gerit, lucidus unus, diaphanus alter, rubeus unus
albus alter, agens unus, passivus alter, hi duo vapo-
res cum conveniunt, avidissimè & magneticè ses
arripiunt, atque invicem amplexantur, *siccitas e-*
nim humiditatem, calor frigus desiderat, & ex ho-
rum

rum mutuo amplexu, ex vaporositate, quasi factâ aliquâ reactione in aliqualem visibilem corporeitatem mutantur liquido vaporosam, quam *argentum vivum mercurium duplicatum, seu semen metallicum duplicatum* Philosophi vocant, *hic liquorosus vapor* quẽ de Zalento Brumazar vocat, ob subtilem suam penetrantiã, crasſiſſimos quosq; lapides & terras penetrat, ac ubi matricẽ terream, seu conveniens suũ accrementũ terreũ invenit, illud subigit, penetrat, præparat, seq; in eo ut luto aut sigillo figit, atq; ita metallũ producit, *hacq; succinctiſſimè ex Physica mea subterranea generaliſſimè quidem protuliſſe sufficiat*, ex quibus omnibus secundum punctum elucidare volo, nempè quòd *metallorum principia constent ex vapore aereo & aqueo, craſſiſſima, gravisſima & fixisſima diſpoſitionis, superaddita & intermiſta terra tanquã accremento metallorũ, à Deo ad id designato*, terræ nempè specie crasſiſſimâ, unde liquet in metallis terrã, aquã, & aerẽ eſſe, illâ nempè diſpoſitione, quâ eis competit in metallicâ naturâ, undè ut patet, mixtũ metallorũ optimè ab *Alberto* definiri, *quod sit unctuosũ humidũ terrestri fortiter, commixto incorporatũ*, atq; ita ab omnibus *Aristotelicis* definitur. Verum *Chymici* ulterius progrediuntur, & ut supra notavi *salis, sulphuris & mercurij nomine* metallorum principia insignium, *sulphuris* quidẽ nomine semen masculũ vocant, quod aereæ & calidæ naturæ eſſe supra demonstravi, *Mercurij* seu Menstrui vocabulũ impropriè semini fœminino tribuunt, quoniã illud aqueæ naturæ

 est

est humidæ & frigidæ,& cum semen masculinū & fœmininum conjunctum est, tum iterum vocar *mercurium duplicatum* seu *mercurium aut argent. suum vivum*, salis verò nomine, sui vasis, Calcis luti Sapientiæ ac Sigilli Hermetis mentionem faci unt,quod duplicato vapori minerali accrescit nem pè *certam terræ speciem*, cujus accretione mixtur fit,quod metallum vocamus,adeòq; *si quis hos Chy micos nominales & verbales larvas deponere velit facilius ad interna metallorum principia & abdit penetrabit*, dico itaq; in veritate, *quod ad generatio nem cujuscunq; metalli aliud nihil neq; naturalite neque artificialiter requiratur, quam duplicatus ill subterraneus aereus & aqueus seu sulphureus & mercurialis vapor,& terræ species,quæ utrumq; hun fumum recipiat atque figat*,id est sulphur, Mercuri us,sal,sed causas speciales variorum metallorun quoq; opponere libet, ut ex hac specialitate ante dictorum veritas eò clarius, & quasi per Exempl. cuivis obvia sit, *in genere* autem præponi hoc de bet,tanquam *universale axioma*, quod juxta trin principii,id est juxta *Aristotelicos*, vaporis aere,ne non terræ,juxta *Chymicos* Sulphuris,Mercurii, sa lis puritatem & perfectionem, ipsum etiam mixtū metallicum oriatur & determinetur, *puritas vero & perfectio horum principiorum metallicorum in e consistit*,ut agens,quo plus calidum & siccum, pati ens,quo plus frigidum & humidum, accrescibile nempe terra, quo plus homogeneitatis & fixitatis & quodlibet horum trium, quo plus suæ naturæ nempe ut *Albertus* loquitur, *plurimum utriusq;* ha be

pet, eo inquam perfectius sit, eo fortius principia aliter constituta se appetant, eò tenacius sibi cohæreant. ignem, malleum, corrosiva, pondus sustineant, quod jam vobis in singulis metallis per omnes illorum vicissitudines specialiter & particulariter demonstrabo, hoc tamen præmittere volo, tanquam *axioma eorum omnium, quæ jam circa specialitates metallorum sequentur*, quod, sicut ab experientia & anatomia corporum & mixtorum metallicorum patet, illa, ut sic Chymicè loquar, ex sale, sulphure & mercurio, id est, ex accremento, semine masculo & fœmineo, seu ex terra, & duplicato vapore, vel ex unctuoso humido & terrestri subtili constare, ita etiam sali (*limo, calci, lapidi seu terræ*) *causam figentem* adscribi solere, *Basilius Valentin* Monachus Benedictinus, in ultimo suo testamento, plurima de metallorum basi, accremento, terra, & calce prodit, qui liber etsi à literatis pro suppositititio habeatur, multa tamen continet verissima. *Ripleus* in portis ait, *omnis spiritus figitur cum calcibus sui generis, hoc benè animadverso fructum referes*, de potestate figente salis Martis, postea audietis, & experientiæ, ac rationi consonum est, quod accuremento incorporetur, ac figatur utrumque semen. Potestatem figendi, quæ communissimo inest, ut in experimento ferrifero patet, vobis commendo, *omne sal in terram, omnis terra in salem mutari potest*, hinc vobis decompositionis larva imponi ne patiamini, variæ autem sunt terræ, prout etiam quæ ex his constant,

decomposita nempè variâ salia existunt, alcalia vitriolata, borracea, aluminosa, sulphurea, acida urinosa, *est terra* grossa, rudis, rubra, est fusilis, su phures, facilè in scoreas abiens, est calx, fluxui res stens, omnes enim terræ, lapides, limi, glareæ, are næ, *vel in vitrũ vel in calcẽ abeunt, quod vitrũ da calcẽ non dat, quod calcẽ dat, vitrũ nõ dat*, ut in ult mo capite Physicæ meæ subterraneæ satis notavi hinc in mineris in den Gängẽ reperies einẽ harte groben-feld-horn-wacken/ è contra einen zarten milden-quartz oder Kalchstein / hinc ein grim mig vässtes-daubes / è contrà ein gschnädigs zat tes-lindes Gebirg / adeo enim evidens est, quo materia loci, in quâ metalla generantur, ad spe cialitatem metalli, tam in quantitate quam in qua litate faciat, ut in dubium revocari non possit, cur hoc loco experientia & autopsia omnibus subti libus speculationibus resistat, quæcunque & quomodocunque etiam illæ producantur in con trarium, salis igitur principio, id est, limo, terræ lapidi, calci vel cuicunque materiæ, in quâ metall crescunt (*salis enim vocabulum retinendum est, ali as me Chymici non intelligerent*) potissimam *metal lici mixti partem* adscribo, non modo *fixitatem, se & colorem* De fixitate *Maria* Moysis Soror ait: *fu mus complectitur fumum, & herba alba in monticu lis, caput utrumque* quid pulchrius dici posset, quic verius? quam *quod vapor sulphureus apprehenda mercurialem siccus humidum calidus frigidum, a ctivus, passivum, & terra capiat seu figat utrumque*

Certe

Certè rogo vos Philochymicos propter veritatem & vosmet ipsos, mittite illas altas speculationes, & operamini simplicissimâ naturæ methodo, & videbitis vos omnium potiri, quæ natura dare potens est. *Ripleus*, ut antehac citavi, ait, *Omnis spiritus figitur cum calcibus sui generis, hoc benè animadverso fructum referetis*, id est, omnis vapor mineralis figitur cum terrâ *sui generis*, nempe *non cum qualibet terra, sed cum illa, quæ est metallicæ dispositionis*, hinc enim ut postea audietis, omnia metallorum imperfectorum incommoda oriuntur, quod scilicet *cum conveniente sua terra non commixta sint*, hinc aliqua in scoreas, alia in stomoma, in vitrum aliqua, plurima in crocum facillimè abeunt, & hinc tanta apud Philosophos *sui salis commendatio*, quoniam in illo reverâ sunt omnia posita, nisi enim *subtilissimæ calcis seu terræ foliatæ metallicæ portionem habeatis, in vanum laborabitis*, neque duplicati duo vapores, *Mercurius Philosophorum dicti* vobis plus proderunt, quam si argentum vivum commune aut arsenicum, vel semen habeatis vegetabile. quod nisi terræ committatis, nunquam crescet, *legite quoscunque velitis libros, nullibi hanc explicationem invenietis.* Mirabitur etiam orbis chymicus quod *non fixitatem modo, sed & colorem* huic principio adscribam, dico enim candidè & pronuntio juxta experientiam, *quod nullum metallum speciali colore sine hac terra tingatur*, quæ duplicis coloris est, rubra & alba, utraque triplex, in positivo, comparativo & superlativo gradu, nempe *citrina, rubra*

 fusca,

fusca, citrina in *auro*, rubra in *cupro*, fusca in *ferro*: alba quoque triplex est, nempè *fusca, gryſea, alba*: *fuſca* in *plumbo*, gryſea in *ſtanno*, alba in *argento* jam contemplemini altius, quomodo hæ terræ vocentur, & inveniſtis ſal philoſophorum pro quovis metallo immutando non modo, ſed & generando, id inquam ſumite, quod *peregrinantibus paſſim non obvium eſt*.

Nunc de metallorum matrice, vaſe, accremento terreſtri ſubtili, *ſale*, nempe, me ad *ſeminalia principia duplicata* conferam, inter quæ *pars maſculi*, quæ *ſulphuri* chymicè, Ariſtotelicè *aeri*, ut ſupra audiviſtis, *calido* nempè & *ſicco* tribuitur, primum locum obtinet, huic in hâc metallicâ geneſi meritò *formam* tribuo, forma autem metallica conſiſtit in *mixtionis officio*, nempè *ut terra metallica optimè aqua metallica permiſceatur*, atqui hæc permixtio *mediante aere metallico* fieri debet, quoniam ut in phyſicâ meâ ſubterraneâ demonſtravi, *terra aqua miſceri nequit, niſi aeris, tanquam raribilitatis ſubjecti inſtrumento*, hinc ſemen maſculum, ut ſupra citatum ex *Ariſtotele* audiviſtis, cum ſit naturæ aëreæ, in quâcunque geneſi etiam animali & vegetabili formationis locum obtinet, ut in Phyſicâ meâ ſubterraneâ capite de animali & vegetabili mixto cum clariſſimis circumſtantiis percepiſtis, metallica ergò mixtio, id eſt *metallica terra accreſcibilis ſeu accreſcendæ ſubactio, præparatio, penetratio, ac cum terrâ mercuriali* (ſemine fœmineo) *commixtio, conglutinatio, incorporatio & compactio*

huic

huic principio tanquam forma tribuenda eſt, quoniam cujuscunque regni *ſpermatis proprium eſt miſcere ſemen fœmineum cum menſtruo ſeu accremento*, ſine quâ mixtione *nec forma nec generatio ulla fieret*, ſi itaque in ſubſequentibus metallicis mixtis audictis, accrementum non benè ſemini fœmineo, ſeu ſal Mercurio, terram aquæ adhærere, ſemper concludatis defectum in formâ, nempè ſulphure, maſculo, ſpermate, aere conſiſtere, quare dico, *quod omnis conjunctio metallica, & ingreſſus metallicus, & homogeneitas, nec non ductibilitas metallica in ſulphuris ente conſiſtat*, juxta ejus bonitatem & vitium totum mixtum metallicum alterabitur, & vobis Philochymici hanc æternum duraturam veritatem pronuntio, *niſi ſal ſeu terram veſtrã metallicam cum hoc ente ſulphureo optimè inceretis, quod illa nullum ingreſſum in ſubſtantiam mercurialem ullius metalli habitura ſit, & quod Mercurium non ingreditur, id à metallis heterogeneum eſt*, jam cum Piſcatore ictus ſapite, & ſpeculemini cur terræ minerales metalla tingere vel ingredi nolint, quia nempè non ſunt à principio ſulphuris, id eſt formâ metallicâ, ſubacta, ideo ingreſſum in ſubſtantiam mercurialem non habent ullius metalli, *alias tam leve tincturam eſſet facere metalla eſſentialiter tingendi*, quam cuivis obvium eſt, *aquam communem croco tingendi.*

Ad tertium jam me principium converto, quod Mercuriale eſt, ſeu fœmineum, nempè aqua metallica

metallica, & huic metalleitatem & pondus, ac u verum fatear, potiorem metallici mixti forma adscribo, *quantum enim corpus metallicum de ho Mercurio continet, tantum metallum esse dici pot est*, reliquum enim est accrementum terreum a subsistentiam ejusdem à naturâ permixtum & sub ordinatum, ut paulo ante audivistis, hujus ergo aquæ metallicæ speciem in *communi argento viv* propriè videtis, quod reverâ semen fœmineum metallorum est, *at vitioso & arsenicali semine ma sculino corruptum, unde nullam metallicam terram essentialiter in crasin mixti assumere potest*, quinimò difficulter non nisi superficialiter se cum ea miscet, *quia causa formans & agens vera ei deficit*, quam paulò antè verum aquæ metallicæ cum terrâ suâ mixtionis principium esse demonstravimus, *hinc terram ex Sulphure & sale piscatur*, undè cinabrii & sublimati decompositum, atque his terris se aliqualiter miscet, quoniam in his salibus *larvantes terræ* per *ens sulphuris ibi aliqualiter latitans nonnihil penetratæ ac subactæ sunt, ut facilius argento vivo misceri possint quam terræ communes*, terram verò quæ actu metallis inest, (id est metalla ipsa) argentum vivum commune facillimè arripit, unde mixtum fit, quod *amalgama* vocamus, quia terra, quæ metallis inest jam ab ente sulphuris seu forma metallicâ (materiæ metallicæ nempè) Mercurio conjuncta est, undè tunc *natura naturam facilius recipit*, licet mixtum metalli in igne suam terream retineat, peregrinumque hospitem vacuum relinquat

quat, cum *proximus sibi quisque sit*, duo ergò communi Mercurio desunt, nempe *agens perfectum internum*, id est sulphur mundum, cujus defectu argentum vivum commune nulli terræ se radicaliter miscere, & per consequentiam nullum metallum reale solidum fieri potest, item *cujus defectu*, terræ & aquæ communis elementalis non parva portio se mixto illi heterogeneé ut in ignis anatomiâ apparet, unde præcipitatum aliaque Mercurii communis producta intrusit, *ut corpus ergo cacheticum argentum vivum apparet*, quod naturalis ignis defectu quocunque nutritur in aquam subcutaneam & heterogeneam mutat, *applicate itaque argento vivo agens internum seu sulphur aut ignem philosophorum & operari illico incipiet, dejiciendo quæ in mixto ejus heterogenea sunt foras, & mutando ac accipiendo quæ homogenea sunt intro.* Non procul á Mercurio *arsenicum* abest, in quo argenti vivi & sulphuris veri portio vera & bona est, sed pro accremento se terra quædam immiscuit, *antimonialis sulphurea* quæ mixto metallico non cõpetit, nempe quæ non est *sui generis*, ideoque ex supradictis *tria metallica monstra seu imperfectè mixta* habemus, nempè si terra (*accrescibile*) extremè peccet, fit *arsenicum*, si sulphur (*aër*) erret, fit *argentum vivum*, si Mercurius (*aqua*) deficiat, *stiptica terra, flores, cadmia, vulgo* Bergmehl *fiunt*, idque intelligendum non tantû est *de errore principiorum in qualitate*, *sed in quantitate*, unde *bismuthum, Zinck, Marcasitha, antimonium, aliaque.* His sic præpo-

præpositis, dico metallicum mixtum ab omnibu creatis differentiâ specialissimâ in hoc præscinder & distingui, quod sit *terreum*, *homogeneum*, *ponde rosum*, *malleabile*, *ignescibile*, *fusile*, (sunt enim & lapi des terrei, homogenei, ponderosi, ignescibiles, fu siles, sed *non malleabiles*, ideoque *hæ proprietat conjunctæ*, *quarto modo* metallis competunt & de bentur. Nunc tandem videbimus *quantum quodli bet metallum de his proprietatibus habeat*, *quo plu enim aliquod metallum de his possidet*, *hoc plus me tallici esse habet*, *id est hoc plus ad metalleitatem ac cedit*, quod jam per Exempla demonstrabo practi cè, præmissis demonstrandorum causis theoricè.

Primum locum sed & infimum, *ferrum* obtinet tam qualitate physicâ, quam æstimatione politicâ, ejus mixtum essentialiter intrant *multæ partes ter ræ rubræ stipticæ* difficulter fusiles, tanquam materia accrescens, *unctuosum seu causa formans* in ferro quidem fortis est, sed pauca quantitate nec *humidi metallici sufficiens quantitas* in mixto ferri est, juxta Chymicos ergò ferrum constat *ex multo sale*, *pauco sulphure & pauciori Mercurio*, ut doctè supra citatus Gallicus Philosophus *de Rochos* in notato experimento notat, unde concludo metallum quod inde productum fuit, *ferrum* extitisse, *ex magnâ ergò terræ rubræ stipticæ portione*, sequitur ferri cruditas, durities in fluxu, fixitas, resistentia in igne *ob defectum sufficientis causæ miscentis* sequitur aliqua mixti hete-

rogenei-

ogeneitas, friabilitas, durities, *ob argenti vivi paucitatem* sequitur color fuscus, pauca metalleitas, pondus exiguum, hinc si ferri mixtum *igne* urgeatur, humiditas mercurialis terræ siccæ stipticæ tenacissimè adhæret, facileque in terram mutatur, præsertim si vel ex flammis vel ex solventibus quædam portio terræ accedat, *omnia enim humida mixto ferri facilè adhærent naturali magnetismo, quo hoc mixtum ex alieno appetat, quod de proprio sibi deest*, hinc facillimè in crocum & rubiginem abit, per additionem terræ mercurialis *vidi ferrum in plumbum mutari*, id verbotenus juxta *Paracelsi processum* quem in praxi succedere ipse observavi, abstractione verò terræ stipticæ, ferrum in aliam quoque proportionem temperamenti & mixti venire, adeoque aliud metallum fieri certum est, *hoc notatu dignum*, quod terra quæ pro accremento in ferro est, quæque ibi quantitate suâ luxuriatur, si ab illo mixto separetur, purificetur, subigatur, atque conveniente sulphure tanquam causâ miscente penetretur, deinde super mercurialia metalla projiciatur, *quod ea figat tingatque*, & hinc *Basilius* non ineptè *fixitatem in sale* (terra) *Martis* querere jussit, ut ex clavibus suis patet.

Cuprum mixtum est ferro in multis simile, *hinc unum facilè in aliud mutatur*, in hoc tamen à ferro differt, *quod terram habeat dilutiorem*, hinc magis rubram fortiusq; Mercurio mixtam, hæc terræ *subactio atq; cum parte mercuriali mixtio* malleabile quidem metallũ reddit, extensibile, fusile plus quã ferrum

ferrum, *sed paucitas hujus terræ* in causa est levit tis & volatilitatis cupri, igne enim illud mixtur diutius tractatum, pars ejus Mercurialis terreai secum rapit, unde *totum mixtum in igne avolat*, ad dendo plus de terra stiptica *cuprum facilè in fer rum mutatur* & abstrahendo ex parte à ferro sti pticâ terram *illud cuprum fit*, in cupro sulphur se causa formans penetrans & miscens latet fortis, un de *medium vocatur uniendi terram cum aquâ*, *sa lem cum Mercurio*, hinc oleum veneris multun *Basilius* commendat, variaque *de igne seu element Veneris* observantur.

Aurum dilutam & ad citrinitatem vergenten terram rubram habet purissimam, naturâ suâ fixis simam, unitam substantiæ Mercuriali purissimæ perfectissimæ, mediante sulphure formante, mi scente, subigente, penetrante, figente, unde *fortite hoc mixtum temperatum, ac æqualiter mixtum* est & ex optima horum trium principiorum mixtio- ne, oritur color citrinus, sonus, fusibilitas homo- genéa, gravitas maxima, ductibilitas admiranda, mollities grata, nihil in mixtum suum recipit, quod non ipsi sit homogeneum, superatur tamen *terra martis* quâ *irreducibiliter* in *pulverem & terram* mutatur, nec non *terra Mercuriali* quâ in contra- rium priori fluidum ac *Mercurius* fit cum *totali sui temperamenti immutatione*, vel in *siccitatem* vel in *humiditatem* nimiam tendente.

Argentum quoad mixtionem suam nonnihil *ferra affine* est, sicut enim mixtum ferri ex multâ terrâ

errâ ſtipticâ rubrâ, pauciori unctuoſo, & pauciſſimo humido, id eſt juxta Chymicos ex plurimo ſale pauciori ſulphure & pauciſſimo Mercurio conſtat, ita quoque argentum ex multa terra alba, pauco unctuoſo & pauciori humido, id eſt, ex multo ſale, pauco ſulphure & pauciori Mercurio, componitur, differt tamen in hoc à ferro, quod terram mixtum argenti ingrediens ſit alba, nobilior, melius ſubacta, tenuior, ſubſtantiæ Mercuriali fortius adhærens ob ſulphur ſeu cauſam miſcentem perfectiſſimam, ſi itaque argentum in aurum mutari debet, terram albam in rubram tingi, & vel partem iſtius terræ abſtrahi, vel plus Mercurii addi neceſſum eſt, alias enim nec color nec pondus auri accedet.

Stannum multum terræ calcis habet pauciſſimum Mercurii ſulphur impurum & imperfectum, quod terram cum humido nempe Mercurio imperfectæ miſcuit, hinc ſtridor, levitas, heterogeneitas, nam cum hoc mixtum igne urgetur, in crocum mutatur ſopitur enim illa pauca humiditas (Mercurialitas) in terra, quam ut ſiccam arripit, ita ut mixtum ſuum quaſi exterminet, cum in reductione vix in priſtina forma ſtanni reperiatur, ratione terræ tamen quam copioſè poſſidet, quæ alba eſt, fixa, etſi non ſufficienter, ſubacta argento tamen valdè affinis, illudq; mixtum eſſentialiter non ſecus ac terra ferri mixtũ auri ingreditur, quare ſalis jovis apud Chymicos non pauca authoritas exiſtit, ipſum mixtum ſtanni eſſentialiter, immutari nequit niſi corrigendo ſul-

phur suum tanquam causam formantem & addendo multum Mercurii.

Plumbum magnam argenti vivi quantitatem modicū sulphuris, paucissimum terræ seu salis, habet, unde ob argenti vivi copiam magnum ipsi pondus, multa metalleitas, hinc omnes terrestreitates stipticas in probis diluit, incerat, omnibusque ingressum dat, prima est substantia post mercurium currentem sulphur in se habet bene miscens, subigens & penetrans, hoc plumbi mixtum terræ est cupidissimum, quod illius parum habeat, hinc arenam & varias terræ species resolvit & si in quantitate peccet, in scoream & vitrum mutat ob defectū perfectæ mixtionis, quicquid de terra stiptica radicaliter mixto Saturni miscetur illud in aliud metallum mutat, defectus ergò in plumbi mixto est in sale atque hoc nomine opponitur ferro.

Ex his prædictis particularibus metallorum mixtionibus (quæ etsi quibusdam novæ appareant ex praxi tamen proveniunt) cuilibet obvium est *Methodum transmutatoriam duplicem* nempe *apheretciam & prostheticam, particularem & universalem esse*? apheretica quidē & particularis cum de mixtis metallicis pars quædam sive terrea sive aquea (salina vel mercurialis) separatur, cujus abstractione remanens mixtum in temperamento essentialiter mutatur, ast quoniam ob fortem metallorum mixtionem difficillimè aliquid ab eorū principiis separari potest, Methodus prosthetica non practicabilior modo, sed & universalior est, addendi nempe metallicis mixtis vel terram vel aquam

aquam metallicam convenientem, cujus additione totum mixtum in temperamenro, radicaliter alteratur, nulla autem humiditas (mercurialibus) metallis prodest, in cujus centrum terreitas non sit introducta, nec ulla terreitas (sal) metalla ingreditur, in cujus centrum mercurialitas non sit introducta, id est, quæ ingressum à Mercurio habeat, dico itaque per experientiam, quod nulla terra aqua radicaliter conjungi possit, nisi aëris ope, id est, nulla terra metallica argento vivo radicaliter adhæret, nisi illorum conjunctio ope sulphuris fiat, quemadmodum corpus animæ conjungi nequit nisi spiritus medio, & quemadmodum in primâ mundi mixtione terra aquæ conjuncta est, aeris seu spiritus incubantis ope, omnes ergo particulares transmutationes in universale aliquod mixtũ reduci possunt, sicut omnes particulares medicinas in unam concentrari supra Lullius suasit, cujus mixti (tincturæ) partes erunt terra & aqua metallica purificata conjuncta aeris ope, id est jũge sal cũ mercurio sulphuris ope, seu in corpora humidũ terrestri subtili, unctuosi ope, mercurii enim ope, terra in metalla ingressum habebit, & terræ ope mercurius ignẽ feret, sulphuris autem interventu terra cũ Mercurio miscebitur, & quoniam nulla radicalis mixtio (qualis quidem hæc Philosophica esse debet) sine penetratione fieri potest, ita totum negotium principaliter in eo consistit, ut illa causa penetrans, miscens, & teram cum aquâ conjungens, seu quodlibet metallum tincturificans, id est tingere (ingredi)

 faciens

faciens ad manus habeatur, sulphur nempe seu aër philosophorum, quo habito, terræ inceratio cum argento vivo, atque utriusque in metalla ingressu naturaliter sequitur, & ex infallibili consequentiâ. Quod ut libentius concedatis, altera vobis tincturæ pars exponenda venit, nempe modus tincturæ agendi seu transmutandi, qui in solâ penetrantiâ & subtilitate ejusdem consistit, fixa enim si non fixis intimè misceantur, præservant ea ab igne, & è contra, hæc est enim ratio, quod aurum argento mixtum in paucâ quantitate id non præservet, ab aquâ forti, cum è contra atomi argenteæ ab aqua forti, vel alia subtili aqua fortius penetratæ, aquæ forti non modo resistant, sed & bonam auri quantitatem relinquant, ita cuprum nequit ab argento in cupella à saturno præservari, quia non sufficienter ab argento penetrari potest, ob corporeitatẽ nempe utriusq. Exemplum habemus in rosarum oleo, quod aquæ mixtum etiam magnâ quantitate, si movendo cum eâ misceatur, paucũ tamen sui odorem aquæ communicat, ast illud ipsum oleum solutum in alcali in liquorem saponatum, cujus paucæ guttæ aquæ permixtæ illam adeo suavissimo fragore inficiunt, ac si tota aqua rosarum oleum esset, cujus causa est sal alcali, quod oleum penetrativum & aquæ miscibile reddit, simili ratione urinæ spiritus colores exaltat, uti sub finem Physicæ nostræ subterraneę adduximus ex D. Boyleo, ubi author notaverat, unius grani cochenilii põdere 125000. grana aquæ tincta

fuisse

fuisse, quæ immensa tinctura non nisi extensioni adscribenda est, intimè ergo mixta se præservant ac alterantur, non secus ac metallum, si pulverisetur longoque tempore teratur (ut id curiosissimè D. Comes à Wolfsegg superioris Palatinus locum tenens, nunc μακάριος, observabat) atque ita in se ipso penetratum varias alterationes tam in colore quam in substantia acquirit, ut pulvis plumbi, qui in Clepsydris est, per frequentiorem & diuturnum cursum sic alteratur, ut nullo postea modo per se reduci in corpus possit, causa ergo extensionis & dilatationis multiplicativæ tincturæ aureæ, est ejusdem penetrantia & subtilitas, cujus rei argentum exemplum esto, quod monetam cupream satis crassam, salvâ ejus formâ, suo corpore nunquam penetrare poterit, at in aquâ forti solutum & spiritu vitrioli aut alio salino præcipitatum corneum fit, & facilè fusile, olei instar penetrans, moneta enim cuprea injecta, pauco tempore ita penetratur, ut foris & intus argentum appareat, notusque mihi est modus faciendi ex metallis olea, quorum gutta una vel altera aquæ injecta, totam ejusdem amplissimam superficiem metalli folio obducit, & sanè non procul, ab hoc præparationis scopo, oleum illud aureum Sendivogii fuisse, quo imperialem argenteum ex unâ parte in aurum, coram Imperatore Ferdinando Secundo tinxit, ratio dictitat, cur vero aurum penetrans reddi debeat, & cur in hac penetrantia totum artificium & effectus consistat, sequenti Experimento patet; observavimus unam

 metalli

metalli, seu ob meliorem penetrantiam calcis au pulveris metallici partem, quingentis vitri partibus injectam, id notabiliter tingere, causa est quod vitrum in igne porosum magis ac penetrabile quam metallum sit, nullum enim dubium est si metalla liquefacta, ita penetrabilia forent, ut vitrũ liquefactum, ea quoque tam pauca quantitate alicujus metallici corporis tingi posse, quoniam autẽ hoc propter Mercurii gravitatem & unctuosam tenacitatem impossibile est, alia Philosophis ratio ineunda, nempe tinctura magis subtilianda fuit, ut gravissima etiam corpora penetrare posset, hinc Democritus Græcus: Pharmaco ignito spolianda densi est corporis umbra; per umbram corporeitatem, & soliditatem auri intelligit, quam spoliandam, id est subjecto ignito attenuandam esse jubet, hinc Rosarius, aqua nostra fortior est igne, quia facit de corpore auri merum spiritũ, quod ignis communis facere non potest, etsi in liquefactione corpus auri penetret, ac mollefaciat, Audivistis supra pulverẽ ex solis radiis factum, id quoque præstare, & ignẽ nitri subliquida formâ aurum solvisse, & cum eo in vase occluso in corpus siccum & solidum coagulatum esse, singularis experientia docet, hinc Geber profundissimè lib. 2. part. 1. cap. 12. *Probavimus igitur ex meis sermonibus, spiritus corporibus magis assimilari & uniri, per hoc quod videmus eos magis corporib amicabiles, quam aliqua alia in natura, per hoc enim adductum est nobis inventione veridica, hos spiritus esse corporum alterationis medicinam veram ideoq;*

deoque omni quo potuimus ingeniorum modo, nos ipsos exercuimus, ut per illos imperfectorum unumquodque corporum mutatione firma & vera in perfectum lunare & solare transformemus corpus, quam ob rem ex jam dictis spiritibus medicinam diversam, ex diversa alterandorum intentione creari, necesse accidit, & lib. 1. p. 2. cap. 17. errores detegit, qui circa hos spiritus committi possunt, tandem concludit, *si corpora, filii doctrinæ, vultis convertere seu transmutare, tunc si per aliquam materiam fieri hoc possibile sit, per Spiritus solos contingere id necessũ est, sed spiritus nõ fixos corporib. utiliter adhærere vel adjungi non est possibile*, ut supra diximus, ubi per spiritus non fixos, actu non fixos potentialiter fixabiles intelligit. Hinc omnes Philosophi monent, *ut ex corpore faciamus spiritum, & ex spiritu corpus*, & *Ripleus* expressè fatetur, *omnem spiritum cum calcibus sui generis figi, hoc bene animadverso fructum referri*, cum itaque tanta tincturæ vis in auro subtili & penetrativo facto consistat, *merito hoc aurum à communi distinguitur*, cõmune enim aurum spissum, compactum, solidum est, ægrè & tantum superficialiter se cum metallis miscens, ut oleum cum aquâ, hinc facile etiam ab illis rursus separabile, *aurum è contra Philosophorum*, materia quâdam spirituali attenuatum, extensum & penetrativum factum est, unde corpora quæcunque, incredibili penetrantiâ, in minimis atomis penetrat, ac hâc penetrantiâ alterat, suamque vim stipticam figentem, de quâ supra, inducit, sine recon-

centra-

centratione aut sui recorporatione, hoc enim scia tis, aurum hoc Philosophicum, ob fixi spiritus ad mixtionem per se nunquam in æternum amplius i commune aurum, nedum in corpus, metallicũ re duci posse, neq; spiritum hunc per se, sine auro, fix atum ullo modo tingere, nam id quod tingit, est au rum, id quod aurum tingere facit, est spiritus noste fixus, dans auro penetrantiam, tingendique facul tatem, quod etiam de argendo intelligendum est non enim hic spiritus fixus, causa specialis est tin cturæ rubræ vel albæ, sed argentum & aurum cau sa est specificationis, quodlibet enim horum à spi ritu hoc universali penetratum, operatur secund speciem suæ naturæ, & qualitatem penetrationis id est, *tingit, quia penetratum est, sed aurificat ve argentificat, quia aurum vel argentum est,* hinc *A vicenna, Si aurum & argentum non viderem, dice rem, quod non sit magisterium, sed quia video, sci magisterium esse verum, & ex hoc fundamento et iam philosophicum particulare oritur, si nempe me diante hoc spiritu,* aurum ita argento jungas, ut lu na à Sole sufficienter in minimis penetretur, it enim gradabitur, quoniam nihil in aliud agit, quo non potentiã in aliud agendi habet, at illa potenti in sola penetrantia consistit, unde meritò *Hermes Propulsabis igitur tenebras omnes & cæcitatem, ha enim fortitudo omni alii fortitudini & potentia pal mam præripit, omnia namq; subtilia & crassa, duraq penetrare ac subigere potest, & in præparatione do cet, ut subtile & tenue à grosso & crasso & quiden*

pruden-

prudenter cum modeſtia & ſapientia ſepares, duo ergo in magiſterio noſtro conſideranda veniunt, *primùm* utrum aurum qualitatem extenſivam habeat, id eſt utrum extendi poſſit, deinde utrum maeteria detur, quæ id extendat. *Primum* mechanico exemplo demonſtrabo, Liquefac duos ducatos cum unâ argenti marcâ, & in lapide lydio ne minimum coloris ad mixti auri obſervabis è contra, fiat ex marcâ argenti vini bacillus rotundus, pedis geometrici longitudine, qui duobus ducatis deauretur, is poſtea bacillus, ut moris eſt, per varia foramina chalybeata, quorum ſemper unum altero arctius eſt, trahatur, ut id filatores faciunt, trahes exinde præter propter 100000. pedes filamentorum argenteorum ex omni parte deauratorum, jam dico hujus, marcæ argenteæ ſuperficies multò plus eſt tincta, quam erat, cum hi duo ducati liquefacto argento injecti eſſent, tum enim illorum aureitas ne videbatur quidem, ad jam factâ hâc extenſione, ſi centum filamenta ſumas, eaque fortiter jungas, ac funem hunc forcipe diſcindas, invenies ubique ſuperficiem deauratam etiam intus eſſe, adeò ut nullum dubium ſit, ſi hæc deaurata extenſa filimenta, *citra extenſæ deaurationis reconcentrationem, & reſtrictionem*, liquefieri, & in corpus reduci poſſent, hoc corpus multò ultra medietatem, aurum futurum, prout id nemo negare poterit, ſicut & quilibet fateri cogetur, totum hoc ab extenſione provenire, ergò certum eſt, *aurum in tinctura ſua extendi & multiplicari*, *ac tum plus*

I 5 *tingere*

tingere, quam cum concentratum erat, posse. Secun da quæstio est, *utrum quiddam detur, quod aurum vel argentum ita physica ratione extendere citra re concentrationem possit*, ut supra mechanico id modo aliqualiter fieri posse, ostendi? Respondeo affirmando, videmus enim in *amalgamatione auri cum Mercurio*, eundem latissimè aurum extendere, unde de aurationes aurifabrorum & *aurum cum regulo antimonii mixtum* ac pulverisatum, communi vitrificatorii pulveris instar fictilibus aspersum vulgaria fictilia, evaporante antimonio, latissime deaurat, non nisi jucundo spectaculo, si rectè processeris. Superius de Solis radiorum concentratorum, de singulari nitri & vini Spiritus penetrantia audivistis, nec vos celare volo, in communi Mercurio, tantam vim penetrantem latere, ut etiam vitra crassissima penetret ac tingat, salium ope, aurum, corporum omnium, inter quæ versamur gravissimum, adeo subtile & penetrans reddidit, ut massivum vitrum levissimo calore penetraret, aurumque vitro penetrato in parte ejus exteriori, folii instar hæserit, *terram metallicam novi, quæ in fluxu auro mixta, & ab eo aliquoties abstracta, id ita penetravit, ut colorem rubicundissimi sanguinis instar, citra ponderis augmentationem acquisiverit, quod aurum supra argentum projectum, octo ejus partes colore optimi auri tinxit, sed quoniam causa penetrans nec dum fixa fuit, aureitas hæc in Saturno reconcentrata fuit, licet in fusione simplici, & antimonio, nec non cemento regali substiterit,*

erit, eâdem ratione Mercurium currentem rubricundissimum vidi, quod alii regulo antimonii quoque contingere asserunt, *verum ad aliud ens dispositionis fixæ confugiendum est, quod ut dixi, in omnibus rebus reperitur, spiritus penetrantissimus, naturæ metallicæ, dispositionis fixabilis*, si enim Mercurius communis tanta terræ arsenicalis & antimonialis metallicæ quantitate oneratus & vitiatus, aurum tamen ita penetret, quid illud facturum putatis, quod mercurii ens est, & purissimus ejus Spiritus, cum hoc ergo solvite aurum in tenuissimas atomos, ut amplius reducibile aut non reconcentrabile (ob inductum in extensos poros dilatati auri fixum illum Spiritum) in æternum sit, tum coagulate coagulatum cum novo Spiritu denuo solvite, & recoagulate, quod incerare Philosophi vocant, idque multoties, donec aurum vestrum subtilissimè penetratum, subactum, & cum hoc Spiritu fixo perfectè mixtum sit, tum enim ut cera sine fumo fluet, & quæcunque tanget, perfecta relinquet corpora, ut doctè Palingenius, penetrat enim ea ut oleum, illudque penetratione suâ præstat, quod hactenus vobis dixi, dicant alii de temperamenti metallici immutatione, quam tincturæ adscribunt, ego statuo omne id contingere propter auri penetrationis ingressum & extenuationem. Totum quod hactenus audivistis, eleganti processu Nicolaus Barnaudus, à Crista in commentariolo suo supra citato, sequen-

ſequentibus exponit, addita memorabili hiſtoria. Accidiſſe memini, paulo antequam Cracovia Pragam redirem, ubi à Clariſſimo ſimul & doctiſſimo viro Nobili Thaddeo, Hagecio, Medicinæ Doctore, Mathematico celeberrimo, hoſpitio per ſeſquiannum exceptus, & ab illuſtriſſimo, æterna memoria digno, Domino Guilielmo Urſino à Roſis, Regni Bohemiæ, tum temporis, prorege, ad ſuã valetudinẽ tuendã in medicum adſcitus, bono fato in Virũ Belgam Medicinæ Doctorem, cui nomen eſt, Anſelmus à Boodt, incidi, cum quo non parva mihi interceſſit familiaritas, cujus amicitia etiamnum lætor, & utor hic bonus, cum parentis ſui demortui librorum ſupellectilem non exiguam, à Belgio Pragam advehi curaſſet, incidit in libellum à me tandem viſum, in pelle arietina conſcriptum cui titulus erat, *Cymbalum aureum*, hunc cum membrana obtegere cogitaret *(erant enim, quibus obtegebatur, aſſeres confracti)* exempta à Doctore aſſeris particula fracta, apparuit in cogitanti vacuus quidam & concavus in medio locus, pergamento obductus, in quo & chartula quædam obvoluta, in quæ lapidis Philoſophorum proceſſus conſcriptus erat, ſimul & rubentis pulviſculi particula, grani pondere recondita. Ad hæc Anſelmus metallicæ Philoſophiæ oſor tum temporis acerrimus, hoc ſpectaculo promotus, cum experientiam, ut ſcripto illo jubebatur, ſupra Mercurium feciſſet, pulviſculi partem mediam ad ignẽ in ipſum conjiciens vidiſſetque Mercurium in Solem nativo non diſſimilem,

eva-

evaſiſſe, exarſit primum, obſtupuit tandẽ, & ſi mavis, vox ejus faucibus hæſit, ut ipſe retulit, bis deinde adhuc per aurifabrum, projectionem eodẽ ſemper ſucceſſu fieri curavit: Doctor verò tentato poſtea ad literã proceſſu, & aliis permultis, cũ Paulo Grimmillero, Cæſareæ Majeſtatis minerarũ in Bohemia ſupremo examinatore fruſtra expertis, abjecto clypeo, & omni chymica ſpe, animum alio adducit ſuũ mihique tandem illum proceſſum, à fernelii proceſſu, in ſuo, de abditis rerum cauſis, libro, paucis non diſſimilem tradidit, quem hiſce communico, & publici juris facio. Progreſſus. Recipe auri Obrici, uncias duas, Mercurii magno artis ſtudio elaborati, miſce decuplo, vulcanoque diſſolve languido, dum Mercurius expiret, aurique impoſiti pondus maneat, in atrum pulverem reductum, qui tamen liquatus non poſſit in antiquam auri naturã converti, ex hoc pulvere, igne vaporarii aquã continentis, mercurium elice, dum pulvis in calcem niveam devergat, hanc ſepties aqua reſperge, quæ toties expiratione inde prolata ſit, & omni cura labora, ut hac impulſione & excuſſione crebra ſeſe, extenuent, & ab omni ſorde & fœce evadant puriſſima, vimque recipiant ſuperorum & inferorum, deſcendendo in terrã & rurſus aſcendendo, ut in Hermetis ſmaragdina tabula legitur, hæc aqua eſt Azoth, ſpiritus vivens, terra eſt fermentũ, aqua eſt mas, terra vel calx fœmina, quorum complexu naſcitur infans lapis, ſed non quovis tempore cõcipit mulier ſed tum demũ, cum uterius à naturâ conceptui præ-

paratus

paratus est, proinde calcem purificatum, seu solem Philosophorum obturato vase putrefac, seu reconde ad dirigendum quadraginta diebus, dum in humorem album & crassum concrescat, in hunc justis dierũ intervallis aquam sensim infunde, hæc est maris & fœminæ conjunctio, quæ mirum in modum uniuntur, & fœmina maris amore tota fundatur: hæc est solutio, relinque donec rursus suas vires recuperet, tum iterum coeat, idq; toties, donec calx omnẽ suam aquam ebiberit, tum uterus clausus sit, ne quid expiret, nam tum invans concrescit, & ex illa frequenti coagulatione & solutione lapis coagulatur. qui colores fiant, omnes explicant Philosophi, hæc vera esse hic pulvis ostendit, hunc pone super Mercuriũ in novo tigillo, ut tamen Mercurius aerem habeat ad drachmas duas, pone duodecimam grani partem, da fortem ignem, postea adde borace habebis drachmam unam auri, si multiplicationem scis, non opus habebis lapide, invenies apud me integrum processum, si fœlix es cum omnibus suis circumstantiis, quamvis iste sufficiat, si diligens es nihil enim deest, vale, & ab hoc, infœlix es, si abstraharis. Hactenus Author, in cujus processu notandum, ejus basin frequentem incerationem, solutionem, & coagulationem auri cum spiritu mercurii esse, ita enim tinctura penetrans & subtilis adeoque unctuosum humidum terrestri subtili fortiter commiscetur, quod post projectionem boracem addat, causa est, quod scoreas Mercurii ab auro separare hoc modo velit, sicut enim tinctura

ctura in homine, ut sub initium hujus capitis notavi, non operatur in corpore humano, nisi id disponatur *prævia præparatione* , ita etiam metalla tingenda præparanda , & ab heterogeneis separanda sunt , quin imo ipsum aurum in coitione cum hoc spiritu , sordes quasdam terreas dejicit , ut hic quoque processus notat ; Præ primis autem Philosophus & artifex , qui ad hoc magisterium præparandum accedit, tanquam objectum se ipsum præparet, *avaritiæ, malæ intentionis , & impietatis se scoreis purget & liberet* , deinde diligenter Gebri lib. 1. cap. 3, 4. & 7. de artificis requisitione legat, tum theoricè sufficienter speculetur , & probatos Authores pervolvat, atq; ut *Basilius Valentinus* monet ad Authorum concordantias respiciat, *Ne igitur* scribit *Nortonus* Anglus, *confidas lectioni unius libri at oportet te ad plurimorū opera respicere. Liber librum aperit, inquit Arnoldus vir doctissimus. Idem Anaxagoras dicit de hoc opere : qui in legendis libris Deses exstiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit*, & *Bernhardus Comes Trevisanus* expresse fatetur, se post gratiam Dei, bonorum Philosophorū lectione, collecta Authorum concordātia, & habita conveniente speculatione supra, veram scientiam aliquod annis ante perfectè theoricè habuisse cum omnibus circumstantiis , antequā eam in praxin deduceret, sciendum autem est , firmissimam theoriam hujus scientiæ *non modo ex libris, sed ex natura hypothesibus* hauriri debere , quas omnes per praxin explorari necessū est, alias *Chymici* theorici

theorici tam parum prosunt, quam speculativi Medici, nisi enim manum ad praxin moveant, inutiliter operabuntur, unde sicut supra citatus, Nortonus ad lectionem provocat, ita paracelsus, hoc loco ad praxin compellit, ita enim libro de tinctur. Physicorum cap. 1. scribit, discendæ primum digestiones, destillationes, sublimationes, reverberationes, extractiones, solutiones, coagulationes, fermentationes, fixationes, & omne, quod adhoc opu instrumentũ requiritur, cognoscendũ est usu, prout vitra, cucurbitæ, circulatoria, vasa Hermetis, balne: furni, carbones, aliaque sic demum in Alchymia medicinaque proficere poteris, quamdiu autem pe phantasiam, & opinioné fictitiis libris adhæresce ad horum nullum aptus vel prædestinatus eris. I multis namque praxis thoriæ contrariatur, theoriæ enim ut plurimum subtiles, esse solent, & multifariæ, Praxes verò, si naturam imitentur, simplices sunt, quæ simplicitas multos Artistas impedit nec ad veritatem perveniant, & ut Lullius, prout ipsum sub initium hujus capitis citavimus, Medicos monuit, ut de pluralitate, Receptorum & medicamentorum in unitatem, venirent, ita sanè hei loci omnibus Chymicis suadeo, ut pluralitaten processuum & subjectorum Chymicorum, *in simplicitatem* & unitatem reducant, *prout enim omnium Religionum una universalis, Catholica, harmonica, primigenia Religio, omnium linguarum un lingua, omnium scientiarum una scientia datur, it etiam omnium materiarum una est materia uni ver*

versalis, Catholica, harmonica, primigenia, quam philosophicam vocant, ad hanc ergò tanquam ad *scopum & metam* ante omnia collimare opus est, qui præfixum lucrari velit præmium, quâ cordiali admonitione, opusculum hoc concludo, atque *Philochymicis conatuum suorum fœlicem successum precor.*

Hermes circa finem Asclepij.

GRatias tibi agimus ô summe & Exuperantissime. Tua enim gratia tantum sumus cognitionis tuæ lumen consecuti, nomen sanctum & honorandum, quo solus Deus est benedicendus Religione paterna: Quoniam omnibus paternam pietatem & Religionem & amorem, & quæcunque est dulcior efficacia, præbere dignaris, cum donas nos sensu, ratione, & intelligentia: Sensu, ut te cognoscamus; ratione, ut te suspicionibus indagemus; Intelligentia, ut te cognitione cognoscentes gaudeamus, ac Numine salvati tuo lætemur, quo nobis te ostenderis totum: gaudeamus, quod nos in corporibus sitos, æternitati fueris consecrare dignatus. Hæc est enim sola humana gratulatio, cognitio Majestatis tuæ. Cognovimus te & Lumen maximum, solo intellectu sensibile, intelleximus te. O vita vera via! O naturarum omnium fœcunda prægnatio! cognovimus te. totius naturæ tuæ conceptu plenissimè, cognovimus te, æterna perseveratio. In omni enim ista oratione, adorantes bonum bonitatis tuæ hoc tantum de-

precamur, ut nos velis servare perseverantes in amore cognitionis tuæ, & nunquam ab hoc vita separare genere.

Ne pagellæ hæ vacarent, duorum Clarissimorum virorum amicissimas literas apponere volui, quibus permotus, & in quorum gratiam hoc supplementum Typis edidi.

Literæ Reverendissimi & Doctissimi Viri Petri Schneid, Prioris Carthusiæ Aulæ B. Virginis Buxhemij prope Memmingam 22. July 1669. ad me data Monachium.

Prænobilis Clarissimeq; Domine, mihi plurimum colende & amande.

INcidi haud pridem in eximiam illam Clarissimæ Dominationis V. æ Physicā subterraneā aut potius submissa illa mihi à Deo fuit, utpote qui studij Chymici antehac aliquantum amator extiti, & licet nunc in sacrâ Religione quâ vivo, mea vocatio non permittat, ut illi multum (quod tamen opus foret, cum illud hominem integrum, & adhuc gnavum requirat) intendere valeam; nil tamen prohibet, quin secundum S. Ord. permissionem meæ meorumq; sanitati per id consulere, & communium Medicorum ac Seplasiorum mihi longè gravissimam noxiamq; methodum declinare possim, quod & hactenus cum propriæ salutis & monasterij non minimo emolumento me fecisse Deo dante comperio. Majorem tamen aliquam jam diu lucem in tantis Chymicarum præparationum obscuritatibus & contradictionibus tanto magis desiderabam, quanto minus omnia experiri mihi conce-

conceditur, per otium, libros equidem aliquando mihi commendatos hac in parte, utpote Helmontii, de Comitibus, Boyle, Glauberi, Polemanni, Tacchenii, Zwelferi &c. comparavi. Unde putabam me ultra trivium aliquid pro necessitatibus nostris, quæ communiter non è crapulâ, sed magis ex animi affectibus, ut intentâ meditatione, vigiliis, anxietate, cantu & oratione protractâ, spiritibus exhaustis &c. ac similibus ortum ac durationem contumaciorem habere solent, & sæpe in vertigines, scorbutos, paralyses, vertigines, insomnia, asthmata &c. transeunt, eruturum. Sed reapse comperi, quod Exc. V. asserit, multa fuisse scripta verbis pomposis & in speciem magna promittentibus, effectui tamen parum respondentia, eo quod fortè ab ipsis Authoribus nunquam probata, aut alias studio nimis obscurata fuerint. Cum autem Clariss. D. V. in primâ illâ parte subterraneæ physicæ fidem adeò luculentam faciat, se non nisi quæ proprio marte & arte in praxin redegit scripturum, sed & opus ipsum tantâ eruditione & claritate imo charitate & sinceritate conjuncta, refertum sit, ut non nisi eximia & hactenus incognita promittat, imo & jam opere præstet, ac certum, se viæ Ducem in tantis Labyrinthis exhibeat, quin & prurientibus Theologis dicenda dicit, & cogitanda plurima utilissima relinquit, Philosophiæ autem nova ac realia fundamenta non verbis inanibus, sed rebus ad oculum demonstrat. Ad hæc etiam erga Carthusianos quodam in loco singulariter se affectâ, eorumq; bonâ notitiâ habere demõstrat,

 mihi

mihi profectò animum adjecit has ad Clariss. D. V. exarandi, measque inprimis ac meorum preces & SS. Missarum Sacrificia, pro studii ideò præclari, rari ac proficui fœlicissimo porro successu, exigua etiam si quæ exhibere posse contingat obsequia Exc.æ Væ. deferendi, ac tum ut ex ipso velut fonte (undè tam dulciter hauritur) mihi quandoque in supra positis necessitatibus nostris & studiis consilium exquirere liceat, veniam petendi. Quam ubi obtinere meruero, ingentis doni & boni loco numerabo, nec tamen multis ac longis Exc. am V. am tantis intentam rebus fatigabo literis, sed pauca quædam, quibus hactenus non cum desiderato effectu insudavi exponens, brevibus à Clariss. D. V. remedia desiderata, pro ejusdem humanitate cognita præstolabor, eidem minimè (nullus dubito) difficilia. Interim vehementi cum desiderio promissam secundam physicæ subterraneæ partẽ expecto, haud dubiè in illa magnam dubiorũ meorũ partem explicatam invẽturus, nisi fortè tarditati meæ adhuc nimis futura sint recondita, sicut & in primâ parte plura me necdũ plene assequi fateor, accedente etiam otij & experientiæ particularioris defectu, aliqua tamen maximâ cũ jucunditate jam elaboravi, & in specie luti subcærulei spiritũ, quod licet hic necdum adeò copiosè reperiatur, ac à famulis nimis superficialiter erutum fuerit, atque à calore aeris ita custoditum, quin subtilissimus spiritus jam evanuerit, tamen jam bonum specimẽ vidi in vegetabilibus, nec non vino nostro acronino alias sat rauco & austero emendando, spero quoq; spiritu

ſpiritu cum majori diligentiâ præparato effectum adhuc excellentiorem fore, atque ſic potum ſalubriorem Carthuſianis piſcibus ac Cerviſiæ temperandæ præparari poſſe. Alias in oleis cum ſale eorum alcali conjungendis, aut in ſal volatile redigendis laboravi, ſed effectum necdum optatum aſſecutus, licet etiam non planè fruſtra id egerim, ex ſale nempe & oleo papaverino remedium ſat commodum accepi. Sacchari etiam aliorumque vegetabilium fermentationes inſtitui non ſine fructu, ex melle tamen potum adeò gratum & fortem efficere nondum potui, lapides a. in mucorem, ac deinde in ſpiritum & oleum redigere, vel addito ſubjecto minerali in metalla vertere, eorumq; tincturas prolicere, è rore, grandine &c. Spiritum ardentem conficere, hæc ſupra meam videntur eſſe crepidam, niſi fortè Exc.æ V.æ Vulgò fortè abſcondendam declarationem mihi beneficè communicare placeat, gratum certè pro poſſe & ſecretum habebit. Alias remedium aliquod pro quodam confratre meo ſcorbuto tenaciori laborante, & alio Epilepſia inveterata detento, licet ipſe viginti & duos annos nondum exceſſerit, peroptarem, ſi fieri poſſit, huic ſanguinis ſpiritum ardentem (quem tamen necdum confeci) fortè ex hirco aut Cervo, illi ſpiritum Sacchari Saturni conducere exiſtimarem, hactenus ſpiritu tartari, & ſale volatili ex fœcibus additis ſpiritibus vegetabilium uſus fui, ſed non radicitus curatur hiſce ſcorbutus, unde Ecc. V. conſilium imploro, in ſomniis ſu-

pra memorato remedio ex papavere utcunque subvenio, sed neque fundamentaliter, quod tamen sperarem, si remedium ex vitriolo bonum adesset &c. paulatim plura ex Exc. V. libro tentabo. Interim magno desiderio secundam partem expecto & obnixè rogo, verbulo mihi significari, utrum ipsa, & an brevi in lucem sit proditura, tardius horum notitia ad Eremum nostram, etiam adhibita diligentia aliquandò pervenire solet: Ego si aliqua in re vicissim Exc. V. gratificari valeam, id avidè perficiam, & nimis fortunatum me existimarem, si ipsa quandoque in his partibus iter agens apud nos divertere dignaretur, quod tamen sperare vix audeo, interim verè & ex corde Exc. V. gratulor de præclarissimo dono luminis & intellectus, quo Deus eandem beavit, gratulor studio chymico, quod talem Ducem & Patronum nactum sit, gratulor Germaniæ numeræ, quod præ reliquis in dicto studio primatum conservet, lauda Deum, quod hominibus talia Mysteria & secreta revelare, suamq; gloriam manifestare dignetur, cujus providentæ nos intentissimè comendans maneo in ævũ,

Prænobilis Clarissimæq; Dominationis V.

Addictissimus in Christo Servus.

Ab Eodem loco, de 10 Augusti 1669 data ad me Monachium.

Prænobilis Clarissimeque Dn. plurimum colende &c.

PRæclarissimæ Physicæ subterraneæ Exc. V. lectione illectus, non potui me continere, quin ad

ad eandem ante aliquot septimanas literas darem, quæ an Exc. V redditæ fuerint, hactenus ignoro, in ijs petebam fretus tanta ejusdem, quæ dicto in opere relucet bonitate & humanitate, de quibusdam medicinis mihi subveniri, & potissimum de aquâ illâ insigniâ contra scorbutum & Hecticam valente, cujus in sect. de fermentatione fit mentio, aliquantulum transmitti, aut si favorem hunc grandem obtinere possem, modum eandem conficiendi mihi communicari vehementer optabam, & alia quædam obscura (vulgo fortè non propalanda) benignè, si fieri posset, declarari, licet immeritò adhuc & præproperè petenti, fateor, scripsi tunc raptim, & præ nimio desiderio abstractus, etiam nonnisi obiter Exc. V. librum revolveram, nunc autem post diligentiorem ejus lectionem non satis mirari & prædicare queo, facilè etiam responsum ad quædam mea marginalia quæsita colligo, scilicet ex sola crebra ignitione lapidum, & extinctione spiritum & oleum elici non posse, cum multi eorum planè immutati persistant utut sæpe ignientur, magis autem aquâ per crebram destillationem rarefactâ (miror autem quotâ vice in tantam corrosionem elevari possit) vel vicario illo Alkaestico ex aquâ pluviâ, nive, rore &c. opus hic esse crediderim. In substantiis quoque mediis, multa, magna, ac pulchra valde latere, & bonos indè potus ac medicinas fieri posse, jam opere cognovi, licet necdum

ad pl: num eas indagare potuerim, tamen ex vino, Cerevisiâ, melle, & sacchâro jam confeci, licet hæc per intervalla tantum agere, & aliis negotiis præter quotidiana exercitia vacare compulsus sim; Undè fit, ut & plura alia, quæ inter laborandū quandoq; incuriâ plenè perficere, & indagare non queā. Salem Gemme & communem digerendo & destillando tractavi ex Paracelso & aliis hausta methodo, & viridem, fuscum, ac nigrum colorē in eo perspexi, sed ultra necdum progressus, finem nondum attigi. In limo multifariam laboravi etiam aliquando, ex rubro cæruleum effeci, & indè spiritum destillavi, sed quia sapore destitutus erat, eum tunc effudi, alias fortè non inutilem. Vitriolum non tantum phiolæ inclusum resolvi, congelavi, & melioravi, atque ex eo limpidiss. liquorem destillari cognovi, sed phiola disrupta antequàm ejus experimentū sumerē, cujus virtutis fuerit, adhuc ignoro: ex eo n. in summo frigore circa finem destillationis diutinæ ex terreâ retortâ, sal ignem collegi fumigans in aëre, quod in oleum rubrum resolvitur, idque occlusum silet, apertum etiam post plures annos adhuc fumat & quasi ardet. Verum autem ejus usum adhuc nescio, licet ad particulares mihi serviat. Mercurium quoque ex antimonio paravi & ejusdem sulphuri univi. Lux magna & nova ex præclarissimo Exc. V. libro mihi oriri visa est, & majorem adhuc ex secundâ ejusdem parte expecto, unde liceat ei præ nimio desiderio mihi sic accinere.

Vnguem

Vnguem perſpexi magni fortisque Leonis
Quem circum, brachiis vir dare non poterat.
Qualis erit, dic, ille Leo? ſed mira loquenti
Hæc, aliquis refugit credere forte Thomas.
Plus dico hunc unguem circundare turba virorũ
Integra non potuit, maximus ergò Leo!
Quis tribuat tantum citò poſſe videre Leonem,
Totus cui Mundus neſcit habere parem,
Sed nunquid timeas tantum juxta eſſe Leonem?
Non: etenim geſtat mellis in ore favum.

Cui hoc alterum apponere fas ſit.

Crebrò miratus, quod ſi eſt ars vera Chymia,
Qui potis eſt adeo tecta latere diu?
Sed poſt quam ſcripſit rarus Chymiatra Becherus,
Plus miror, quod adhuc tecta latere queat.
Aſt opus eſſe Dei, manifeſtè colligo, Chriſti
Ergo Becherus magnus Amicus erit.

Ante omnia autem deſiderarem notitiam aliquam Excl. Veſt. habere poſſe, ſed cum ſtatus meus vix aut rarò permittat, me eam adire & inviſere, id etiam ob meum demeritum ſperare vix licet, ſi tamen ex ſuperabundanti Excellentiæ V. comitate ſignum aliquod benevolentiæ mererer accipere, etiam oportunè ad eam me conferre ſatagerem, undè & ſpero, quod me non omnino abſque conſolatione relinquet, Eandem Divinæ Pietati enixè commendans maneo,

Eccl. V.

Addictiſſimus & ad obſequia paratiſſimus in Chriſto Servus.

Ab Eodem loco 22. Octobr. 1669.

HOc nempe eſt, quod de Exc. V. inſigni ubiqu relucente comitate mihi pollicebar, licet di latum reſponſum de meâ indignitate diſceptante cum aliquâ anxietate cogitationis ingenerârit, ea tamen abundantiſſimè compenſarunt ejusdem 16 Octobris ad me datæ humaniſſæ in literæ, mihi 18 ſtatim & ſummo cum gaudio redditæ, pro quibu infinitas gratias ago Exc. V. de fœlici reditu, gra tulor, mihi gaudeo, Deumque rogo, ut ipſam omn proſperitate cumulet, prout hunc in finem ſolenn Deo Sacrificium obtuli, & in precibus meis ac ſa crificiis deinceps facere non omittam. Neſcio au tem, quomodo me gratum ſatis exhibere debeam pro tam largâ mihi factâ oblatione, undè Deum rogabo, ut qui ſolus recompenſare valet, abundan ter retribuat, cui tamen pro modulo meo coopera ri non intermittam. Quomodo verò pretioſum adeò Theſaurum ſatis tutari valeam, ipſimet mihi vix ſatisfacere poſſe videor, attamen rurſus Dei pietati confidens ſpero, quod ipſe dare dignatur, etiam cooperante noſtrâ morali diligentiâ, á mali gnorum invaſione tutabitur. Ædipum etiam inte rim mirâ cum jucunditate legere licuit, & admiro tam concinnam congruentiam inter triplices mor bos, eorumque remedia, imò naturalia etiam ſpi ritualibus in triplici perfectionis viâ, quoad mor bos & medicinas congruere, ſpeculari quandoque delectabile fuit. Magna, Magna, adhuc per Dei Gratiam ab Exc. V. mihi & toti humano generi

promit-

romitto, & jam pignora nimis evidentia accepimus, quibus nos tamen magis ipsi, quam ipsa nobis obligatur, Egoque me profiteor in ævum,

Exc. V.

Addictissimum Obsequentissimumque in Christo &c.

Litera Nobilissimi, Excellentissimi atque Expertiss. Domini Gustavi Casimiri Gabrlieb von der Mühlen/ *Medicinæ Doctoris, Serenissimi Electoris Brandenburgici Archiatri, data ad me Monachium Colbergâ* 23. *Novemb. An.* 1669.

Vir Nobilissime, Excellentissime, atque Experientissime, Domine ac Amice plurimum honorande.

Ædipo primum Chymico reapse tali à Te edito, ac, quod longè mihi gratissimum fuit, dilecto plurimum nomini Clarissimi Domini Francisci de le Boë Sylvii, Doctoris olim mei ac Doctoris, nunc Fautoris ac Compatris (liceat vocis Latio ignotæ, Christiano Orbi acceptissimæ defectu hâc parum latinâ uti) æternum colendi, in scripto: mox metallurgia, penitiorem abditissimorum terræ viscerum notitiam affatim spirante: Rursus Parnasso, luculentissimo omnigenæ sublunarium omniũ, quæ vastissimo trium illorum Augustissimorum, Regnorum continentur ambitu, cognitionis ac scientiæ jubare splendidissimè illustrato, quam consequutus es, nominis ac doctrinæ famâ atque celebritate pellectus, dudum quocunq; tandẽ titulo Tibi innotescere gestii: sed obstitit hactenus, tũ locorũ, quam longissimè dissitorũ, intercapedo. tũ occasio-

occasionum, quibus literæ perferrentur, penu[illegible] ac incertitudo, tum frequentissimum imprimis a[illegible] morum præsertim modestorum, obtrudi in[illegible] tis & ignotis erubescentium, obstaculum, ver[illegible] cundia. Tandem primum & secundum Ami[illegible] has procurantis, submovit benevolentia; Ult[illegible] mum animi Tui candor, quem postremo tu[illegible] quod vidi scripto, cui titulum, Acta laborator[illegible] Monacensis, seu Physicam fecisti subterranean[illegible] palam demonstratum ivisti, excussit. Quo sol[illegible] fretus è longinquo Te, cujus in enucleandis N[illegible] turæ arcanis dexteritatem sanè summam admiro[illegible] compellare audeo, & quidem occasione ex ho[illegible] ipso Tuo Eruditissimo scripto sumptâ, cujus pri[illegible] mum tantum librum hactenus possidere contigit. Quantâ id aviditate evolverim, quantâ delectatio[illegible] ne perlegerim, dicere vix possum; nunquam lassa[illegible] tus, nunquam satiatus à lectione, nec, nisi urgenti[illegible] bus fortè officii negotiis, aut naturæ refectioni[illegible] indigæ; exigente necessitate recessi: at quod avi[illegible] dissimè legentibus etiam oculatissimis quandoque contingere solet, ut scribentium intentionem sæpe sæpius vix ac ne vix quidem assequantur, etiamsi vel maximè se assequutos esse existiment, præsertim ubi vel intelligi nolint (quam tamen à te suspicionem ingenuus ille Tuus, quem initio statim libri tui testaris ac contestaris, animus alienum esse docet) vel ne à quibusvis saltem dignis pariter ac indignis intelligantur, haud ubique eâdem perspicuitate utuntur; Idem mihi meo forte vitio, an Tuo merito contigit. Pleraque enim satis ut mihi

hi saltim videor, capere potui: Nonnulla tamen iam accuratissimam attentionem, animique innsionem meam effugisse fateor ac doleo. Ac licet quam à subsequutura in posteriori libro, quam ondes praxi lucem sperem, attamen dulcius ex so fonte bibuntur aquæ. Quas eo magis sitio, io magis eam, quam editione secundi illius libri cisti spem, quidam, quo moti argumento, latet, dubium vocare audent: Dolendum sanè esset pus longè nobilissimum atque utilissimum maleolorum culpâ universo Eruditorum Orbi subtraum iri. Ignosce igitur Vir Nobilissime atque xcellentissime, quod, quam aliunde expectare ubium, à Te ipso petam dubiorum nonnullorum, liâ occasione proponendorum, elucidationem. ihisce, quas procemii loco præmitto, pro insigni Tuâ, quam scriptorum tuorum mihi pollicetur inenuitas, humanitate respondere uno alterove antum verbo non dedignatus fueris, rem feceris mihi adeò gratam, ut infinitis me Tibi nominibus el eâ solum de re, obstrictum semper agniturus, ccommodâ aliquando occasione datâ re ipsâ sim lemonstraturus, quo Te quantove cultu pro sequar. Quem divinæ commendatum Tutelæ, diu otius universi bono superstitem precor, ac quam ptimè, prosperrimè, diutissimeqne valere animius favere mihi, ut ut ignoto efflictim expeto.

Nobiliss. Exc. Tuæ
Observantissimus &c.

Ab

Ab Eodem loco 22. Aug. 1670.

Nobilissime, Excellentissime, atque Experienti[illegible] me Domine, Amice, vel invitus pl. colende.

ANnus est, & quod excurrit, ex quo primas Te dedi literas. Responsum Amico meas [illegible] ranti promisisti quidem, ut inaudivi, nondum [illegible] men præstitisti: Hactenus enim nihil Tuarum [illegible] dere contigit. Haud puto silentium hocce Tuu[illegible] temeritatis me aut importunitatis redarguere: [illegible] negotiorum onera ac occupationum molem i[illegible] pedimento fortè fuisse coniicio, ac in spem erig[illegible] tandem aliquando horulam fore à gravioribus [illegible] beram, quâ si non propriâ, saltem Amanuensis m[illegible] nu desiderio meo satisfacere digneris. Hęc me ca[illegible] sa movit, ut datis anni integri induciis, denuo [illegible] Te interpellem internunciis, his procis negatu[illegible] hactenus iteratò ambiam favorem. Si, quam siti[illegible] dubiorum meorum enucleatio nimis Tibi tædio[illegible] videtur, age, vel hoc solo me bea, ut sciam, num [illegible] quando lucem visura sit physicæ Tuæ subterrane[illegible] pars posterior? Francofurto enim à Typothet[illegible] responsum eâ de re certum iteratis licet amicorur[illegible] literis non obtinui. Fontem igitur ipsum, Te met, inquam, eo nomine rursus adire cogor. Dicere enim vix possum, quanto eam videndi tenea[illegible] desiderio. Priorem toties volvi, ut mentem tuan[illegible] sic satis mihi videar assecutus: nisi ubi vel ignorar[illegible] quædam maluisti, quæ scire nemo quidem non vel[illegible] let, sed cuivis non expediret: vel majorem, aut nimio ac quibusvis saltim haud perinde accepto brevitatis studio, aut ulteriori enarratione tędiis, quo[illegible]

tamen

men in rebus tam neceſſariis,tam proficuis, tam
cundis nonniſi fungo obreperet, evitandi præ-
xtu declinatâ Lectori ſalivam movere voluiſti.
heoriâ Tuâ hâc ratione quadantenus hauſtâ,
uam vellem ad praxin analyſeos ſubterraneorum
elicior (quam hactenus per avia ac ſalebras ſub
ecis ferè, qui in Academis Chymiæ crepant mi-
eria ductoribus palpando paladandoque)ac fa-
lior pateret aditus. Te ſubducente repagula, re-
novente obſtacula, præmonſtrante viam. Non
uæro divitias, nec me ſacra urget auri, ſed artium,
t ſcientiarum omnigenarum, ipſi, ut nullus dubi-
o, Deo noſtro, non ingrata fames. His innutritus
teneris nec dum exſatiatus ſum. Bonorum quan-
um mihi meisque pro prandio Cœnâve frugali,
ro fallendo vitæ tædio ſuffecerit, Divina hacte-
us conceſſit ac concedet ulterius Clementia. Ho-
orum quantum unquam ſperare licuit, eadem in
ne ac Principis mei Sereniſſimi contulit Gratia.
ulam nullatenus affecto, ad eam enim ſi aſpiraſ-
em haud difficilis fuiſſet pridem acceſſus, nec eam,
iſi trahar invitus, unquam ſequar,

Stet quicunque volet
Aulæ culmine lubrico
Me dulcis ſaturet quies.

Non quæro delicias, neq; enim vulgi conſortia, niſi
officij adactꝰ ratione, egris nimirũ opẽ laturꝰ amo
Nec gulæ deditus Cereri unquã aut Veneri illicitæ,
Bacchove lito: ſed privatos inter parietes unicâ tho
ri ſociâ eâq; quod fœlici ſit inter nos omini, nomi-
ne Becherianâ Prole unicâ cõtẽtus, libros evolvẽdo
Vulcanum

Vulcanum consulendo, aut si quid ab illis subr pat tædii, ab hoc suppetat otii, penicillo, torno, d labrâ, limave ætatem tero. Id unicum desidere ut indies aptior evadam, qui Deo cumprimis serv re, ac proximo prodesse queam. Hoc summu mihi in hâc vitâ votum, hoc unicum studium. C si & Tu aliquod adiiceres symbolum, certe infinit me Tibi nominibus devincires. Quod si à te ips hoc, Tuarumque literarum, alias gratissimo san commercium polliceri importunum nimis vid tur, à Tuo saltim id cujus spem fecisti fœtu (pa tem illam adeò desideratum Physices tuæ subterra neæ posteriorem intelligo) mihi spondeo. Fac igi tur diem quantocius cernat, ac quæ illa læta die niveo signanda lapillo futura, quæ optatum hun sit paritura natum vel unico mihi verbulo indica Quò anxii tandem voti mei compos, te præ reli quis agnoscam, suspiciam, colam rerum mearum insignem instauratorem. Me vicissim ad omnia quæ in dissitis his oris pro facultatum modulo præstare Tibi potero officia, promptum habebis debitorem, nil magis exoptantem, quā commodā quâ Te mihi devincire possim, occasionem. Si Tibi non ingratum fore nossem, vultus mei, ut quocum Tibi res sit, vel ex umbrâ cernere possis, propriâ manu expressum vestigium, aut à gracili licet & ex succâ venâ extortum animi tuarum virtutum ac meritissimarum laudum memoris indicium, vel litteris inclusum Tibi transmitterem.

Quod

Quod tamen nisi tuo fretus favore ac præmunitus responso vix ausim. Hoc igitur me quantocyus signari non dedignare, atque divinæ commendatus tutelæ quam optimè vale ac fave,

Vir Nobilissime atq; Excellentissime

Studiosissimo Tui p.p.

In Excellentissimi atque Clarissimi Domini Authoris Chymicum noviter ad inventum Experimentum.

Et vulgus nova delectant, sed inania vulgi;
Hem nova, sed doctis quæ placitura scias,
Hæc tibi *Becherus* condit Philochymice Lector:
Vis nova, naturam vincit in arte novâ.
Arte novâ clarum tibi panditur experimentum,
Chymica quî fieri quoque metalla queant.
Surgit Apollo novus, surgit Philochymicus unus
Qui generet limo, quod stupeatur opus.
Argillâ, testas fragiles ars figula fingit;
Argillâ, noster firma metalla creat.
Si veteres ferri cessent in monte fodinæ;
Jam per *Becherum* structa fodina nova est.

Super eodem Argumento.

Terrarum venæ laudata metalla recondunt,
Potior ingenii sed mihi vena placet. (rus,
Sunt hominum, fateor, pretiosa metalla thesau-
Et magnis etiam Regibus illa placent.

Sed placeant illis: major, meliorque, mineri
Cunctis, *Becheri* scripta Thesaurus erunt.

Ad Excellentissimum atq; Experien tissimum Dominum Authorem.

Eruit in lucem, tenebris quæ terra recondit,
Et luce ingenii, lucidiora facit.
Publica Lux ergò Scriptorem jure reposcens,
Hunc Phœbum Phœbo vult sociare suo.
*D*U*ret perrennetq*U*e Legant*I CUM *opere a*U*rhor*

Cui hisce applaudebat
Joannes Christophorus Nabroth Phi
& Med. Doct. pract. Vienn.

Experimento huic novo Chymico Ex cellentiss. & Clariss. Domini, Dom. BECHER applaudit Amanuensis suus.

Cernitis quali micet aura vultu,
Quantus argento reducique quantus
Arte lucescit subitò reductis
Nubibus æther?
Ridet accenso speciosa phœbo,
Ridet illumi radians in albo,
Ridet aurato scutulata Cœlo
Arte Chymia.

Surgi

Surgit in lucem Chymiæ fodina
Praxis occlusæ Philochymicorum
Arte limatâ generans metalla
Vera Becheri.
Eruit veras oleo fodinas,
Eruit limi coitu mineras:
O stupescendum facinus Chymiæ
Becherianæ!
Me doce quæso, videam, tuarum
Quid novellarum Chymiæ sit harum.
Te sequar lubens Tyro namque vilis
Amanuensis.

JoanneGerharDUSManzIUs HasæLUnâ Westphalus JUrIsta VIennæ serVUs Hero sUo aUthorIVe.

Index Authorum in hoc opere citatorum.

Kircher.

Catalogus ſcriptorum hoc opere citatorum.

Introitus apertus *Philaletha.*
Apologia contra Eraſtum *Clavei.*
Schweitzer Chronick *Peterman Eterlins.*
Coſmographia Pauli *Merula.*
Breviarium Romanum.
Dendrographia *Ionſtoni.*
Opus minerale *de Rochas.*
Novum lumen Chymicum *Glauberi.*
De medicamentis liber *Bernhardi Penoti.*
Exercitationes *Scaligeri.*
De immortalitate animæ libri duo *Dygbai.*
De generatione animalium liber *Ariſtotelis.*
Diſſertatio de plantarum vegetatione *Digbai.*
Pharmacopæiæ Spagyricæ pars 4. *Glauberi.*
Diſſertatio de cauſis inundationis Nili *de la chambre.*
Tractatus de ambrâ *Fidi Klobii.*
Regnum naturæ magneticum *P. Kircheri.*
Hippocrates Chymicus *Tacchenij.*
Experimenta Dygbæana.
Occulta philoſophia *Cornelii Agrippa.*
De Lithiaſi *Helmontius.*
De poteſtate medicaminum idem.
De conſenſu & diſſenſu Chymicorum *Sennerti.*
Praxis aurea *Stockeri.*
De retardatione Senectutis & rejuverneſcentia *Villanovani.*
Aphoriſmi *Hippocratis.*
Phyſica ſubterranea *Becheri.*

Experi-

Experimenta de coloribus *Roberti Boylei.*
Zodiacus *Palingenii.*

Syllabus Experimentorum quæ in hoc opere recensentur.

Principale Experimentum de quo tota hæc deductio tractat, & propter quam reliqua adducta sunt est, experimentum, ex communi limo & oleo lini paucarum spatio horarum sine ullius alterius materiæ additione, solius ignis ope, verum & copiosum ferrum faciendi, *capite secundo.*

Sequantur ad hanc materiam facientia variorum Authorum, partim ipsius Authoris alia.

Michaelis Pselli Graci experimentum lapidum quorundam contritione & herbarum quarundam mixtione, aurum faciendo. *Præfatio.*

Divi Thomæ Experimentum arte veram metallorum generationem faciendi *cap.* 1.

Meum Experimentum in vegetabilibus quantitatem seminalem fæcunditativam augere *cap. eodem.*

De metallorum generatione & regeneratione variorum Authorum experimenta *cap.* 2.

Vera ratio cur magnes ferrum trahat. *cap.* 3.

Angli cujusdam Experimentum vertendi aurum in Mercurium, eumque in tincturam. cap. eodem.

Experimentum arsenicum metallisandi.

S. Joannis Evangelistæ Experimentum, quod Author naturaliter contigisse apertissimè & irrefragibiliter probat, nempe ex virgultis aurum facere. cap. eodem.

Meum Experimentum ex ferro Chalybem facere ope virgultorum. eodem.

Dn. de Rochas Galli Experimentum productionis trium regnorum eodem.

Duorum Jesuitarum Experimenta, arte aurum facere ex vegetabilibus *Dygbæi* allegatum experimentum cap. 5.

Radios solis in corpus concentrandi.

Helveti cujusdam Experimentum. eodem.

Experimentum admirandæ cujusdam qualitatis fæcunditativæ in grano hordei Parisiis observato. cap. eodem:

Experimentum de spiritu roris. cap. eodem.

Meum Experimentum mirabiliter restaurativum cap. eodem.

Helmontii Experimentum in sulphuribus correctis. cap. eodem.

R. P. Kircheri Experimentum ex plumbo ope aquæ communis salsuginosæ argentum vivum faciendi, quod Author contra Rolfincium principaliter adducit. eodem.

Alexandri von Suchten Experimentum Mercurium currentem viridem veneris faciendi. eodem.

Meum

Meum Experimentum de ſingulari amalgamationis auri cum mercurio effectu eod.

Experimenta Gratiani.& Alberti, ex omni re aurum & Mercurium faciendi. eodem.

Arnoldi Villanovani Experimentum aquæ aureæ. Cap.6.

Sendivogij experimentum exhibitum.
Imperatori Ferdinando ſecundo. ibidem.

Experimentum aurum argento virtutem communicandi. ibidem.

Experimentum quod cuprum pauco & ordinario plumbo non in cupellâ diluatur. ibidem.

Experimentum in roſarum oleo impregnatiſato. ibidem.

Experimentum potentiæ alcali & urinæ ſpiritus circa exaltationem tincturæ & odoris. ibidem.

Experimentum trituræ metallorum. Ibidem.

Experimentum circa pulverem cleplydrarum. ibidem.

Experimentum Gebri circa ſpirituum corporaliſationem, ibid.

Experimentum auri cum antimonio conjunctione. ibidem.

Experimentum Mercurij & Reguli rubri. ibidem.

Experimentum Authoris novi Cymboli. ibidem.

Nunc

Nunc Elenchum observationum, definitionum, & axiomatum, aliarumq́ particcularitatem apponere deberem, sed quòniam Lector ipse videt talem elenchum ipso opere majorem futurum, cum plures res, quam verba hoc opere contineantur, lubens veniam dabit.

FINIS.